

វាយបញ្ចូលដោយខ្ញុំបាទថែ ប៊ុនឆាយ សម្រាប់ជាធម្មទាន...

បញ្ហាជីវិត

បញ្ហាជីវិត

ក្នុងបណ្តាបញ្ហាទាំងឡាយ, បញ្ហាជីវិតមានសេចក្តីថ្លៃថ្នូរក្រៃ
លែងជាងបញ្ហាណាៗទាំងឡាយ, ទស្សនវិទូនឹងសាស្ត្រចារ្យនៃលទ្ធិ
សាសនាទាំងឡាយ ព្យាយាមស្រាវជ្រាវរករឿងជីវិតជាច្រើន, លំខ
គោលទស្សនវិជ្ជានឹងឱវាទខាងសាសនា ដែលទាក់ទងនឹងជីវិតមាន
ជាច្រើនអនេក, តែរឿងជីវិតជារឿងរៀនមិនចេះចប់ មិនអាចនឹងបាន
ភ្លឺស្វាងច្បាស់លាស់ ព្រោះសាស្ត្រចារ្យឬទស្សនវិទូនោះមានយោបល់
ឆ្លែកៗគ្នាក្នុងរឿងជីវិត ដែលយើងអាចចែកបានជា៣ប្រការគឺ៖

- ១) ឃើញថាជីវិតនេះ ប្រកបដោយសេចក្តីទុក្ខព្រួយលំបាក។
- ២) ឃើញថាជីវិតនេះ ប្រកបដោយសេចក្តីសុខសប្បាយ។
- ៣) ឃើញថាជីវិតនេះ មិនមានន័យអ្វីសោះ មនុស្សយើងនឹងមាន

សេចក្តីសុខ ឬ ទុក្ខ មិនមែនអាស្រ័យនៅក្នុងលក្ខណៈនៃជីវិត តែមក
អំពីអំណាចនៃវត្ថុធាតុដែលជីវិតត្រូវប្រាស្រ័យទាក់ទងនឹង អំពើនៃ
ម្ចាស់ជីវិតនុ៎ះឯង។

សេចក្តីពិតយោបល់ទាំង៣ប្រការនេះ សូម្បីមានផ្លូវខុសគ្នាក៏
ដោយ តែសាស្ត្រចារ្យ នឹងទស្សនវិទូទាំងឡាយ ក្រោយដែលបាន
រៀបចំលទ្ធិសាសនានឹងលំខគោលនៃទស្សនវិជ្ជារបស់ខ្លួន ហើយក៏
ត្រឡប់ជាមានកម្មវិធីស្របគ្នាគឺបង្រៀនមនុស្សឲ្យប្រកប គុណធម៌ល្អ
តាមសេចក្តីយល់ឃើញរៀងខ្លួន ដែលឃើញថាជីវិតជាធម្មជាតិប្រកប
ដោយសេចក្តីទុក្ខព្រួយ ក៏បង្រៀនឲ្យចេះខំប្រឹងតស៊ូ ឬ គេចដោះ

សេចក្តីទុក្ខលំបាកនោះដោយព្យាយាមសាងសន្សំសេចក្តីល្អគ្រប់យ៉ាង ក៏បង្រៀនឲ្យព្យាយាមការពារភ័យវិបត្តិ ដែលមកធ្វើឲ្យគុណតម្លៃ របស់ជីវិតបាត់បង់ទៅ។ យោបល់ទី៣ ដែលយថាជីវិតមិនមានចំណុច ទីដៅអ្វីសោះ នៅក្នុងតួនៃជីវិតនោះ ក៏បង្រៀនឲ្យមនុស្សសាងសន្សំ វត្ថុធាតុនៅជុំវិញជីវិតឲ្យបានប្រកបដោយសេចក្តីល្អដូចគ្នា។

តែរឿងជីវិត ជារឿងមានតម្លៃច្រើន ការបកប្រែលក្ខណៈរបស់ ជីវិតទៅក្នុងន័យណានឹងមានសេចក្តីថ្លៃថ្នូរ ក្នុងការស្វែងរករបបតស៊ូ ដើម្បីស្រាយបញ្ហាជីវិតនោះជាមុខងាររបស់ម្ចាស់ជីវិតគ្រប់គ្នា។ ដូច្នោះ ទើបជាការចាំបាច់ត្រូវ ប្រមូលរូបរួមលំខគោលនៃទស្សនវិជ្ជានានា ដែលមានសេចក្តីទាក់ទងនឹងជីវិតមកសិក្សាខ្លះដើម្បីជាជំនួយនៃ គំនិតបញ្ញា ជាការសិក្សាមានផលល្អដល់មនោសញ្ចេតនា របស់មនុស្ស យើងជាច្រើន ព្រោះរឿងនេះ ជាទស្សនវិជ្ជាមួយធំបំផុតដែលអ្នក ប្រាជ្ញទាំងឡាយ ព្យាយាមស្រាវជ្រាវមកជាយូរណាស់ហើយ។

ខ្ញុំសូមស្រង់យកយោបល់អ្នកប្រាជ្ញខ្លះជូនលោកអ្នកអានសៀវភៅ នេះទៅខាងមុខ។ ការជូនយោបល់លោកអ្នកប្រាជ្ញក្នុងទីនេះមិនមែន សព្វគ្រប់ទេគឺគ្រាន់តែបានមួយភាគតូចពីក្នុងភាគធំៗ រាប់រយភាគនុះ ឯង ព្រោះជីវិតជារឿងពិបាកចូលចិត្ត អ្នកដែលអាចចូលចិត្តជីវិតបាន ត្រូវ ជាអ្នកដែលបានឆ្លងកាត់ការងាររបស់ជីវិតច្រើនលើកច្រើនគ្រា ធ្លាប់ភប់ប្រសព្វគ្រោះកាចជាឬបានសិក្សាអំពីព្រឹត្តិការណ៍ក្នុង ជីវិត របស់មនុស្សទាំងឡាយយ៉ាងជិតជិត ទើបយល់ច្បាស់នូវចំណោទ ជីវិតបន្តិចម្តងៗ តាមលំដាប់។ យុវជននៅក្នុងបឋមវ័យច្រើនគិតថា ខ្លួនមានសេចក្តីចេះដឹងក្នុងរឿងជីវិតល្មមហើយ ហេតុការណ៍ដែល ធ្លាប់កើតមានមកត្រឹមតែបន្តិចបន្តួចក៏ប្រកាន់ថាជារឿងធំចូលចិត្ត ថា

មានសេចក្តីដឹងល្អិតល្អន់ហើយ ដូច្នោះទើបគេកាត់ចិត្តងាយៗ ក្នុងការដែលគេត្រូវសម្រេច តែវេលារយៗក្នុងកន្លងហួសទៅ រឺយចាស់ចូលមកដល់គឺកាន់តែចាស់ច្រើនក៏កាន់តែស្គាល់ច្បាស់នូវរឿង របស់ជីវិតតិចចុះមកគ្រប់ៗពេល។

លំខគោលដំណឹងដែលគេបានរៀបចំឡើង នៅខាងក្រោមគំនិតដែលគេបានត្រិះរិះយ៉ាងជ្រៅជ្រះ បានឆ្លងកាត់កិច្ចការរបស់ជីវិតយ៉ាងច្រើន លំខគោលនោះ រមែងជាលំខគោលមានសេចក្តីត្រឹមត្រូវ។ វិជ្ជាការដែលមានសេចក្តីទាក់ទងនឹងទស្សនវិជ្ជានៃរឿងជីវិត មិនសូវមានការផ្លាស់ប្តូរតាមកាលតាមសម័យ ដូចវិជ្ជាការរឿងដទៃៗ ការសិក្សាអំពីរឿងជីវិតមានការចាំបាច់ ត្រូវប្រមូលរូបរួមគំនិតចាស់របស់មនុស្សជាន់ដើម ជាពិសេសគំនិតរបស់ជនដែលមានអាយុវែងធ្លាប់បានជួបប្រទះហេតុការណ៍ក្នុងលោកច្រើន នេះចាត់ជាការសិក្សាល្អបំផុត។

ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់យល់ឃើញតាមលំខគោលទី១ គឺថាក្នុងជីវិតនេះមិនមានអ្វីល្អសោះឡើយ វត្ថុធាតុរាល់យ៉ាងមានសេចក្តីទុក្ខនៅប្រចាំ “ជាតិបិទុក្ខាជរាបិទុក្ខា មរណាប្បិទុក្ខំ” សេចក្តីកើតក៏ជាទុក្ខ សេចក្តីផុតផាត់នឹងសេចក្តីចាស់ទ្រុឌទ្រោមចុះទៅក៏ជាទុក្ខ សេចក្តីស្លាប់ក៏ជាទុក្ខ មានសភាពក្រៅអំពីនេះជាច្រើនទៀតក៏សុទ្ធតែជាទុក្ខដូចៗគ្នា ។ សារឹកព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធក្នុងវេលាជួបគ្នាម្តងៗ ពាក្យប្រាស្រ័យសាកសួរដែលគេធ្លាប់និយាយថា “សួស្តី” លោកត្រឡប់ជាពោលពាក្យថា “ខមនិយំ” ប្រែថាល្អអត់ធន់បានឬ? ដោយសេចក្តីថាជីវិតនេះជាទុក្ខ។

ពាក្យថា “រឺយ” ដែលគេសំគាល់ដល់សេចក្តីចំរើនដែលហៅថា

ចំរើនដោយវ័យ ឬ វ័យវុឌ្ឍន៍យរបស់ពាក្យនេះពិតៗ ប្រែថា “សូន្យ ព្រោះគតិខាងព្រះពុទ្ធសាសនានោះមានការសំគាល់នូវសេចក្តីធាត់ ធំ ឡើង ថាជាជំហានលូកទៅកាន់សេចក្តីស្លាប់។ កុមារមានអាយុមួយ ថ្ងៃក៏ខិតចូលទៅជិតសេចក្តីស្លាប់បានមួយថ្ងៃ មានអាយុដល់មួយខួប ក៏ខិតចូលទៅជិតសេចក្តីស្លាប់បានមួយឆ្នាំ។ សេចក្តីធំធាត់របស់ក្មេង ដែលយើងមើលឃើញថាជាសេចក្តីចំរើន ឬហៅថាចំរើនវ័យ ខាង ព្រះពុទ្ធសាសនាមើលឃើញថាជាសេចក្តីសាបសូន្យ “ខយវយ ធម្មា សង្ខារា” “សង្ខារទាំងឡាយមានសេចក្តីអស់ទៅសូន្យទៅជា ធម្មតា” ដូចជាវិទ្យាសាស្ត្រមិនកាន់យកនូវសេចក្តីត្រជាក់ជាប្រមាណ កាន់យកតែសេចក្តីក្តៅជាប្រមាណនោះឯង។

ការពិតគំនិតយ៉ាងនេះ ក៏មិនមែនមានចំពោះតែក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា អ្នកប្រាជ្ញខាងបារាំងខ្លះ ដែលមិនធ្លាប់ចេះដឹងខាងព្រះពុទ្ធសាសនាក៏មានគំនិតត្រូវគ្នាដូច្នោះដែរ។ រូលតែរ(Voltaire) អ្នកប្រាជ្ញបារាំងបានសរសេរថា៖ (La vie eat une partie qu’il faut toujours perdre.) ប្រែថា ជីវិតគឺជាល្បែងភ្នាល់មួយ បើប្រព្រឹត្តក៏ត្រូវសាបសូន្យ អ្នកប្រាជ្ញបារាំងម្នាក់ទៀតឈ្មោះ ដឺឡាវីញ (De La Vigne) សរសេរថា៖ “Chauque pas dans la vie eat un pas vers la mort” ប្រែថា “ការឈានទៅរាល់តែជំហាននៃជីវិតនោះ ជាការឈានទៅកាន់សេចក្តីស្លាប់”។ អាឡិកស៊ែ ឌុយម៉ាស (Alexandre dumas) អ្នកនិពន្ធជាតិបារាំងសរសេរថា៖ “il ya des moments Ou la vie nemerite pas qu’on se donne la peine de la sau Ver” ប្រែថា៖ មានពេលខ្លះដែលជីវិតមិនមានគុណតម្លៃ ទុកណាជា

យើងខំប្រឹងខ្លះខ្លះ ដើម្បីសួររក្សាក៏ដោយ” តាមយោបល់របស់អ្នកប្រាជ្ញនេះស្តែងថាជីវិតជារបស់មានគុណតម្លៃដូចគ្នាតែក៏មានពេលខ្លះ ឬករណីខ្លះដែលជីវិតមិនមានគុណតម្លៃអ្វីសោះ មិនមានការចាំបាច់ ដែលមនុស្សយើងនឹងត្រូវអត់ធន់ទទួលសេចក្តីព្រួយលំបាក ដើម្បីសួរគ្រងនូវជីវិតនោះ អ្នកប្រាជ្ញនេះនៅក្នុងពួកបុគ្គល មើលឃើញជីវិតថាជាទុក្ខច្រើនជាងសុខ។ ប៉ាសកាល(Pascal) អ្នកប្រាជ្ញបារាំងបានសរសេរថា៖ “Etre nous t le ciel tenfer et le nesnt il y a donc que la vie qui est la chose du monde le plus fragile” ប្រែថា៖ “ជីវិតជាធម្មជាតិទន់ខ្សោយបំផុតនៅក្នុងរវាងស្នូតនរកនឹងសេចក្តីសោះសូន្យ” តាមគំនិតរបស់អ្នកប្រាជ្ញនេះ ជីវិតមិនមានអ្វីដែននាំឲ្យរីករាយ ជារបស់ដែលបែកធ្លាយងាយ សោះសូន្យងាយនៅក្នុងវត្ថុធាតុទាំងឡាយដែលមានអំណាចធំលើសលុបគឺ ស្នូត នរកនឹងសេចក្តីសូន្យបង់ ដូច្នោះ ជីវិតទើបទៅជារកសេចក្តីមាំមួនគង់ធន់ប្រកបដោយខ្លឹមសារជាស្ថាពរគ្មានសោះឡើយ។

វ៉ុលតែរ (Voltaire) អ្នកនិពន្ធបារាំងបានសរសេរទៀតថា៖

“Quand on a tout perdu,
Quand on n’a plus d’espoir,
La vie est un opprode,
Et la mort un devoir,,,

ប្រែថា៖ “កាលណាសភាពគ្រប់យ៉ាងបានបាត់បង់ទៅ, កាលណាមិនមានសេចក្តីសង្ឃឹមណាមួយសល់នៅ, កាលនោះជីវិតក៏ជារបស់មិនមានតម្លៃ, ឯសេចក្តីស្លាប់ក៏ក្លាយមកជានាទី” ភាសិតរបស់វ៉ុលតែរក្នុងចំណុចនេះមានអ្នកមិនយល់ឃើញផងជាច្រើន ព្រោះជា

ពាក្យប្រដៅឲ្យថយក្រោយ អស់មានៈចចេស តែរៀនតែរនៅមាន
 ពាក្យដទៃៗ ទៀតថា៖ “On a toujours espere vainement de
 Jouir de la vie, et a la fin, tout ce qu’on peut faire, c’est de
 la rapporter.” ប្រែថា៖ មនុស្សយើងសង្ឃឹមជានិច្ចថា នឹងបាន
 ទទួលសេចក្តីរីករាយ សុខស្រួលក្នុងជីវិត តែក៏ខុសសង្ឃឹមជានិច្ចដូច
 គ្នា ព្រោះជំនួសដែលជីវិតនឹងឲ្យសេចក្តីរីករាយជាសុខ ជីវិតត្រឡប់
 សេចក្តីលំបាក ដល់មនុស្សក្នុងការដែលត្រូវថែទាំរក្សា។ ចំណុច
 នេះមានសេចក្តីពិតជាច្រើនព្រោះសេចក្តីលំបាកធំៗ របស់មនុស្ស
 នោះ នៅក្នុងការដែលត្រូវធ្វើសេចក្តីព្យាយាម ទំនុកបំរុងជីវិត ជំនួស
 ដែលជីវិតនឹងឲ្យសេចក្តីសុខក្សេមក្សាន្តជីវិតនោះឯង ត្រឡប់ជាឲ្យ
 សេចក្តីលំបាកទៅវិញ។ គតិរបស់រៀនតែរនេះ ត្រូវនឹងគតិខាងព្រះពុទ្ធ
 សាសនា ដែលឃើញថាជីវិតមិនមានអ្វីក្រៅអំពីសេចក្តីទុក្ខលំបាក
 ប៉ុណ្ណោះ។ រៀនតែរសរសេរមួយ ខទៀតថា៖ “La fin de la vie est
 triste, le milieu n’en vaut rien et le commencement est
 ridicule. ប្រែថា៖ “ជីវិតនោះក្នុងឃ្លាទីបំផុតជារឿងសៅសោក ត្រង់
 ឃ្លាកណ្តាលក៏មិនមានតម្លៃអ្វី ក្នុងឃ្លាផ្តើមរើម ក៏គួរអស់សំណើច”។
 សេចក្តីនេះ ជាគ្រឿងស្តែងឲ្យឃើញថា៖ គំនិតរបស់រៀនតែរ ក្នុង
 រឿងជីវិតនោះជាគំនិតពោរពេញទៅដោយសេចក្តីងងឹត តែក៏មាន
 សេចក្តីពិតជាច្រើន មូលហេតុនៃសេចក្តីកើតរបស់ជីវិតមកអំពីកាមា
 រម្មណ៍ ជាអំពើដែលអ្នកប្រាជ្ញនេះមើលឃើញថាជារបស់អស់
 សំណើច វេលាជីវិតចំរើនតមកក៏មិនឃើញមានប្រយោជន៍អ្វី លុះ
 ស្លាប់បាត់ទៅ ក៏ត្រឡប់ទៅជារឿងសៅសោកខូចចិត្ត រួមសេចក្តី
 តាមយោបល់របស់រៀនតែរ ក្នុងខ នេះក៏គឺថាជីវិតមានសេចក្តីមិនល្អ

គ្រប់កាលទាំងអស់។

សាំងប៊ែរណារដ៍ (Sait Bernard) បានសរសេរជាភាសាបារាំង ហើយដែលគេបានប្រែជាភាសាអង់គ្លេសថា៖ "It is misery to be Born, a pain to live, a trouble to die ប្រែថា៖ ជីវិតវេលាកើតក៏ លំបាក វេលារស់ក៏លំបាក វេលាស្លាប់ក៏លំបាក" សេចក្តីយល់ឃើញ នេះ ស្របជាមួយនឹងមតិព្រះពុទ្ធសាសនា ដែលបានអាងមកហើយ ក្នុងខាងដើមថាសេចក្តីកើតក៏ជាទុក្ខ សេចក្តីធំធាត់ចាស់ទ្រុឌទ្រោម ចុះទៅក៏ជាទុក្ខ សេចក្តីស្លាប់ក៏ជាទុក្ខ ទុក្ខគ្រប់រឿងទាំងអស់ ពុំមានអ្វី ល្អក្នុងជីវិតដល់បន្តិចបន្តួចឡើយ។

អ្នកប្រាជ្ញបារាំង ឡាប្រូយែរ (La Bruyere) ម្នាក់ទៀតសរសេរ ថា៖ "Si la vie est mesirable, elle est penible a supporter, si elle est heureuse, il est horrible de la perdre" ប្រែថា៖ បើ ជីវិតជាសេចក្តីលំបាកលំបិន ក៏លំបាកនឹងស្នូនគ្រងរក្សា បើជីវិតជា សុខក្សេមក្សាន្តក៏មុខគួរឲ្យស្រៀវស្រាបស្រពនោះក្នុងពេលដែល ខូចបង់ទៅ។

យោបល់នេះស្តែងថា៖ ជីវិតនោះមិនមានអ្វីល្អឡើយព្រោះថាបើ ជីវិតជាសេចក្តីលំបាកលំបិន ក៏នាំឲ្យមានសេចក្តីព្រួយលំបាកដល់ មនុស្សយើងដែលត្រូវរក្សាស្នូនគ្រង បើជីវិតប្រកបដោយសេចក្តីសុខ ក៏នាំឲ្យកើតសេចក្តីទុក្ខក្តៅក្រហាយ ស្រៀវស្រាបក្នុងពេលជីវិតនឹងត្រូវ ស្លាប់បាត់បង់ទៅ។

អ្នកស្រីដ៏ម៉ាំងតឺណង់ក៍(De maintenant) ជាតិបារាំងសរសេរ ថា៖ "C'est etre bien avance dans la science de la vie que De savoir souffrir" ប្រែថា សេចក្តីចេះដឹងខ្ពស់ក្នុងវិទ្យាការរបស់

ជីវិតនោះគឺ៖ ការចេះធន់ទ្រាំសេចក្តីទុក្ខលំបាក ។ នេះជាគតិមួយ ទៀតដែលប្រកាន់ថាជីវិតនោះជាសេចក្តីទុក្ខលំបាក មនុស្សយើងត្រូវ ចេះអត់ធន់រឿយៗទៅ មិនមានវិជ្ជាចំណេះដំណាស់ខាន់ ជាងការចេះ អត់ធន់សេចក្តីទុក្ខលំបាកក្នុងជីវិតគឺដឹងថា ធ្វើដូចម្តេចទើបអាចអត់ ធន់ សេចក្តីទុក្ខលំបាកក្នុងជីវិតបាន។

អ្នកប្រាជ្ញបារាំងឈ្មោះ ម៉ាស៊ីយ៉ុង (Massillon) សរសេរថា៖
Toute la vie des grands n'est qu'une precaution penible
Contre l'ennui. ប្រែថា៖ “អស់មួយជីវិតនៃជនអ្នកធំមានសភាពតែ មួយ គឺសេចក្តីលំបាកចិត្តកើតមកអំពីសេចក្តីកង្វល់ហ្មងហែង” សេច ក្តីថា៖ អ្នកធំគ្រប់រូបនៅក្នុងឋានខ្ពង់ខ្ពស់ឬប្រកបដោយវត្ថុសម្បទាបរិ បូណ៌ ក៏មិនមានពេលបានសេចក្តីសុខ មានតែសេចក្តីទុក្ខលំបាកកើត មកអំពីការហ្មងហែងរក្សាយសស័ក្តិទ្រព្យសម្បត្តិ គ្រួសារនឹងជននៅ ក្រោមបង្គាប់ ជាបុគ្គលមានសេចក្តីទុក្ខព្រួយច្រើន ជាងអ្នកដែលមិន មានអ្វីនឹងហ្មងហែងរក្សានោះទៅទៀត។

អ្នកប្រាជ្ញបារាំងឈ្មោះ ហ្សង់ ហ្សាក់រូស្ស៊ូ (Jean Jeacques Rouseau សរសេរថា៖ “Quand une fois l'ennui de vivre l'em- Porte sur l'horreur de mourir, alors la vie est evidement un Grand mal” ប្រែថា៖ កាលណាសេចក្តីកង្វល់ហ្មងហែងក្នុងជីវិតមាន ច្រើន ដល់ទៅដឹកនាំឲ្យកើតស្រៀវខ្លាចសេចក្តីស្លាប់ កាលនោះជីវិត ក៏ទៅជាអំពូអ្នកក្រក់”។

គំនិតរបស់អ្នកប្រាជ្ញនានា ដែលមិនធ្លាប់ចេះដឹងព្រះពុទ្ធសាសនា ក៏មានសេចក្តីគិតឃើញត្រូវនឹងព្រះពុទ្ធសាសនាជាច្រើន គឺឃើញថា ជីវិតយើងនេះជាទុក្ខមិនមានខ្លឹមសារអ្វីឡើយកើតមកក៏ជាទុក្ខ វេលា

រស់នៅក៏ជាទុក្ខ វេលាស្លាប់ក៏ជាទុក្ខ។

តែអ្នកដែលឃើញថា៖ ជីវិតជារបស់ល្អក៏មានខ្លះដែរដូចជាអ្នកប្រាជ្ញបារាំងឈ្មោះឡាវ៉ូស ហ្វ្រូកូដឺ (La Rochefoucauld) បានសរសេរថា៖ “La vie est bonne en soi et le plus grand bien Du monde, mais le plus mal mengee” ប្រែថា៖ ជីវិតជារបស់ល្អជារបស់ល្អបំផុតនៅក្នុងលោក តែកម្រនឹងធ្វើឲ្យប្រព្រឹត្តទៅបានតាមបំណង។

នេះជាគំនិតមួយថ្មី ផ្ទុយអំពីគំនិតអ្នកដទៃៗគឺថាសេចក្តីទុក្ខលំបាកមិនបាននៅក្នុងជីវិតទេ តែនៅក្នុងការរៀបចំនៃជីវិត ជីវិតនោះជារបស់ល្អហើយត្រូវជារបស់ល្អបំផុតនៅក្នុងលោកនេះផង។

កវីម្នាក់ឈ្មោះមីលឡេយ៍ (Saint Vincent Millay) សរសេរថា៖
“My candle burns at both ends. It will not last the night,
But, ah , my focs, end, oh, my friend. It gives a lovely light.

ប្រែថា៖ “ជីវិតដូចជាទៀន ដែលត្រូវគេអុជភ្លើងទាំងសងខាង គង់នឹងមិនធន់នៅបានអស់យប់ទាំងមូល តែពន្លឺរបស់ទៀននោះក៏ជាពន្លឺដែលគួរឲ្យ មានសេចក្តីជ្រះថ្លារីករាយ។

អត្ថបទពាក្យកាព្យនេះ ជ្រៅទៅដោយន័យ គឺថាជីវិតរបស់មនុស្សយើងនោះ ត្រូវភ្លើងឆេះទាំងសងខាង សេចក្តីចាស់ជរានៅម្ខាង សេចក្តីស្លាប់នៅម្ខាង ជីវិតគង់មិនអាចរស់នៅយូរប៉ុន្មានឡើយ តែជីវិតកំពុងរស់នៅនោះជារបស់ដែលគួរឲ្យត្រេកអររីករាយ គំនិតរបស់អ្នកប្រាជ្ញនេះ នៅក្នុងពួកអ្នកប្រាជ្ញដែលយល់ថាជីវិតរបស់ល្អ ។

ពួកអ្នកប្រាជ្ញ ដែលឃើញថាជីវិតមិនមានគោលដៅ ឬមិនមានន័យ។ ចំពោះរឿងនេះ ហ្សែក-ស្យែរ (Shakespears) អ្នកប្រាជ្ញ

អង់គ្លេសដែលជាបុរសចូលចិត្តប្រៀបលោកដោយរោងឆ្នោត ប្រៀប ជីវិតរបស់មនុស្សដូចតួឆ្នោតមិនមានសេចក្តីពិត គ្រាន់តែលោក កញ្ជ្រងទៅតាមបទភ្លេងហើយបិទភ្នែកចប់រឿង មានសេចក្តីស្លាប់ជា អវសាន។

អ្នកប្រាជ្ញនេះបាននិយាយថា៖ “Life but a walking shadow” ប្រែថា៖ “ជីវិតនោះមិនមែនអ្វីដទៃឡើយគឺជាស្រមោលដើរបាននោះ ឯង”។

យោបល់របស់ ហ្សែកស្យែរ ចំពោះជីវិតនោះច្រើនតែស្តែងចេញ ថា ជីវិតមិនមានខ្លឹមសារ មិនមានសេចក្តីអាក្រក់ល្អ មិនមានអ្វីជា របស់ពិតប្រាកដ។ ហ្សង់-ហ្សាក់-រ៉ូស្សូ (Jean- Jacques- Rousseau) ជាបុគ្គលចូលចិត្តគិតល្អិតប្រកបដោយហេតុផល ពេញ ចិត្តក្នុងមជ្ឈិមប្បដិបទាបាននិយាយថា៖ “La vie n’est rien pas elle meme: son prix depend de son employ” ប្រែថា៖ ជីវិតក្នុង តួរបស់វានោះមិនមានអ្វីឡើយ តម្លៃរបស់ជីវិតនឹងមានបានក៏ស្រេច តែការប្រើប្រាស់នៃជីវិតនោះ”។

នេះជាគំនិតរបស់អ្នកដើរផ្លូវកណ្តាល គឺមិនប្រកាន់ថាជីវិតជា របស់ល្អឬ អាក្រក់នៅក្នុងតួរបស់វា សេចក្តីថ្លៃថ្នូរ ឬថោកទាបរបស់ ជីវិតនៅលើម្ចាស់របស់ជីវិត។ គតិនៃបុគ្គលពួកនេះ បើយើងលើក មកពិចារណាមើល យើងនឹងបានជួបនឹងគតិជាច្រើនទៀតដែលមាន លំនាំដូចគ្នានេះ ដែលនាំឲ្យកើតជំនឿធ្វើឲ្យចិត្តយើងជានាយចៅ ហ្វាយរបស់យើង។ ពាក្យរបស់រ៉ូស្សូស្របនឹងពាក្យទស្សនវិទូនានា ដែលថាអនាគតនោះយើងសាងដោយខ្លួនឯង អាក្រក់ល្អនៅលើខ្លួន យើង ជីវិតគ្រាន់តែជាវត្ថុធាតុ ដែលធម្មជាតិសាងឲ្យនឹងប្រើទៅក្នុង

ផ្លូវអាក្រក់ឬផ្លូវល្អស្រេចលើខ្លួនយើង។

វិចទ័រហ៊ុយត្រោ (Victor Hugo) អ្នកនិពន្ធបាននិយាយថា៖ “La vie est un mets qui n’agree que par la sauce,, ប្រែថា “ជីវិតគ្រាន់តែជាអាហារមួយប៉ុណ្ណោះ ដែលនឹងមានរសជាតិយ៉ាងណាៗស្រេចតែទឹក(ស្ករ)^១ ដែលគេផ្សំជាមួយ។ យោបល់របស់ វិចទ័រហ៊ុយត្រោ ស្របគ្នានឹងយោបល់របស់ រ៉ូស្សូ ត្រង់ថាជីវិតនោះ មិនមានសេចក្តីថ្លៃថ្នូរ ចែកទាបនៅក្នុងតួរបស់វា។

គំនិតអ្នកប្រាជ្ញទាំងអស់នេះបានស្របគ្នាត្រង់ថា៖ ជីវិតជារបស់កណ្តាលៗមិនមានអាក្រក់ល្អ បើយើងប្រើជីវិតទៅក្នុងផ្លូវមិនល្អជីវិតក៏មិនល្អ បើយើងប្រើជីវិតទៅក្នុងផ្លូវល្អជីវិតក៏ល្អ ជីវិតយើងនៅក្នុងដៃរបស់យើងនឹងញាក់ពង្រីលឲ្យទៅយ៉ាងណាក៏បាន។

សាស្តាចារ្យនៃលទ្ធិសាសនា ឬ ទស្សនវិទូនានាក៏មានមតិស្របគ្នាថា ការញាក់ពង្រីលជីវិត ឬ ការសាងអនាគតនោះជាការលំបាកបន់ពេកណាស់។ ពាក្យប្រដៅក្នុងគ្រឹស្តសាសនាថា៖ “ជីវិតជាទ្វារធំទូលាយ តែមានច្រកចង្អៀតដៅសេចក្តីថា ទ្វារដែលមនុស្សយើងនឹងដើរចូលទៅកាន់ជីវិតនោះ ជាទ្វារធំទូលាយ តែកាលណាចូលទៅផុតទ្វារនោះហើយ នឹងបានជួបប្រទះនូវផ្លូវចង្អៀត ធ្វើឲ្យដំណើរមានសេចក្តីលំបាកក្រៃលែង។

អ្នកនិពន្ធម្នាក់ឈ្មោះ រីត្រោលត៍ (H. Rigault) សរសេរថា៖ “La vie est un ouvrage d’art qu’il faut savoir façonner d’une main habile.” ប្រែថា ជីវិតជាសិល្បៈ វត្ថុមួយ ដែលគេសាងដោយ

១- (ទឹកស្ករ) គឺទឹកមួយយ៉ាងគេផ្សំគ្រឿងសម្បូរមានរសផ្សេងៗ

ដៃយ៉ាងប៊ុនប្រសប់” វ៉ុលតែរ(Voltaire) ដែលមើលឃើញជីវិតថាជា របស់អាក្រក់ដូចពោលមកហើយខាងដើមបាននិយាយថា៖ “Le plus grand bien auquel on puisse pretender est de mener une vie conforme a son etat et a son gout.” ប្រែថា “សេចក្តីល្អ បំផុតដែលមនុស្សអាចនឹងអ្នកអាងនោះ គឺការចេះធ្វើជីវិតឲ្យសមស្រួល ជាមួយឋានៈ និងរសនិយមរបស់ខ្លួន”។ ពាក្យវ៉ុលតែរ ត្រូវនឹងពាក្យ វីត្តាលតដែលថាការរៀបចំជីវិតនោះ ជសិល្បៈមួយត្រូវស្គាល់ និង ត្រូវចូលចិត្តកម្មវិធី។ វ៉ុលតែរ ឃើញថាកម្មវិធីដែលល្អបំផុតនោះ គឺ ចេះរៀបចំជីវិតឲ្យសមស្រួលនឹងឋានៈ ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅតាមសេនិយម របស់ខ្លួន បើយើងត្រូវការឲ្យមានជីវិតរស់នៅយ៉ាងណា ឲ្យយើង ប្រព្រឹត្តនូវកិច្ចការសមគួរ តាមសេចក្តីត្រូវការយ៉ាងនោះ។

អ្នកប្រាជ្ញអង់គ្លេសម្នាក់ឈ្មោះបេលី(Bailey) បានសរសេរថា៖ It matters not how long we live, but how. ប្រែថា៖ “យើងរស់ នៅយ៉ាងយូរ មិនជាការសំខាន់ទេ តែសេចក្តីសំខាន់នៅត្រង់យើងនឹង រស់នៅយ៉ាងណា” បញ្ហារឿងប៉ុណ្ណោះប៉ុណ្ណោះ មិនសំខាន់ទេ មនុស្ស យើងអាចនឹងមានអាយុតិចក៏មាន អាយុច្រើនក៏មាន ជនដែលស្លាប់ ក្នុងវ័យក្មេង តែគេបានធ្វើជីវិតរបស់គេឲ្យល្អ ឲ្យជាជីវិតមានប្រយោជន៍ ក៏ល្អជាងជនដែលមានអាយុយើងយូរជាង១០០ឆ្នាំ តែមិនបានធ្វើ ប្រយោជន៍អ្វីឲ្យជីវិតរបស់ខ្លួន។

ទស្សនៈវិជ្ជារឿងជីវិតទៅក្នុងផ្លូវថា៖ ឲ្យយើងមានសេចក្តីមានៈ ព្យាយាមសាងជីវិតរបស់យើងឲ្យល្អ ។ សេចក្តីមានៈព្យាយាមនេះជា ល័ខគោលសំខាន់ក្នុងទស្សនវិជ្ជារបស់ជីវិត យើងតែងបានឮគេ និយាយរឿយៗថា ដរាបណាជីវិតរស់នៅ ដរាបនោះត្រូវធ្វើសេចក្តី

ព្យាយាមកុំឈប់ ដរាណាយើងនៅដកដង្ហើមបាន យើងមិនទាន់ស្លាប់ ដរាបនោះ យើងត្រូវធ្វើការតទៅ។ ពាក្យនេះជាពាក្យរបស់ទស្សនវិទូ ហុលឡង់ម្នាក់ឈ្មោះ អ៊ែរ៉ាស្មុស(Erasmus) មានអ្នកប្រែជាភាសាអង់គ្លេសដូចខាងក្រោមនេះ៖

“No one is to be despairs of as long as he breaths”

ប្រែថា៖ “កាលណាមនុស្សយើងមានដង្ហើមនៅ មិនគួរអស់សង្ឃឹម ឡើយ”។ ពាក្យរបស់អ្នកប្រាជ្ញនេះនាំឲ្យមនុស្សមានសម្បជញ្ញៈ គឺ សេចក្តីសង្ឃឹម សេចក្តីសង្ឃឹមជាហេតុឲ្យមនុស្សមិនចង់ស្លាប់ ព្រោះ គេចូលចិត្តថា៖ អនាគតខាងមុខនឹងនាំមកនូវរបស់ល្អណាមួយ មក ឲ្យគេទៀត។

ខាងព្រះពុទ្ធសាសនាប្រកាន់ថា ជីវិតជាទុក្ខ ជីវិតមិនមានសេចក្តី សុខ មិនទៀងទាត់បិតថេរ តែព្រះពុទ្ធសាសនាក៏មិនយល់ព្រមជា មួយផងក្នុងការស្លាប់ខ្លួនឯង ហើយប្រកាន់ថា បុគ្គលសម្លាប់ខ្លួននោះ ជាបាបមួយយ៉ាងធ្ងន់។ ខាងគ្រីស្តសាសនាជឿថា ជីវិតមិនមែនរបស់ ខ្លួនតែជារបស់ព្រះអាទិទេព មនុស្សមិនមានសិទ្ធិនឹងទម្លាយជីវិតខ្លួន ឯងទេ។ លំខគោលទស្សនវិជ្ជាទូទៅ មានទ្រឹស្តីផ្ទុយអំពីនោះគឺ ប្រកាន់ថា ការសម្លាប់ខ្លួននោះ ជាសេចក្តីល្ងង់ខ្លៅរបស់មនុស្ស ការ រំលត់ជីវិតដោយព្យាយាមរបស់ខ្លួន ជាការស្តែងឲ្យឃើញនូវចំណុច ទន់ខ្សោយ គឺគ្មានសេចក្តីមានៈព្យាយាម ដូចមានពាក្យទស្សនវិទូ របស់អ៊ីតាលី ម្នាក់ឈ្មោះអាឡេកសាន់ដ្រេអេរី(Alfeiri) បានសរសេរហើយ មានអ្នកប្រែជាភាសាអង់គ្លេសថា៖ “The test of courage becomes rather to live than to die” ប្រែថា “ការពិសោធន៍នូវ សេចក្តីក្លាហាននោះ នៅត្រង់ការមានជីវិតរស់នៅ ច្រើនជាងការ

ស្លាប់។ ដៅសេចក្តីថា៖ ជនក្លាហានពិតៗ ត្រូវនៅតស៊ូជាមួយនឹងសត្រូវ តស៊ូជាមួយហេតុការណ៍ តស៊ូជាមួយគ្រោះកាចទាំងឡាយដែលឈមមុខមករកខ្លួន ជនក្លាហានរមែងមិនរត់លូន មានតែជនញ៉ាកប៉ុណ្ណោះទេ ដែលរត់លូនគេចសត្រូវ គេចដល់ទៅជីវិតខ្លួនស្លាប់បង់នេះគឺជាសេចក្តីខ្មៅល្ងង់យ៉ាងធំបំផុត ជាកំហុសយ៉ាងសម្បើមព្រោះថា បើយើងសុខចិត្តលះបង់របស់គ្រប់យ៉ាង រហូតដល់ទៅជីវិតរបស់យើងក៏ព្រមលះបង់ដែរ ដូចម្តេចទើបមិនប្រើការលះបង់នោះដើម្បីការតស៊ូ ព្រោះថាសូម្បីការតស៊ូជាសេចក្តីលំបាកយ៉ាងណាក៏ដោយ ក៏គង់មិនលំបាកវេទនាជាងសេចក្តីស្លាប់ទេ។ យើងគួរស្លាប់ដោយការតស៊ូ ដែលជាគុណសម្បត្តិល្អជាងស្លាប់ដោយការញ៉មចាញ់ការសម្លាប់ខ្លួនឯងនោះ ជាការញ៉មចាញ់ សឹងចុះទៅក្នុងតម្រាថាជាមនុស្សញ៉កផងល្ងង់ផង។

សេចក្តីពិត ការតស៊ូដើម្បីជីវិតនោះ ធម្មជាតិបានឲ្យជំនួយជាច្រើនប្រសិនបើយើងមានការចាំបាច់ត្រូវតស៊ូ ទោះជាការស៊ូជាមួយសត្រូវជាមួយហេតុការណ៍ ឬជាមួយជោគអាក្រក់ណាៗក៏ដោយ បើយើងកាត់ចិត្តតស៊ូដោយមិនរាថយក្រោយ ធម្មជាតិក៏ជួយបន្ថែមកម្លាំងឲ្យយើង ទាំងកម្លាំងចិត្ត កម្លាំងកាយ និងកម្លាំងគំនិត។ ក្នុងខណៈដែលយើងដាក់ចិត្តតស៊ូនោះ យើងនឹងបានទទួលកម្លាំងបន្ថែមជាច្រើនជាងកម្លាំងដែលយើងធ្លាប់មានក្នុងពេលប្រក្រតី។ កម្លាំងនេះហើយ ដែលនឹងនាំឲ្យធ្វើការបានសម្រេចដូចបំណងនៃជនអ្នកតស៊ូ។

អ្នកប្រាជ្ញបារាំងម្នាក់ឈ្មោះហ្សាកូប្រីយ៉ង់ដ៍(Chateaubriand) បានសរសេរថា៖ “Les moments de crise produisent un redoublement de vie cher les homes ប្រែថា៖ “ក្នុងពេលកើត

វិបត្តិ មនុស្សមានជីវិតទ្វេមួយជាពីរ។ ដៅសេចក្តីថាធម្មជាតិបានឲ្យ កម្លាំងក្នុងជីវិតរបស់មនុស្សថ្មីឡើងទៀត ដើម្បីប្រយុទ្ធជាមួយនឹងការ វិបត្តិនោះ។

វិទ្យាប៊ុយត្តោ(Victor Hugo) បានសរសេរទៀតថា៖ “Ceux qui vient, ce sont ceux qui luttent” ប្រែថា៖ “អ្នកដែលមានជីវិតរស់ នៅបាន គឺអ្នកដែលតស៊ូ” គតិនេះមានជាប់មកថា ជីវិតគឺការតស៊ូ អ្នករស់នៅបានគឺអ្នកដែលរឹងប៉ឹងមាំមួនបំផុត ចំណែកអ្នកដែលទន់ ខ្សោយនោះ រមែងរលត់សូន្យទៅ បើយើងចង់រស់ យើងត្រូវតែតស៊ូបើ យើងមិនតស៊ូ យើងក៏មានតែស្លាប់បាត់ទៅប៉ុណ្ណោះ។

រឿងតស៊ូ ជារឿងចាំបាច់ដែលយើងត្រូវរៀនចាកជីវិតរបស់ជន ដទៃថា តើគេតស៊ូយ៉ាងណា ឬរៀនចាកជីវិតរបស់យើងដែលធ្លាប់ បានធ្វើការតស៊ូមកហើយថា យ៉ាងណាខុស យ៉ាងត្រូវ អ្វីជាផ្លូវនាំឲ្យ ចាញ់ អ្វីជាផ្លូវនាំឲ្យមានជ័យជំនះ។ លំខគោលទស្សនវិជ្ជា ដែលបាន រកឃើញមានសេចក្តីស្របគ្នាថា ការតស៊ូក្នុងជីវិតនោះ ត្រូវធ្វើដោយ សេចក្តីឱហាតខ្លះខ្លះ ត្រូវតស៊ូដោយការងារ ត្រូវកុំបណ្តោយឲ្យ កាលវេលាកន្លងហួសទៅទទេៗ គ្មានផលប្រយោជន៍ ទស្សនវិទូច្រើន គ្នាតែងរំលឹកដាស់តឿនដូច្នោះ។ (រ៉ូលតែរ) ដដែលសរសេរថា៖ “Le travail est la vie des homes” ប្រែថា “ការងារជាជីវិតរបស់មនុស្ស ដៅសេចក្តីថា មនុស្សដែលមិនបានធ្វើការ ក៏ដូចជាមិនមានជីវិត បើ យើងកាន់យកគតិនេះ ឈ្មោះថាយើងចាប់ផ្តើមតស៊ូយ៉ាងត្រឹមត្រូវ តែមានបញ្ហាតទៅទៀតថា យើងនឹងធ្វើការយ៉ាងណា ទើបទៅជាការ តស៊ូ នាំមកនូវជ័យជំនះដល់ខ្លួនយើង។ ទោះយ៉ាងណាដោយ ការ សង្ឃឹមយកជ័យជំនះដោយមិនធ្វើការនោះ ពុំបានសម្រេចដូចបំណង

ឡើយ តែជួនកាលអំពីការងារនោះ អាចមិនប្រសិទ្ធិជ័យជំនះឲ្យ
យើងក៏មានដែរ ព្រោះមានកម្មវិធីច្រើនយ៉ាងទៀតទាក់ទងជាមួយការ
តស៊ូ ប៉ុន្តែបើយើងមិនធ្វើអ្វីសោះការតស៊ូរបស់យើងក៏មិនអាចនឹង
មានបាន។

អ្នកប្រាជ្ញអាមេរិចកាំងម្នាក់ឈ្មោះ ហ្វ្រង់គ្លីន (Franklin) បាន
សរសេរថា “Don’t you love life then do not squander time,
for that is the stuff life is made of. ប្រែថា៖ “អ្នកស្រឡាញ់ជីវិត
របស់អ្នកឬ? បើស្រឡាញ់កុំបណ្តោយឲ្យវេលាបាត់បង់ទៅទទេៗ
ព្រោះវេលាជារបស់ផ្សំធ្វើឲ្យមានជីវិត”។

ពាក្យថា កុំបណ្តោយឲ្យវេលាបាត់បង់ទៅទទេៗ នោះខាងព្រះ
ពុទ្ធសាសនាក៏មាននិយាយជាអាទិ៍ថា៖

“អតិ បត្តិ វយោ ខណោ តថេវ” វ័យរមែងកន្លងផុត
ទៅដូចយ៉ាងខណៈ “សេចក្តីថា កាលនណាវេលាកន្លងទៅ វ័យរបស់
យើងក៏កន្លងទៅជាមួយផងរាល់ៗថ្ងៃ រាល់ៗម៉ោង ជីវិតរបស់យើង
ឈានចូលទៅជិតសេចក្តីស្លាប់រឿយៗ។ ខណៈឬវេលាដែលកន្លង
ហួសទៅហើយ យើងមិនអាចហៅឲ្យត្រឡប់មកវិញបានទេ វ័យរបស់
យើងដែលឆ្លងផុតទៅហើយក៏មិនអាចនឹងហៅឲ្យត្រឡប់មក ទៀត
បានដូចគ្នា។

“កាលោ យសតិ ភូតានិ សព្វានេវ សហត្តនា” កាល
វេលារមែងទំពារស៊ីសព្វសត្វ ព្រមជាមួយនិងខ្លួនរបស់វា យើងត្រូវ
សាងផលប្រយោជន៍ល្អទុកសម្រាប់ខ្លួន កុំឲ្យវេលាស៊ីប្រយោជន៍របស់
យើងទៅទទេៗ។

“ឥតិ វិស្សជ្ជកម្មន្តេ អត្តា អច្ចេន្តិ មាលាវេ” ប្រយោជន៍
រមែងកន្លងហួសយុវជន អ្នកបោះបង់ការសេចក្តីថា ជនដែលចូលចិត្ត
ថា ខ្លួនមានវ័យនៅក្មេងចូលចិត្តថាមានវេលានៅច្រើនទៀត
បណ្តោយឲ្យវេលាកន្លងទៅ គុណប្រយោជន៍រមែងកន្លងទៅជាមួយ
ផង ព្រោះវេលានោះឯងគឺជាតួគុណប្រយោជន៍។

ទស្សនវិទូជាតិអាណ្លីម៉ង់ដ៏ម្នាក់ឈ្មោះ កូតេ(Goethe) បាន
សរសេរហើយមានអ្នកប្រែជាភាសាអង់គ្លេសថា “A useless life is
an early death. ប្រែថា ជីវិតដែលមិនមានប្រយោជន៍ គឺជីវិតដែល
ស្លាប់មុនដល់វេលាស្លាប់” អ្នកប្រាជ្ញអង់គ្លេសម្នាក់ឈ្មោះ ស្វីហ្វត
(Swift) បានសរសេរថា “May you like all the days of your life”
ប្រែថា “សូមឲ្យអ្នកមានជីវិតរស់នៅមួយថ្ងៃ នៃជីវិតរបស់អ្នក” សេចក្តី
ថា គ្រប់វេលាដែលមានជីវិតរស់នៅនោះ សូមឲ្យយើងរស់នៅយ៉ាង
មនុស្សដែលមានជីវិត គឺរស់នៅដោយប្រើវេលាឲ្យជាប្រយោជន៍ មិន
មែនរស់នៅយើងមនុស្សស្លាប់ គឺមានជីវិតរស់នៅដោយមិនមាន
ប្រយោជន៍អ្វី។

មានយោបល់នៃជនខ្លាចថា វិធីរលត់កិលេសទាំងឡាយនោះ គឺ
ការរស់នៅជាមនុស្សធ្វើការ ព្រោះថាបើប្រើជីវិតទៅក្នុងការងារហើយ
គំនិតចោកទាបអាក្រក់ ក៏មិនអាចកើតឡើងបាន។

អ្នកប្រាជ្ញឈ្មោះវ៉ូណារក្ត (Vovenarque) បានសរសេរថា “il
n’y a que la vie laborieuse qui puisse amortir les passion ”
ប្រែថា “ជីវិតដែលធ្វើការប៉ុណ្ណោះដែលអាចនឹងសម្លាប់កិលេសទាំង
ឡាយឲ្យស្លាប់ទៅបាន”។

ការតស៊ូជាដំបូងរបស់យើងគឺសេចក្តីឱហាតខ្លះខ្លះ មិន

បណ្តោយឲ្យវេលាកន្លងទៅទទេៗ។ បើយើងចង់មានជីវិតរស់នៅដោយសម្បូរសប្បាយ ហើយបណ្តោយឲ្យវេលាកន្លងទៅទទេៗ ដោយមិនធ្វើការអ្វី ការតស៊ូក្នុងជីវិតរបស់យើងក៏មិនមាន។ ព្រោះតាមសេចក្តីពិត នៅក្នុងលោកនេះគេអាចពិសោធឃើញជាក់ច្បាស់ថា មានតែមនុស្សឱហាតខ្លះខ្លះ មនុស្សដែលពេញចិត្តធ្វើការងារប្រើវេលាឱជាប្រយោជន៍ប៉ុណ្ណោះទេ ដែលអាចនឹងតស៊ូជាមួយជីវិតបាន ចំណែកជនដែលមិនធ្វើការអ្វី រង់ចាំឲ្យលាភជោគបានមកឯងៗ ដូចមាននិយាយក្នុងរឿងព្រេង នឹងមានផ្លូវបានលាភជោគតែត្រឹមក្នុងរឿងព្រេងប៉ុណ្ណោះឯង ឯក្នុងរឿងជីវិតពិតប្រាកដនោះ មិនអាចនឹងមានផ្លូវចេញទៅជួបលាភជោគបានឡើយ។

យើងវិលមកមើលភាសិតក្នុងពុទ្ធសាសនា ព្រះពុទ្ធបរមគ្រូទ្រង់ត្រាស់ដឹងនូវបញ្ហាជីវិត ហើយព្រះអង្គទ្រង់សំដែង ដូចមានជាអាទិ៍ថា

“អប្បមាដោ អមតំ បទំ បមាដោ មច្ចុដោ បទំ អប្បមត្តា ន មិយ្យន្តិ យេ បមត្តា យថាមតា”

ប្រែថា “សេចក្តីមិនធ្វេសប្រហែស ជាផ្លូវនៃសេចក្តីមិនស្លាប់ សេចក្តីធ្វេសប្រហែសជាផ្លូវនៃសេចក្តីស្លាប់ ជនដែលមិនមានសេចក្តីធ្វេសប្រហែសជាជនមិនស្លាប់ ជនដែលមានសេចក្តីធ្វេសប្រហែសទុកណាជាមានជីវិតរស់នៅ ក៏ដូចជាស្លាប់ទៅហើយ”។

“យោ ច វស្សសតំ ដីវេ កុសីតោ ហីនរិយោ ឯកោ ហំ ដីវិតំ សេយ្យោ រិយំ អារត្តតោ នឡំ”

ប្រែថា “ជនណាខ្ជិលច្រអូសមិនមានសេចក្តីព្យាយាមរស់នៅអស់មួយរយឆ្នាំ ការរស់នៅនៃជននោះ ពុំប្រសើរស្មើនឹងការរស់នៅត្រឹម

តែមួយថ្ងៃ នៃជនដែលមានព្យាយាមមាំមួន” ពុទ្ធភាសិតនេះមានន័យថា អ្នករស់នៅមួយរយឆ្នាំតែពុំបានធ្វើការអ្វីឲ្យជាប្រយោជន៍ដល់ខ្លួន ដល់គ្រួសារ ដល់ប្រទេសជាតិរបស់ខ្លួន ជាមនុស្សបណ្តោយខ្លួនឲ្យសេចក្តីខ្ជិលច្រអូសគ្របដណ្តប់ ជាជនមានជីវភាពទន់ខ្សោយ ការរស់នៅដូច្នោះ ពុំប្រសើរសោះឡើយ។

“យោ ច វស្សសតំ ដីវេ ទុស្សីលោ អសមាហិតោ ឯ កាហំ ដីវិតំ សេយ្យោ សីលវន្តស្ស ឈាយិណោ”

ប្រែថា៖ “ជនណាទ្រុស្តសីលមានខ្លួនមិនដំកល់នៅក្នុងសីលធម៌ រស់នៅអស់មួយរយឆ្នាំ ការរស់នៅនៃជននោះ ពុំប្រសើរស្មើនឹងការរស់ត្រឹមតែមួយថ្ងៃនៃជន ដែលមានសីល មានខ្លួនតាំងនៅក្នុងសីលធម៌” ពុទ្ធភាសិតនេះមានន័យថា អ្នកមានជីវិតរស់នៅមួយរយឆ្នាំ ដោយមិនមានសីលមិនមានចរិយាមារយាទថ្លៃថ្នូរ មានការបៀតបៀន ជិះជាន់មនុស្សគ្នាឯងដោយប្រើកម្លាំងណាមួយ មានកម្លាំងយសស័ក្តិ កម្លាំងទ្រព្យសម្បត្តិ កម្លាំងជាតិ កម្លាំងគោត្រ វៃជាដើម ការរស់នៅដូច្នោះ ពុំប្រសើរសោះឡើយ មានតែការរស់នៅផ្ទុយអំពីនេះ ទើបចាត់ថាជាការរស់នៅថ្លៃថ្នូរ។

“យោ ច វស្សសតំ ដីវេ ទុប្បញ្ញោ អសមាហិតោ ឯ ការហំ ដីវិតំ សេយ្យោ បញ្ញវន្តស្ស ឈាយិណោ”

ប្រែថា៖ “ជនណាមិនមានបញ្ញា មានខ្លួនប្រាស់ចាកសេចក្តីចេះដឹង រស់នៅអស់មួយរយឆ្នាំ ការរស់នៅនៃជននោះ ពុំប្រសើរ ស្មើនឹងការរស់នៅត្រឹមតែមួយថ្ងៃ នៃជនដែលមានបញ្ញា មានខ្លួនដម្កល់នៅក្នុងសេចក្តីចេះដឹង” ពុទ្ធភាសិតនេះដៅឲ្យដឹងថា អ្នកមានជីវិតរស់នៅ

យូរ តែពុំបានរៀនសូត្រវិជ្ជានានា ពុំបានដឹកនាំខ្លួនទៅរកសេចក្តីចេះ ដឹងគ្រប់កម្មវិធីទាំងអស់ មានការចូលកាន់សមាគមបណ្ឌិតអ្នកប្រាជ្ញ ជាដើម។ ជីវិតរស់នៅប្រាសចាកបញ្ញាដូចនេះ ជាជីវិតធុនអន់បំផុត បើរស់នៅយូរណាស់ក៏កាន់តែថោកទាបណាស់ កាន់តែធ្ងន់សង្គម មនុស្សណាស់ កាន់តែទទឹងទាស់នឹងសេចក្តីចំរើនដែលសាសនានឹង ជាតិត្រូវការណាស់។

“យោ ច វស្សសតំ ដីវេ អបស្សំ ធម្មមុត្តមំ ឯកាយំ ដីវិតំសេយ្យាប ស្សតោ ធម្មមុត្តមំ”។

ប្រែថា៖ “ជនណាមិនឃើញនូវធម៌មានគុណភាព ខ្ពង់ខ្ពស់ រស់ នៅអស់រយៈកាលមួយរយឆ្នាំ ការរស់នៅនៃជននោះ ពុំប្រសើរស្មើរ នឹងការរស់នៅត្រឹមតែមួយថ្ងៃនៃជនអ្នកបានឃើញនូវធម៌មាន គុណ ភាពខ្ពង់ខ្ពស់” ធម៌មានគុណភាពខ្ពង់ខ្ពស់ក្នុងទីនេះ បើជាផ្លូវបច្ចុប្បន្ន បានដល់មគ្គបច្ចុប្បន្ន ៨ យ៉ាងគឺ៖

- ១) សម្មាទិដ្ឋិ ឃើញត្រូវក្នុងសម្បទា^(១)បច្ចុប្បន្ន ៤ យ៉ាង។
- ២) សម្មាសង្កប្បៈ គិតគូរត្រូវអំពីសម្បទាបច្ចុប្បន្ន ៤ យ៉ាង។
- ៣) សម្មាវាចា និយាយត្រូវអំពីសម្បទាបច្ចុប្បន្ន ៤ យ៉ាង។
- ៤) សម្មាកម្មន្តៈ ធ្វើការត្រូវតាមសម្បទាបច្ចុប្បន្ន ៤ យ៉ាង។
- ៥) សម្មាអាជីវៈ រស់នៅត្រូវតាមសម្បទាបច្ចុប្បន្ន ៤ យ៉ាង។
- ៦) សម្មាវាយាមៈ ខំប្រឹងធ្វើការតាមសម្បទាបច្ចុប្បន្ន ៤ យ៉ាង។
- ៧) សម្មាសតិ ចងស្មារតីត្រូវក្នុងសម្បទាបច្ចុប្បន្ន ៤ យ៉ាង។

(១) សម្បទាបច្ចុប្បន្ន៤យ៉ាងគឺ៖ ១ ឧដ្ឋានសម្បទា ២ អារក្ខសម្បទា ៣ កល្យាណមិត្តតា ៤ សមដីវតា។

- ៨) សម្មាសមាធិ ក្រុងចិត្តដោយសម្បទាបច្ចុប្បន្ន ៤ យ៉ាង បើជា ផ្លូវអនាគត បានដល់មគ្គបរលោក ៨ យ៉ាង៖
 - ១) សម្មទិដ្ឋិ ឃើញត្រូវក្នុងសម្បទា^(២)បរលោក ៤ យ៉ាង។
 - ២) សម្មាសង្កប្បៈ គិតគូរត្រូវអំពីសម្បទាបរលោក ៤ យ៉ាង។
 - ៣) សម្មាវាចា និយាយត្រូវអំពីសម្បទាបរលោក ៤ យ៉ាង។
 - ៤) សម្មាកម្មន្តៈ ធ្វើការត្រូវតាមសម្បទាបរលោក ៤ យ៉ាង។
 - ៥) សម្មាអាជីវៈ រស់នៅត្រូវតាមសម្បទាបរលោក ៤ យ៉ាង។
 - ៦) សម្មាវាយាមៈ ព្យាយាមធ្វើការត្រូវតាមសម្បទាបរលោក ៤ យ៉ាង។
 - ៧) សម្មាសតិ ចង់ស្មារតីត្រូវក្នុងសម្បទាបរលោក ៤ យ៉ាង។
 - ៨) សម្មាសមាធិ ក្រុងចិត្តដោយសម្បទាបរលោក ៤ យ៉ាង។
- បើជាផ្លូវនិព្វាន បានដល់កុត្តរៈមគ្គ ៨ យ៉ាងគឺ៖
- ១) សម្មទិដ្ឋិ ឃើញត្រូវក្នុងសច្ចធម៌ ៤ យ៉ាង។
 - ២) សម្មាសង្កប្បៈ គិតគូរត្រូវក្នុងសច្ចធម៌ ៤ យ៉ាង។
 - ៣) សម្មាវាចា និយាយត្រូវតាមសច្ចៈធម៌ ៤ យ៉ាង។
 - ៤) សម្មាកម្មន្តៈ ធ្វើការត្រូវតាមសច្ចធម៌ ៤ យ៉ាង។
 - ៥) សម្មាអាជីវៈ រស់នៅត្រូវតាមសច្ចធម៌ ៤ យ៉ាង។
 - ៦) សម្មាវាយាមៈ ព្យាយាមត្រូវតាមសច្ចធម៌ ៤ យ៉ាង។
 - ៧) សម្មាសតិ ចង់ស្មារតីត្រូវក្នុងសច្ចធម៌ ៤ យ៉ាង។
 - ៨) សម្មាសមាធិ ច្រកចិត្តចូលក្នុងសច្ច^(៣)ធម៌៤យ៉ាង។

(២) សម្បទាបរលោកមាន ៤ យ៉ាងគឺ៖ ១-សទ្ធា សីល ចាត បញ្ញា។

(៣) សច្ចធម៌៤យ៉ាងគឺ៖ ១-ទុក្ខសច្ចៈ ២-សមុទ្ធយសច្ចៈ ៣-និរោធសច្ចៈ ៤-មគ្គសច្ចៈ។

ពុទ្ធភាសិតនេះបង្រៀនឲ្យចេះអំពីការរស់នៅថា៖ អ្នកមានជីវិត
 រស់នៅយូរ តែពុំបានស្គាល់ធម៌មានគុណភាពខ្ពង់ខ្ពស់ទាំង៣ប្រភេទ
 ប្រភេទណាមួយ ពុំបានទុកដាក់ខ្លួនឲ្យរស់នៅក្រោមកម្មវិធីទាំងអស់
 ណា ដែលជនមានចិត្តខ្ពស់បានបង្កើតឡើង គឺជាមនុស្សមិនខ្លីរវល់
 អំពីអ្វីៗ ទាំងអស់រហូតដល់វិញ្ញាណដែលជាពីជះនៃរូបកាយរបស់
 មនុស្សសត្វជាគ្រាប់សម្រាប់បណ្តុះវិញ្ញាណថ្មីទៀត ក៏មិនមានធ្វើការ
 លាងសំអាតសូម្បីបន្តិចបន្តួចសោះ បណ្តោយឲ្យវិញ្ញាណរបស់
 មនុស្ស ក្លាយភាពទៅជាវិញ្ញាណនៃសត្វគោអស់រលីងធេងៗ ជីវិតរស់
 នៅប្រាស់ចាកគំនិតខ្ពស់ដូចនេះជាជីវិតធុនអន់បំផុតបើរស់នៅកាន់
 តែយូរណាស់ ក៏កាន់តែថោកទាបណាស់មនុស្សដូចគ្នាគេមិនចូលចិត្ត
 សេពគប់រាប់រក រហូតដល់សត្វតិរច្ឆាន គឺឆ្កែដែលជាសត្វចូលចិត្ត
 និយាយទៅកាន់មនុស្សច្រើនជាងសត្វដទៃៗ ក៏វាយបំនិយាយរក
 ព្រោះអ្វី? ព្រោះមនុស្សពួកនេះមានខ្លួនធ្លាក់ចុះក្នុងហឺនលក្ខណៈ
 ដែលមាននិយាយក្នុងតម្រាជោគជតាថា ជាមនុស្សមិនមានការ
 ប្រាកដគឺមិនប្រាកដ ជា អារ ជា ខោ ជាភាគយន្ត ជាល្ខោន ជា ផ្ទះ
 ជារត្ត ជាស្នូម ជាចោរ ជាបាវ ជាសមោសរ ជាសមាគម(ល) គេទាំង
 ឡាយនេះ ម្តងទៅយកខោធ្វើជាអារ ម្តងទៅយកអារធ្វើជាខោ ម្តងទៅ
 លក់ប័ណ្ណរោងភាពយន្ត ម្តងទៅបោសរោងភាពយន្ត ម្តងទៅអង្គុយ
 លើកៅអីមើលភាពយន្ត ម្តងទៅជូតកៅអីរោងភាពយន្ត (ល) ប្រសិន
 បើនិយាយឲ្យបានច្បាស់លាស់ងាយស្តាប់ជាងនេះ ជនទាំងឡាយ
 ប្រកបដោយគំនិតទាបនេះ គេច្រើនឃើញនៅក្នុងភាពកៀនៗ មាន
 ជាអាទិ៍កៀនខោ កៀនអារ កៀនរោងភាពយន្ត កៀនរោងល្ខោន
 កៀនផ្ទះ កៀនរត្ត កៀនបុណ្យ កៀនបាវ កៀនដប (ល) គឺមនុស្ស

គំនិតខ្ពស់ គេស្លៀកខោពាក់អាវ គេអង្គុយមើលភាពយន្ត ល្ខោន នៅ ក្នុងរោង គេនៅលើផ្ទះ គេទៅវត្ត គេធ្វើបុណ្យ គេចូលបារ គេដឹកភេស ផ្ទះគ្រប់យ៉ាងពេញលក្ខណៈ។ ចំណែកមនុស្សពួកនេះ បានត្រឹមតែ នៅក្បែរៗ ជិតៗ កៀនៗមានកៀនដកជាដើម។ ប្រហែលជាដោយ ជីវភាពនៃមនុស្សមានលក្ខណៈខ្ពង់ខ្ពស់នឹងមានលក្ខណៈ ថោកទាប ជាងគ្នានេះហើយដឹង! បានជាព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធរបស់យើងទ្រង់ហៅ មនុស្សមានជីវភាពខ្ពស់ថា “មនុស្សនរក” ឬ “មនុស្សបេត្ត” ឬ “មនុស្សតិរច្ឆាន” មានន័យថា រស់នៅដោយសេចក្តីទុក្ខព្រួយដូចសត្វ នរក រស់នៅដោយអំណោយអ្នកដទៃដូចពួកប្រេត រស់នៅដោយ អាហារសំណល់ដូចសត្វតិរច្ឆាន។ តែព្រះអង្គមិនទ្រង់បើកដៃឲ្យ មនុស្សទេពចេះតែនាំគ្នាសប្បាយនៅលើសេចក្តីអត់ឃ្លាន ព្រួយលំ បាករបស់មនុស្សគ្រប់ប្រភេទទេ។ ផ្ទុយពីនេះទៅវិញ ព្រះអង្គទ្រង់ សូមចិត្តមនុស្សទេពឲ្យជួយរំដោះសេចក្តីទុក្ខលំបាករបស់ មនុស្ស ប្រភេទដទៃឲ្យអស់អំពីសមត្ថភាពរបស់ខ្លួន បើមិនដូច្នោះទេ ពិភព លោកនឹងត្រូវរងគ្រោះថ្នាក់ទាំងអស់គ្នាជាពុំខានឡើយ។

“យោ ច វស្សសតំ ដីវេ អបស្សំ ឧទយព្ពយំ ឯកាយំ ដីវិតំ សេយ្យា បស្សតោ ឧទយព្ពយំ”។

ប្រែថា៖ “ជនណាមិនឃើញនូវសេចក្តីសោះសុន្យមាននៅក្នុង សេចក្តីកើត រស់នៅអស់រយៈកាលមួយរយឆ្នាំ ការរស់នៅនៃជននោះ ពុំប្រសើរស្មើ នឹងការរស់នៅត្រឹមតែមួយថ្ងៃ នៃជនដែលមានសេចក្តី ឃើញ នូវសេចក្តីសោះសុន្យដែលមាននៅក្នុងសេចក្តីកើត មានស្មារ តីភ្ញាក់រលឹករឿយៗក្នុងខយវយធម៌” ។ ពុទ្ធភាសិតនេះ បង្ហាញឲ្យ

ឃើញថាអ្នកមានជីវិតវែង តែមិនមានស្មារតីដឹងថា ជីវិតរបស់ខ្លួន
កំពុងអស់ទៅជាមួយសភាវៈជុំវិញ ដែលធម្មជាតិពាក់តែងឡើង
សម្រាប់ពិភពលោកនៃមនុស្ស។ ជីវិតរស់នៅប្រាស់ចាកស្មារតីដូច
នេះ ជាជីវិតអន់បំផុត បើរស់នៅកាន់តែយូរ ក៏កាន់តែអន់ណាស់ទៅ
ទៀត ព្រោះអ្វី? ព្រោះតែមិនមានគំនិតក្នុងរឿងថា ជីវិតរស់នៅ
សម្រាប់ស្លាប់ ហើយគេក៏ពុំបានស្រាយបញ្ហាជីវិតមុនថ្ងៃដែលខ្លួនគេ
ត្រូវស្លាប់។

“អធិមិត្តបណ្ឌិត បច្ចាជំ ឥធិ ជីវិតំ កសិរញ្ច
មរិតញ្ច តរិតញ្ច តញ្ចុក្កេនសញ្ញតំ”

ប្រែថា៖ “ជីវិតនៃសត្វទាំងឡាយក្នុងលោកនេះមិនមាននរណា
កំណត់បាន មិនមានរណាដឹងមុន (នូវចលនារបស់វា) ជីវិតជារបស់
លំបាកផង ព្រោះវត្ថុធាតុដែលត្រូវរស់សុទ្ធតែបានមកអំពីស្វែងរក
ជារបស់តិចណាស់ផង ព្រោះទោះណាជាមានគ្រឿងឧបភោគបរិភោ
គសម្រាប់ចិញ្ចឹម សម្រាប់រក្សាគ្រប់គ្រាន់ ក៏នៅតែស្លាប់ ជារបស់
ប្រកបដោយទុក្ខផង ព្រោះប្រភពនៃជីវិតមានកំណើត មានចំណាស់
មានជម្ងឺ មានសម្លាប់ជាធម្មតា”។ ពុទ្ធភាសិតនេះបង្រៀនឲ្យយើងចេះ
ចាំថា ជីវិតមនុស្សមិនមាននរណាម្នាក់អាចដឹង អាចកំណត់ទោះ
ទាយមុនអំពីចលនាក្នុងអនាគតរបស់វាបានទេវាលំបាក វាតិច វាមាន
ទុក្ខច្រើន ដូចនេះ ម្ចាស់ជីវិតគ្រប់គ្នាកុំបង្កង់ឲ្យខូចពេល ត្រូវព្យាយាម
ដោះស្រាយបញ្ហាជីវិតឲ្យស្រេច មុនដែលវានឹងលាយើងទៅ។

“កម្មំ វិជ្ជា ចំ ធម្មោ ច សីលំ ជីវិតមុត្តមំ ឯតេន មច្ចា
សិជ្ឈន្តិ ន កោតេន ធនេនវា”

ប្រែថា៖ “មនុស្សទាំងឡាយរមែងបរិសុទ្ធបាន ដោយការងារ ដែលខ្លួនធ្វើត្រូវ ដោយវិជ្ជាដែលខ្លួនចេះដឹងពិតប្រាកដ ដោយនាទី ដែលខ្លួនបានប្រតិបត្តិល្អ ដោយសីលធម៌ដែលខ្លួនបានអប់រំប្រពៃ ជីវិតខ្ពស់ខ្ពស់ មិនមែនដោយទ្រព្យសម្បត្តិ ដោយគោតត្រកូលទេ”។ ពុទ្ធភាសិតនេះ បានបំភ្លឺគំនិតរបស់យើងឲ្យយល់ថា អ្វីៗទាំងអស់មិន អាចធ្វើឲ្យជីវិតបរិសុទ្ធ ជីវិតថ្លៃថ្នូរបានទេ តែមនុស្សមានជីវិតបរិសុទ្ធ ថ្លៃថ្នូរ មកតែអំពីធម្មធាតុទាំងឡាយដូចបានពោលមកខាងលើនេះ។

“ន ជច្ចា វសលោ ហោតិ ន ជច្ចាហោត ព្រាហ្មណោ កម្មុនា វសលោ ហោតិ កម្មុនា ហោតិ ព្រាហ្មណោ”

ប្រែថា៖ អំណន់មិនមែនមកអំពីជាតិឬកំណើតទេ សេចក្តីប្រសើរ ថ្លៃថ្នូរក៏មិនមែនមានមកអំពីជាតិឬកំណើតដែរគឺមកអំពីការងារ ដែល មនុស្សធ្វើ។ ពុទ្ធភាសិតនេះក៏មានបំណងចង់និយាយឲ្យឃើញសេចក្តីដូចពុទ្ធភាសិតខាងដើមនោះដែរ។ អ្នកអានចូរពិចារណា ហើយធ្វើ នូវសេចក្តីយល់ឃើញដោយខ្លួនឯងផងចុះ។

ពុទ្ធសាសនា កាលណាអើយអំពីរឿងជីវិត ទំនុកក៏គឺចាស់ ឈឺ ស្លាប់ តិច ខ្លី លំបាក ទុក្ខ ព្រួយ មិនទៀង មិនមានខ្លឹមសារ (ល) តែ បើកាលណាអើយដល់មុខងាររបស់ជីវិត ពុទ្ធសាសនាមានមេរៀនប្រកបដោយទ្រឹស្តីល្អច្រើនរាប់មិនអស់ សម្រាប់ឲ្យមនុស្សអនុវត្តទ្រឹស្តី ទាំងអស់នោះឲ្យទៅជាការងាររបស់ជីវិតនៃខ្លួន។ ដូច្នោះឃើញថាគំហើញ^(១) របស់ពុទ្ធសាសនាចំពោះរឿងជីវិតនេះ ក្នុងខាងដើមថា មិន កើតមិនបានការ តែក្នុងខាងចុងបំផុតថា ត្រូវតែកែជីវិតដែលមិនកើត

(១) “គំហើញ” ជាពាក្យវេយ្យាករណ៍ ប្រើជំនួសសេចក្តីឃើញ។

នោះ ឲ្យទៅជាកើត ដែលមិនបានការនោះឲ្យទៅជាបានការវិញ។

“សព្វេ សត្តា មរិស្សន្តិ មរណាន្តំ ហិដីវិតំ យថា កម្មំ
តមិស្សន្តិ បុញ្ញចាបដលូបតា”

ប្រែថា៖ “សត្វទាំងឡាយទាំងពួងនិងស្លាប់ ព្រោះថា ជីវិតរបស់
មនុស្សទាំងឡាយ មានសេចក្តីស្លាប់ក្នុងទីបំផុត (មុនអំពីការស្លាប់)
មនុស្សទាំងឡាយ ត្រូវបានទទួលកាន់យកផលនៃបុណ្យបាបហើយ
និងទៅកាន់(កំណើតថ្មីទៀតល្អអាក្រក់) ទៅតាមបុណ្យបាបរបស់ខ្លួន”
ពុទ្ធភាសិតនេះ បានបំភ្លឺគំនិតរបស់យើង មួយចំណែកធំទៀតដោយ
បានបញ្ជាក់យ៉ាងច្បាស់ថា “មនុស្សទាំងឡាយត្រូវបានទទួលកាន់
យកនូវផលនៃបុណ្យ បាបហើយទើបទៅ” ធម្មធាតុដែលទៅក្នុងទី
នេះបានដល់វិញ្ញាណ តែមិនមែនជាវិញ្ញាណចាស់សព្វថ្ងៃនេះទេ គឺជា
វិញ្ញាណមួយថ្មីទៀតដែលត្រូវបង្កើតឡើងដោយថាមពលនៃវិញ្ញាណ
ចាស់។ ចំណែកវិញ្ញាណចាស់របស់មនុស្ស ក្រោយអំពីកាលបាន
បញ្ចេញវិញ្ញាណថ្មីអំពីកម្លាំងថាមពល របស់វាស្រេចហើយ វាកំរលា
យខ្លួនរបស់វាចោលទៅ។ ព្រឹត្តិកម្មនៃវិញ្ញាណចាស់ និងព្រឹត្តិកម្មនៃ
វិញ្ញាណថ្មី យើងអាចប្រដូចបានទៅនិងគ្រាប់ស្វាយចាស់ និងផ្លែ
ស្វាយថ្មី គ្រាប់ស្វាយចាស់ បានបង្កើតដើមស្វាយមួយថ្មី ហើយវាក៏
រំលាយខ្លួនរបស់វាចោលបាត់ទៅ ចំណែកដើមស្វាយថ្មី ក៏បានបំពេញ
មុខងាររបស់វា គឺបញ្ចេញផ្លែ តែផ្លែរបស់វាមិនមែនជាផ្លែដែលបង្កើត
ដើមរបស់វានោះទេ គឺជាផ្លែមួយថ្មីទៀត។ ដូច្នេះវិញ្ញាណចាស់ និង
គ្រាប់ស្វាយចាស់ ទើបត្រូវបានជាប្រភពនៃវិញ្ញាណថ្មី ផ្លែស្វាយថ្មី។
បើវិញ្ញាណចាស់មានគុណភាពថ្លៃថ្នូរ គ្រាប់ស្វាយចាស់មានគុណភាព

ល្អ វិញ្ញាណថ្មីនិងផ្លែស្វាយថ្មី ក៏មានគុណភាពល្អថ្លៃថ្នូរដូចគ្នាដែរ។

កាលណាវិញ្ញាណមានគុណភាពល្អ សម្ភារៈនៃកំណើតទាំងឡាយ មានសក់ និងស្បែកជាដើម ក៏មានគុណភាពល្អ។ ដូច្នោះបុគ្គលអ្នកត្រូវការចង់បាននូវកំណើតនៃជីវិតល្អ ជាជីវិតនៃមនុស្សធម្មតាក្តី ជាជីវិតនៃទេពក្តី ជាជីវិតនៃព្រហ្មក្តី ជាជីវិតព្រះទាំងឡាយ មានព្រះពុទ្ធជាដើមក្តី គប្បីខំប្រឹងបំពេញធម៌សម្រាប់ចម្លងជីវិតមនុស្សអំពីដំណាក់មួយទៅកាន់ដំណាក់មួយ ហៅថា៖ “ទសបារមី” ប្រែថា “បារមី១០” ឬ “ធម៌សំរាប់ចម្លងសត្វទៅកាន់ត្រើយ១០ប្រការ” គឺ៖

- ១) ទាន៖ បំពេញទាន។
- ២) សីល៖ បំពេញសីលធម៌។
- ៣) នេក្ខម្ម៖ បំពេញផ្ទៀងផ្ទាត់។
- ៤) បញ្ញា បំពេញបញ្ញា។
- ៥) រិយ៖ បំពេញព្យាយាម។
- ៦) ខន្តិ បំពេញសេចក្តីអត់ធន់។
- ៧) សច្ច៖ បំពេញសច្ចធម៌។
- ៨) អធិដ្ឋាន៖ បំពេញសេចក្តីគូសដៅ។
- ៩) មេត្តា បំពេញមេត្តាធម៌។
- ១០) ឧបេក្ខា បំពេញគំហើញក្នុងឧត្តមគតិ។

ខ្ញុំបានបំភ្លឺគំនិតរបស់អ្នកអាននូវបញ្ហាជីវិត ដោយបានដកស្រង់យកយោបល់របស់ទស្សនវិទូ និងសាសនាចារ្យទាំងឡាយ ដែលលោកមើលឃើញជីវិត របស់មនុស្សក្នុងន័យផ្សេងៗ គ្នា រួមទាំងការត្រាស់ដឹងនូវជីវិតរបស់មនុស្សនៃព្រះពុទ្ធបរមគ្រូរបស់យើង ជូនអ្នក

អានពិចារណាក្នុងសៀវភៅតូចនេះតែប៉ុណ្ណោះ។ តអំពីនេះទៅ ខ្ញុំនិង
រៀបចំកម្មវិធីតស៊ូនៃជីវិត តាមរបបពុទ្ធសាសនា ដែលមានការទាក់
ទងជាប់ជាមួយសង្គមនៃមនុស្សលោក និងការស្រោយបញ្ហាជីវិត
របស់មនុស្ស តាមគតិនៃពុទ្ធសាសនាជាន់កណ្តាល និងជាន់ខ្ពស់
ដើម្បីឲ្យអ្នកអានបានពិចារណា ហើយអនុវត្តនូវទ្រឹស្តីទាំងឡាយនោះ
ទៅជាសេចក្តីប្រតិបត្តិតាមគួរដល់សេចក្តីត្រូវការរបស់ខ្លួន។

ជីវិតគឺការតស៊ូ

ការតស៊ូចែកបានជា ៣ប្រការគឺ៖

- ១) តស៊ូជាមួយធម្មជាតិ។
- ២) តស៊ូជាមួយមនុស្សគ្នាឯង។
- ៣) តស៊ូជាមួយហេតុការណ៍។

តស៊ូជាមួយធម្មជាតិ

ការតស៊ូមានសេចក្តីថា ទម្លាយគូសត្រូវគឺធ្វើឲ្យសត្រូវទទួលចុះចាញ់ តែការតស៊ូជាមួយធម្មជាតិមានសេចក្តីផ្ទុយពីនេះគឺគ្រាន់តែកែប្រែធម្មជាតិ ឲ្យគួរដល់សេចក្តីត្រូវការរបស់ខ្លួននៃជនអ្នកធ្វើការតស៊ូ ដោយការរៀបចំធម្មជាតិ ដែលមិនមានប្រយោជន៍ឲ្យទៅជាមានប្រយោជន៍ក៏មាន ដោយចៀសវាងធម្មជាតិដែលប្រកបដោយគ្រោះកាចក៏មាន ឧទាហរណ៍ ដូចមនុស្សយើងនៅក្នុងទឹកនៃធម្មជាតិ អាក្រក់ មានអាកាសមិនល្អ មានជម្ងឺគ្រុនចាញ់ច្រើន យើងចៀសចេញអំពីកន្លែងនេះទៅរកកន្លែងថ្មីទៀត យើងនៅក្នុងទឹកនៃហែងហូតមិនមានទឹក ធ្វើស្រែចំការមិនកើត យើងអាចភៀសទៅរកទឹកនៃធម្មជាតិមានទឹកសម្រាប់ប្រកបដំណាំ អំពើនេះមិនរាប់ថាខុសកម្មវិធីតស៊ូទេ ព្រះពុទ្ធបរមគ្រូក៏មានសំដែងថា “បដិរូបទេសវាស^(១)” ប្រែថា “ការនៅក្នុងប្រទេសសមគួរ”

(១) បដិរូបទេសវាសប្រទេសសមគួរគឺប្រទេសដែលមានការបដិរូបនិងការបដិវត្តក្នុងវិស័យទាំងឡាយមានវិស័យសេដ្ឋកិច្ចនិងវិស័យវប្បធម៌ជាដើម។

តែខាងប្រវត្តិសាស្ត្រ គេពិសោធឃើញថា មនុស្សដែលមានសេចក្តីចម្រើនយ៉ាងពិតប្រាកដនោះ មិនមែនជាមនុស្សចុះចាញ់អំណាចរបស់ធម្មជាតិទេ តែជាមនុស្សតស៊ូការពារកំណាចធម្មជាតិឬរកមធ្យោបាយយកកំណាចរបស់ធម្មជាតិនោះមកធ្វើជា ប្រយោជន៍ខ្លួន ចំណែកមនុស្សដែលរត់លូនគេចចេញពីកំណាចរបស់ធម្មជាតិ រមែងរកសេចក្តីចម្រើនពុំបានឡើយ ព្រោះខ្លួនជាមនុស្សសញ្ជូនប្តូរផ្លាស់កន្លែងរឿយៗ ទីបំផុតអាចនឹងសូន្យជាតិសូន្យប្រទេសទៅក៏មាន។

ដូច្នោះ យើងត្រូវប្រកាន់លំខគោលថា ជាមនុស្សត្រូវតែតស៊ូនឹងធម្មជាតិកាចអាក្រក់ មានក្តៅណាស់ត្រជាក់ណាស់ជាដើម។ ក្នុងពេលប្រតិបត្តិការ អ្នកធ្វើការត្រូវជាអ្នកភ្លេចសេចក្តីនឿយហត់ ភ្លេចសេចក្តីសប្បាយដែលមកនាវេលាការងារ ភ្លេចសេចក្តីឈឺចាប់បន្តិចបន្តួច ភ្លេចអារម្មណ៍ស្នេហា។ ត្រូវកុំអាងថាក្តៅ ថាត្រជាក់ ថាព្រឹក ថាល្ងាច ថាស្រេក ថាឃ្លាន ។ល។ ហើយមិនធ្វើការងារ។

ធម្មជាតិមិនត្រូវការឲ្យមនុស្សយើងរត់លូន ធម្មជាតិត្រូវការតស៊ូធម្មជាតិបានឲ្យផលជាច្រើនក្នុងការតស៊ូ។ គេសង្កេតឃើញថាក្នុងផែនដី ដែលមានកម្លាំងកាចអាក្រក់របស់ធម្មជាតិនោះ សុទ្ធតែមានរបស់ល្អនៅក្នុងទីនោះជាច្រើនកន្លែងណាមានធម្មជាតិ កាចអាក្រក់ណាស់ កន្លែងនោះរឹងរឹតតែមានវត្ថុធាតុល្អណាស់។

ក្នុងកន្លែងដែលមានអណ្តូងមាស ប្រាក់ ប្រេងកាតប្រេងសាំង ឬក្នុងកន្លែងដែលមានទ្រព្យសម្បត្តិ ធម្មជាតិដែលសាងសភាពមនុស្សទៅជាមហាសេដ្ឋីបាននោះ តាមប្រក្រតីសុទ្ធតែជាកន្លែងដែលមានគ្រោះកាចអាក្រក់ មានជម្ងឺគ្រុនចាញ់ច្រើន ក្នុងទ្វីបអាមេរិក សូម្បីត្រង់រដ្ឋធានី វ៉ាស៊ីនតោន ដែលជាកន្លែងស្អាងស្អាតសុខចម្រើនជាទីបំផុត

មួយក្នុងលោកនេះ កាលអំពី១០០ឆ្នាំកន្លងមកហើយនោះកន្លែងនេះ ពោរពេញទៅដោយជម្ងឺគ្រុនចាញ់ មនុស្សយើងព្យាយាមតស៊ូពង្រាប កម្លាំងកាចអាក្រក់របស់ធម្មជាតិ ទាល់តែក្លាយទៅជាទីចម្រើនរុងរឿង ខ្ពង់ខ្ពស់បាន។

តាមធម្មតាក្នុងព្រៃជ្រៅធំៗ ដែលមានសេចក្តីអន្តរាយអំពីសត្វ សាហាវ ឬអំពីជម្ងឺគ្រុនចាញ់ ច្រើនតែមានរបស់ល្អៗឬច្រើនតែមានវិវេ ធាតុ ព្រោះធម្មជាតិបានសាងវត្ថុល្អៗ ទុកឲ្យមនុស្សដែលមានសេចក្តី មានព្យាយាម ចំណែកមនុស្សដែលមានសេចក្តីអន់ខ្សោយ មិនអាច នឹងទៅយករបស់ល្អរបស់ធម្មជាតិបាន ក្នុងកន្លែងដែលទឹកលិចជ្រៅ ខ្ពស់ប្រាំងវស្សាជាកន្លែងមានគ្រោះថ្នាក់អាក្រក់ ដល់ផ្ទះសំបែងលំនៅ ឋានរឿយៗ បើមនុស្សយើងបានប្រើសេចក្តីព្យាយាមសាងប្រឡាយ បង្ហូរទឹក ក៏បានផលយ៉ាងប្រសើរ កន្លែងត្រង់នោះនឹងក្លាយទៅជា កន្លែងឧត្តមសម្បូរណ៍ដោយរបរដំណាំ នឹងរបរចិញ្ចឹមសត្វ នេះគឺជា ផលនៃការតស៊ូ ដែលមនុស្សយើងបានទទួលអំពីធម្មជាតិ។

ទីដៅក្នុងការតស៊ូជាមួយនឹងធម្មជាតិ ក៏ដើម្បីឲ្យមនុស្សមាន ជីវិតរស់នៅបាន មនុស្សយើងនឹងមានជីវិតរស់នៅបាន ត្រូវអាស្រ័យ បច្ច័យ ៤ យ៉ាងគឺ៖ គ្រឿងស្លៀកដណ្តប់ អាហារ ទឹកកន្លែងនៅ និងឱ សចរក្សាជម្ងឺ ដើម្បីតស៊ូជាមួយសេចក្តីត្រជាក់ កំដៅមនុស្សយើងមិន មានស្បែកក្រាស់មិនមានរោមវែងដូចសត្វ យើងត្រូវសាងគ្រឿង ស្លៀកដណ្តប់ ស្វែងរកអាហារចំណី ដោយចាំបាច់ខានមិនបាន កាល ណាមនុស្សមានចំនួនច្រើនឡើង ការស្វែងរកអាហារទុកដាក់សម្រាប់ ចិញ្ចឹមជីវិត រមែងមិនគ្រប់គ្រាន់ដល់សេចក្តីត្រូវការ មនុស្សត្រូវរកកម្ម វិធីមួយទៀតគឺធ្វើផលលិតផល បានដល់ការសាបព្រោះ ការចិញ្ចឹម

សត្វយកទឹកដោះ ការហត្ថកម្មនឹងការឧស្សាហកម្ម ដែលមាន
ប្រយោជន៍ដល់ជីវភាពរបស់ខ្លួន។

សេចក្តីសំខាន់ក្នុងការតស៊ូជាមួយធម្មជាតិនោះ កម្មវិធីដំបូងគឺ
ធ្វើឲ្យរាងកាយមានអនាម័យល្អ មិនបណ្តោយឲ្យជីវិតរស់នៅក្នុង
សេចក្តីទន់ខ្សោយខាងសុខភាព ព្រោះកម្លាំងតស៊ូទាំងបី គឺកម្លាំង
កាយ កម្លាំងចិត្ត និងកម្លាំងគំនិតនោះ កម្លាំងកាយមានសេចក្តីសំខាន់
ជាងកម្លាំងដទៃទៀតៗ បើកម្លាំងកាយមានមិនគ្រប់គ្រាន់ហើយ ក៏លំ
បាកនឹងសាងកម្លាំងទៀតៗឲ្យកើតឡើងបានណាស់។ ចំពោះរឿង
សុខភាពអនាម័យល្អនេះ ព្រះពុទ្ធសាសនាបានរលឹកដោយភាសិតថា
“អាហារក្សាបរមា លាភា” ដែលយើងធ្លាប់បានដឹងបានឮស្រាប់
ហើយ។ ការតស៊ូជាមួយធម្មជាតិដើម្បីរក្សាអនាម័យនោះ ត្រូវអនុវត្ត
តាមលក្ខណៈរបស់ធម្មជាតិ ធម្មជាតិបានសាងឡើងនូវរបស់គ្រប់
យ៉ាងឲ្យជាវេលា បើយើងរក្សា “សភាពជាវេលា” យ៉ាងធម្មជាតិតាក់
តែងឲ្យក៏ជាវិធីល្អបំផុតរបស់មនុស្សយើង អាកាសបរិសុទ្ធជម្ពុជាតិ
បានសាងទុកឲ្យ ដោយមិនមានការហ្លួងហែងឬ មិនចាំបាច់ត្រូវទិញ
ដោយលុយកាក់ អ្នកគង់បានជួបនូវជីវប្រវត្តិនៃមហាបុរសខ្លះគង់បាន
ដឹងថា ការដែលគេធ្វើជាដំបូងក្នុងវេលាព្រឹកនោះ គឺដកដង្ហើមស្រួប
អាកាសបរិសុទ្ធចូលទៅក្នុងស្តុត ក្រោកដើរចេញទៅក្រៅអំពីព្រឹក
ដើម្បីបានទទួលអាកាសបរិសុទ្ធ។

សរុបសេចក្តីថា បឋមតស៊ូរបស់មនុស្សគឺតស៊ូដើម្បីសុខភាពនិង
អនាម័យល្អ ធម្មជាតិបានបង្ហាត់ឲ្យយើងតស៊ូ បានជាធម្មជាតិឲ្យ
គ្រឿងឧបករណ៍តស៊ូគ្រប់គ្រាន់ ការបដិបត្តិតាមលក្ខណៈ របស់ធម្ម
ជាតិ ការស្តាប់ពាក្យដំពូន្មានរបស់គ្រូពេទ្យ និងការធ្វើតាមតម្រាសុខ

សុខវិទ្យាជាការល្អបំផុត ហើយមិនមានបង់ខាតទ្រព្យសម្បត្តិអ្វីផង
ដូចការដកដង្ហើមឲ្យវែងៗ ក្នុងវេលាព្រឹកជាការងាយធ្វើបំផុត តែយើង
ពុំបានធ្វើឲ្យជាប់លាប់ ឯជនដែលគេបានធ្វើត្រឹមត្រូវតាមពេល
រឿយៗនោះ គេរមែងមានសុខភាពអនាម័យល្អជាងយើង។

ការតស៊ូជាមួយមនុស្សគ្នាឯង

១- ជាមនុស្សគប្បីជឿថា មនុស្សយើងនឹងរស់នៅបានក្នុងលោក
នេះ ដោយការតស៊ូ បើយើងមិនតស៊ូក៏ប្រែថាយើងត្រូវស្លាប់ ព្រោះ
ការមិនតស៊ូនោះជាសេចក្តីស្លាប់ពិតៗ ជាសេចក្តីស្លាប់សម្រាប់
មនុស្សម្នាក់ៗ ផងជាសេចក្តីស្លាប់សម្រាប់ប្រទេសជាតិផង ការរាថយ
ក្រោយមិនបានឲ្យផលអ្វីឡើយ សេចក្តីចាំបាច់បង្គាប់ឲ្យយើងតស៊ូ
មនុស្សយើងកើតមកសម្រាប់ការតស៊ូ ការគេចរត់លូន បានទទួល
ផលគឺចាញ់ឬស្លាប់ប៉ុណ្ណោះឯង។

២- ក្នុងពេលតស៊ូនោះ យើងត្រូវមានគ្រឿងឧបករណ៍ពីរយ៉ាង
ម្យ៉ាងគឺសេចក្តីអត់ធន់ ទាំងខាងរូបកាយនឹងចិត្តវិញ្ញាណ ខាងរូបកាយ
ដោយកអនាម័យល្អ សុខភាពរឹងប៉ឹង ខាងចិត្តវិញ្ញាណដោយកសេចក្តី
ធន់ទ្រាំទុក្ខលំបាកមិនស្តែងអាការៈត្អូញត្អែរ ឬចំណុចទន់ខ្សោយឲ្យ
គេដឹងឮ ម្យ៉ាងទៀតមនុស្សអ្នកតស៊ូត្រូវមានគ្រឿងប្រដាប់ មានគ្រឿង
ឧបករណ៍គ្រប់គ្រាន់សម្រាប់ខ្លួន ដែលស្តែងឲ្យឃើញថា បើនរណា
មកបៀតបៀនជិះជាន់យើង គេនឹងត្រូវបានទទួលការតបតវិញពេញ
បន្ទុក។

ការតស៊ូដូចពោលមកខាងដើម គ្រាន់តែជាចំណែកមួយនៃការ

តស៊ូក្នុងជីវិតគឺជាការតស៊ូចេញមុខ គ្រាន់តែជាចំណែកមួយនៃការតស៊ូក្នុងជីវិតគឺជាការតស៊ូចេញមុខ ចំពោះកម្លាំងរបស់សត្រូវត្រង់ៗ ចាប់តាំងអំពីត្រូវកំហែងសង្កត់សង្កិនលើរូបកាយរហូតដល់កេរ្តិ៍ឈ្មោះ និងអនាគតរបស់យើង តែពាក្យថា “ការតស៊ូ” មានន័យពីរយ៉ាង ម្យ៉ាងជាការតស៊ូដើម្បីការពារនូវសេចក្តីជិះជាន់ ម្យ៉ាងទៀតជាការតស៊ូដើម្បីយកជ័យជំនះ ក្នុងការដណ្តើមប្រជែងរបស់ជីវិត ព្រោះជីវិតរបស់មនុស្សដែលរស់នៅជាមួយគ្នាក្នុងលោក មានចំនួនកាន់តែច្រើនឡើងៗ ការដណ្តើមប្រជែងប្រកួតប្រណាំងជាការចាំបាច់ត្រូវធ្វើទាំងខាងការពារទាំងខាងដណ្តើមប្រជែង។

មានពុទ្ធភាសិតមួយបទថា “អសាដុំ សាធុណ ជិនេ” ប្រែថា “ជាមនុស្សគប្បីយកឈ្នះដោយសេចក្តីល្អ” មួយទៀតថា

“អប្បមត្តោ បមត្តេសុ សុត្តេសុ ពហុជាគរោ អពលស្សំវ សីយស្សោ ហិត្វា យាតិ សុមេធសោ” ប្រែថា “អ្នកណាប្រមាទភ្លេចខ្លួនក៏តាមតែគេចុះ យើងកុំប្រមាទ អ្នកណាដេកលក់សប្បាយក៏តាមតែគេចុះ យើងត្រូវតែភ្ញាក់រលឹកជានិច្ច បុគ្គលវៃឆ្លាតចូលចិត្តរឿងនេះ រមែងស្ទុះស្ទាត់មុខជនឯទៀតបាន ដូចសេះមានថ្លីជើងល្អ បោះបង់ចោលនូវសេះមានថ្លីជើងអន់ខ្សោយទៅខាងក្រោយ”។

ភាសិតទាំងពីរបទនេះ បានចង្អុលផ្លូវតស៊ូឲ្យដល់យើងពីរយ៉ាង គឺខាងការពារនិងខាងប្រណាំងប្រជែង។ ភាសិតដើមគឺ៖ “អសាដុំ សាធុណ ជិនេ” នោះមានន័យពីរយ៉ាង ម្យ៉ាងគឺអ្នកណាមកធ្វើអំពើអាក្រក់ដល់យើង យើងត្រូវធ្វើអំពើល្អតបវិញ ម្យ៉ាងទៀត អ្នកណាធ្វើ

អំពើអាក្រក់យ៉ាងណាក៏ដោយតាមតែគេចុះ យើងចេះតែធ្វើអំពើល្អ ដរាបបានជ័យជំនះ។

ត្រង់បទទី២ ដែលថាធ្វើសេចក្តីល្អត្រូវបានឈ្នះសេចក្តីមិនល្អ របស់ជនដទៃនោះមិនមានចោទជាបញ្ហាអ្វីទេ តែការប្រណាំងប្រជែង គ្នាពិតៗ យើងនឹងយកសេចក្តីល្អ ទៅផ្លាស់សេចក្តីមិនល្អពុំបានឡើយ ចំពោះរឿងការតស៊ូក៏មានន័យត្រូវពិចារណា ត្រូវសិក្សាទៅទៀតឲ្យ ច្រើនទើបយល់បានឧទាហរណ៍ដូចជាព្រះពុទ្ធបរមគ្រូទ្រង់ឈ្នះភិក្ខុ ទេវទត្ត ដោយសេចក្តីល្អរបស់ព្រះអង្គ ក៏នៅក្នុងរឿងសិក្សារបស់ យើង។

ខាងគ្រីស្តសាសនាគេបង្រៀនថា បើមានអ្នកណាមកទះកំភ្លៀង អ្នកម្ខាង ឲ្យហុចកំភ្លៀងម្ខាងទៅឲ្យគេទះទៀត។ ពាក្យបង្រៀននេះ ស្រដៀងគ្នានឹងព្រះពុទ្ធសាសនាថា “អសាដុំ សាធុនា ជិនេ” តែជាពាក្យបង្រៀនមានសេចក្តីខ្លាំងក្លាជាងព្រះពុទ្ធសាសនា របស់ យើង ព្រះយេស៊ូវរបស់គេ បានប្រតិបត្តិតាមពាក្យនេះយ៉ាងតឹងរឹង ព្រោះកាលយេស៊ូត្រូវគេប្រហារនោះ មិនមែនថាមិនមានដៃតស៊ូទេ។ ពួកកូនសិស្សមានកម្លាំងអាវុធគ្រប់គ្រាន់សម្រាប់តស៊ូ តែយេស៊ូហាម ដាច់ខាតមិនឲ្យតស៊ូ សុខចិត្តស្លាប់ដោយមិនមានការតស៊ូ លទ្ធផល ដែលបានពីការស្លាប់របស់យេស៊ូនោះក៏ជាលទ្ធផលធំពិសាលមុខ គួរ សរសើរ។ មរណកម្មនៃយេស៊ូធ្វើឲ្យគ្រីស្តសាសនា បានចំរើនរុងរឿង ដល់សព្វថ្ងៃ ព្រោះមហាបរិច្ចាគរបស់ម្ចាស់នៃលទ្ធិនេះឯង ទើបនាំឲ្យ គ្រីស្តបរិស័ទឃើញចិត្តតស៊ូនៃព្រះរបស់ខ្លួន ហើយនាំគ្នារាប់អាន រហូតមក។

តែព្រះពុទ្ធបរមគ្រូរបស់យើងទ្រង់តស៊ូផ្ទុយអំពីនេះ ក្នុងកាល

ទេវទត្តគិតសម្លាប់ព្រះអង្គ ព្រះអង្គពុំព្រមស្លាប់ដូចព្រះយេស៊ូ គឺក្នុង កាលណាមានការប្រទូសវាយកើតឡើង ព្រះអង្គទ្រង់រកពិធីរម្ងាប់ មិនបណ្តោយឲ្យការអាក្រក់នោះ រាលដាលដល់ទៅឲ្យផលអាក្រក់ ព្រះអង្គ គតិខាងព្រះពុទ្ធសាសនាទើបទៅជាផ្លូវកណ្តាល សមនិង ឈ្មោះថា “មជ្ឈិមា បដិបទា”។

ចំណែកខាងយោបល់ផ្ទាល់ខ្លួនរបស់ខ្ញុំៗជឿថា ការប្រទូសវាយ នោះ និងបណ្តោយឲ្យធ្វើពុំបានឡើយ ព្រោះថាបើចេះតែបណ្តោយ ទៅ អំពើប្រទូសវាយក៏ចេះតែមានច្រើនឡើងទៀត។ ដូច្នេះត្រូវតែ តស៊ូ ដោយវិធីណាមួយតាមផ្លូវច្បាប់សម្រាប់ប្រទេស ឬតាមកម្លាំង ណាមួយ ដែលអាចជ្រើសរើសរកបាន។

អ្នកប្រវត្តិសាស្ត្រម្នាក់បានសរសេរថា “ជាគ្រោះកាចមួយរបស់ សាកលលោក នេះដែលយើងមិនអាចនឹងកំចាត់បង់នូវអំពើសាហាវ មួយដែលមានកម្លាំង ខ្លាំងក្លាជាងការតទប់របស់យើង គឺយើងត្រូវ តទប់ដោយកម្លាំងខ្លាំងក្លាជាងទើបបាន។ ការបង្ក្រាបចោរកំណាច ដែលប្តូរទ្រព្យសម្បត្តិដោយប្រើកម្លាំងអាវុធ យើងត្រូវប្រើកម្លាំងអាវុធ ឲ្យពូកែជាង” ពាក្យនេះមានសេចក្តីជំទាស់នឹងសីលធម៌ តែការពិតជា រឿងចាំបាច់សម្រាប់ជីវិត ទាំងចំពោះខ្លួនបុគ្គលម្នាក់ៗ ទាំងប្រទេស ជាតិ។

យើងមានការតស៊ូមួយទៀត ជាការតស៊ូខាងប្រណាំងប្រជែង ការប្រណាំងប្រជែង ជាការចាំបាច់សម្រាប់ជីវិតមនុស្ស ព្រោះមនុស្ស មានចំនួនច្រើន ឋានន្តរល្អៗមានចំនួនតិច មនុស្សចាំបាច់ត្រូវដណ្តើម ប្រជែងគ្នា ដើម្បីឡើងទៅកាន់ឋានន្តរនោះ សូម្បីក្នុងរឿងទ្រព្យ សម្បត្តិក៏ដូចគ្នាដែរ ទ្រព្យសម្បត្តិធម្មជាតិក្នុងលោកមានចំនួនតិច

មនុស្សក្នុងលោកមានចំនួនច្រើន បើជនពួកមួយមានសម្បត្តិទ្រព្យ ស្តុកស្តម្ភ ជនមួយពួកទៀតរមែងខ្សត់ទ្រព្យសម្បត្តិព្រោះមកអំពីការ ចាក់ផ្ទេរពីជនម្នាក់ទៅជនម្នាក់ កម្រនឹងរកវិធីណាមកធ្វើឲ្យមនុស្ស មានទានស្មើគ្នាបាន ការប្រណាំងប្រជែងរវាងមនុស្សរមែងកើត ឡើងរឿយៗ ចូលក្នុងភាសិតថា “សេះមានថ្មីជើងលឿនជាង រមែង ចោលសេះដែលមានថ្មីជោះងអន់ខ្សោយ”។

តែយើងត្រូវប្រកាន់ខ្ជាប់នូវឧត្តមគតិមួយថា ការប្រណាំងប្រជែង នៅត្រូវប្រណាំងប្រជែងដោយល្អ គឺប្រណាំងប្រជែងខាងប្រកបរបរធ្វើ ការងារឲ្យបានច្រើនជាងគ្នា វិធីប្រណាំងប្រជែង ដោយយកល្អដាក់ ខ្លួនឯង យកអាក្រក់ដាក់ឲ្យជនដទៃនោះ ជាវិធីប្រណាំងប្រជែងយ៉ាង ទាបថោក មិនចំពោះតែខាងសីលធម៌ទេ សូម្បីក្នុងសេចក្តីពិតដែល តែងកើតមានឡើងដល់ជីវិតមនុស្សក៏ជាការមួយអាចឲ្យគេ ពិសោធន បានថា ការដណ្តើមប្រជែងដោយយកសេចក្តីល្អដាក់ខ្លួនឯង យក សេចក្តីអាក្រក់ដាក់ឲ្យអ្នកដទៃនោះ ទីបំផុតផលអាក្រក់រមែងកើត មានដល់ខ្លួនឯងវិញ។

ខ្ញុំមិនធ្លាប់ឃើញ មនុស្សដែលឡើងកាន់ឋានៈខ្ពង់ខ្ពស់ឬ ឋានៈ មានទានស្តុកស្តម្ភ ដោយការធ្វើឲ្យជនដទៃធ្លាក់ចុះដុនដាបរលំ រលាយ ហើយខ្លួនឯងទៅជាបុគ្គលមានសេចក្តីសុខ ឬ តាំងនៅក្នុង ឋានៈខ្ពង់ខ្ពស់បានយូរឡើយ។ ការលើកខ្លួនឯងឡើងកាន់ឋានៈខ្ពង់ ខ្ពស់ ដោយការជិះជាន់អ្នកដទៃរមែងឲ្យផលអាក្រក់ទាន់ភ្នែក មិនចាំ បាច់និយាយដល់ឋានសួគ៌ឋាននរក សូម្បីក្នុងជីវិតបច្ចុប្បន្ននេះ ក៏ រមែងបានទទួលផលអាក្រក់យ៉ាងជាក់ស្តែង ត្រូវនឹងសុភាសិតខ្មែរ យើងថា “ឲ្យសេចក្តីទុក្ខដល់អ្នកដទៃត នឹងមានទុក្ខដល់ខ្លួនវិញ”

រឿងចាប់កំហុសរបស់ជនដទៃ បើជាអ្នកមាននាទីដោយចំពោះ គឺជាប៉ូលីសកាន់នាទីខាងស៊ើបអង្កេតសួរចម្លើយជនទុច្ចរិត ឬ បុគ្គល ដែលបានទទួលការតែងតាំងឲ្យជាគណៈកម្មការសួរចម្លើយ ចៅ ក្រមកាត់សេចក្តី មាននាទីត្រូវវិនិច្ឆ័យទោសដោយត្រង់ៗ តាមផ្លូវ ច្បាប់ អ្នកមាននាទីយ៉ាងនេះនឹងធ្វើអ្វីៗ ទៅក៏មិនកើតផលអាក្រក់ ប៉ូលីសរឹងរិតតែចាប់ចោរបានច្រើន ក៏រឹងរិតតែមានកេរ្តិ៍ឈ្មោះល្អឡើង គណៈកម្មការសួរចម្លើយបានច្រើន ចៅក្រមកាត់សេចក្តីបានច្រើន ក៏រឹងរិតតែបានយសស័ក្តិឡើងទៀតមិនមានអ្នកណាស្អប់ខ្ពើមប៉ូលីស គណៈកម្មការនឹងចៅក្រមដែលបានប្រតិបត្តិការដោយសុចរិតយុត្តិ ធម៌តាមនាទីរបស់ខ្លួនឡើយ។

ដោយហេតុនេះ ការដណ្តើមប្រជែងក្នុងជីវិតរបស់មនុស្សនោះ បើធ្វើដោយល្អគឺឲ្យបានល្អទាំងខ្លួនឯងផងទាំងអ្នកដទៃផង អ្នកណា ធ្វើបានច្រើនជាងអ្នកនោះឈ្នះ នេះគឺជាការប្រណាំងប្រជែងយ៉ាង ត្រឹមត្រូវ។

ការតស៊ូជាមួយហេតុការណ៍

រឿងតស៊ូជាមួយហេតុការណ៍នោះ មានកម្មវិធីខុសអំពី ការតស៊ូជាមួយធម្មជាតិ ឬ មនុស្សគ្នាឯងពីប្រការគឺ៖

១) ការតស៊ូជាមួយធម្មជាតិ ឬ ជាមួយមនុស្សផងគ្នា ត្រូវ ប្រើវិធីពីរយ៉ាងគឺតស៊ូដោយត្រង់ចំៗ ឬ តស៊ូដោយកៀនៗ ក្បែរៗ តែការតស៊ូជាមួយហេតុការណ៍នោះ ធ្វើដូច្នោះពុំបាន សម្រេចផលឡើយ ត្រូវតស៊ូដោយកៀនៗក្បែរៗវិញទើបបាន ផលល្អ។

២) ការតស៊ូជាមួយហេតុការណ៍ ដែលនឹងបានជ័យជំនះ ត្រូវផ្អែកទៅលើសេចក្តីអត់ធន់ច្រើនជាងកលល្បិច ព្រោះ ហេតុការណ៍រមែងមានការប្រែប្រួលប្តូរផ្លាស់ជានិច្ច។ ហេតុ ការណ៍មួយៗ ដែលកើតឡើងទាក់ទងនឹងមនុស្សភាគច្រើន បុគ្គលម្នាក់ៗ នឹងប្រយុទ្ធតស៊ូដោយត្រង់ចំៗ ជាការលំបាក របៀបតស៊ូជាមួយនឹងហេតុការណ៍អាក្រក់នោះ គឺត្រូវសាង កម្លាំងឲ្យបានមាំមួនជាមុន។ ឧទាហរណ៍ ដូចក្នុងប្រទេស របស់យើងមានទឹកលិចរាល់ឆ្នាំ បុគ្គលម្នាក់ៗ នឹងការពារឬ ហាមមិនឲ្យទឹកមកលិចនោះជាការផុតនិស្ស័យ តែយើងត្រូវ រកវិធីការពារពិសេសដូចជាលើកទំនប់ឲ្យខ្ពស់ ធ្វើរបាំងឲ្យ បានមាំមួន។ យើងខ្លាចជម្ងឺឆ្លង ត្រូវចាក់ថ្នាំការពារ បើយើង

មិនចង់មានគ្រោះថ្នាក់អំពីសង្គ្រាម ត្រូវរៀបចំធ្វើបន្ទាយ
លែណដ្ឋានសម្រាប់ជ្រករៀងរាល់ខ្លួន។

សេចក្តីពិត ការរៀបចំការពាររបស់មនុស្សជាការថ្លៃថ្នូរ
បំផុត ក្នុងជីវិតរបស់មនុស្សមិនឃើញមានអ្វីសំខាន់ក្រៃលែង
ជាងការតស៊ូទេ។ ខ្ញុំយល់ឃើញថា មនុស្សចេះធ្វើការប្រយុទ្ធ
តស៊ូ ជាមនុស្សគួរស្រឡាញ់រាប់អានគួរសរសើរទោះជា
មនុស្សនោះមានឋានៈជាអ្វីក៏ដោយ ខ្ញុំពេញចិត្តនឹងឲ្យកិត្តិ
យសដល់អ្នកតស៊ូ សូម្បីអ្នកនោះជាសត្រូវ ជាគូតស៊ូរបស់ខ្ញុំ
ក៏ដោយ។

ខ្ញុំមិនដែលនឹកស្អប់ខ្ពើមជន អ្នកមានសេចក្តីព្យាយាមត
ស៊ូ នឹងសត្រូវដែលជិះជាន់ខ្លួនទេ តែខ្ញុំមិនចូលចិត្តមនុស្ស
ដែលឆ្លៀតឱកាសចូលខាងពួកឈ្នះ ដើម្បីរកប្រយោជន៍អំពី
ការតស៊ូរបស់អ្នកដទៃ ខ្ញុំជឿថាអ្នកអានគង់មានសេចក្តីគិត
ឃើញដូចខ្លួនខ្ញុំដែរ យើងមិនស្អប់ខ្ពើមបច្ចាមិត្រ ដែលវាស៊ូ
ប្រយុទ្ធដរាបដល់ទីបំផុត យើងត្រឡប់ជាជ្រះថ្លាពេញចិត្តនឹង
សេចក្តីក្លាហានរបស់គេ ទោះជាការតស៊ូនោះខុសនឹងផ្លូវ
ច្បាប់ខុសនឹងផ្លូវសីលធម៌ក៏ដោយ តែយើងខ្ពើមឆ្លើមនឿយ
ណាយចំពោះមនុស្សកំសាកកំសោយ មិនហ៊ានតស៊ូជាមួយ
ជីវិត ឬ ហេតុការណ៍ណាៗដោយខ្លួនឯង ដេកចាំតែប្រចុក
ប្រចែងយកផលប្រយោជន៍អំពីការតស៊ូរបស់ជនដទៃ។ ខ្ញុំទុក

ការតស៊ូនោះ ជាគុណធម៌ ជាលទ្ធិ ជាសាសនាមួយសម្រាប់
ខ្លួនខ្ញុំ។

តែទោះជាយ៉ាងណាក្តី សូមឲ្យយើងតស៊ូក្នុងផ្លូវធម៌តស៊ូ
ដើម្បីឧត្តមការ ដើម្បីឧត្តមគតិ ដើម្បីមនុស្សធម៌ ដើម្បីយុត្តិ
ធម៌ នឹងដើម្បីចំណុចទីដៅចុងបំផុតនៃសន្តិភាពពិភពលោក។

បើយើងតស៊ូដើម្បីឧត្តគតិល្អ សូម្បីយើងធ្វើអ្វីភ្នាំងភ្នាក់
ខុស យើងគង់បានទទួលអភ័យទោសអំពីប្រជាជនក្នុងពិភព
លោក។ អ្នកធ្វើការតស៊ូដើម្បីផលប្រយោជន៍របស់ជាតិ របស់
សាសនា របស់ព្រះមហាក្សត្រយ័នៃខ្លួន ទោះជាធ្វើទៅហើយ
មិនបានសម្រេច ដោយមានឧបសគ្គមករាំងរា ឬ មានគ្រោះ
ថ្នាក់ដល់បាត់បង់ជីវិត គេក៏នៅជាមនុស្សល្អដដែល។

លក្ខណៈនៃជនព្យាយាមតស៊ូ ហើយបានសម្រេចដូច
សេចក្តីប៉ុនប៉ងដូចមានតទៅនេះ។

១- ធ្វើការអ្វី ធ្វើពិតៗ

អ្នកធ្វើការអ្វី ធ្វើពិតរមែងបានសម្រេចនូវប្រយោជន៍ជាទី
ពេញចិត្ត សេចក្តីផ្សេងគ្នានៃជនអ្នកធ្វើការបានសម្រេចនឹងពុំ
បានសម្រេចនោះ នៅត្រង់មានសេចក្តីក្លាហានអង់អាចនឹងពុំ
មានសេចក្តីអង់អាច។ មនុស្សយើងមិនអាចធ្វើការបាន
សម្រេចគ្រប់គ្នា អ្នកដែលសាងការបានសម្រេចនោះគឺបុគ្គល

មានលក្ខណៈ ឆ្លែងពីអ្នកដទៃ លក្ខណៈឆ្លែងនោះមិនមែនសំដៅយកសេចក្តីវៃឆ្លាត ឬ គំនិតជ្រាលជ្រៅលើសមនុស្សធម្មតាទេ ព្រោះអ្វីព្រោះថា “សេចក្តីចេះដឹងអាចរៀនទាន់គ្នាបានទាំងអស់ តែលក្ខណៈឆ្លែងក្នុងទីនេះសំដៅយកធ្វើការពិតៗនោះឯង”។

ខ្ញុំបានរកអានដើរប្រវត្តិ ដីរ៉ា-ឡេរ៉ា ដែលមានសេចក្តីថា៖

ពេលមួយ បុរសនោះឈរថ្លែងសុន្ទរកថាក្នុងកន្លែងមួយ ហើយត្រូវគេចាប់ចងយកទៅឃុំឃាំងអស់មួយឆ្នាំ។ លុះចេញមកអំពីគុកភ្លាម ក៏មកឈរនៅក្នុងទីដែលត្រូវចាប់នោះ ហើយថ្លែងសុន្ទរកថា តអំពីពាក្យដែលបាននិយាយក្នុងពេលដែលត្រូវគេចាប់។

លក្ខណៈធ្វើអ្វីធ្វើពិត អាចជួយឲ្យលះបង់នូវរបស់អ្វីដែលគេត្រូវលះបង់ គឺលក្ខណៈនេះ មិនត្រឹមតែឲ្យគេធ្វើការបានពិតៗប៉ុណ្ណោះទេ អាចទាំងឲ្យគេលះបង់នូវការដែលគេមិនត្រូវធ្វើនោះទៀតផង ដូចជា “ហ៊ីត្លែវ” “មុស្សូលិនី” “មហាត្មតន្ទី” “ដីរ៉ា-ឡេរ៉ា” បុរសពួកនេះ តមនីកស្រា ជក់បារី

តមដល់ទៅទឹកតែ ការហ្វូ សាច់សត្វ បរិភោគតែបន្លែជា បុគ្គលមានជីវិតរស់នៅតាមធម្មជាតិពិតៗ។ ការតមនៃជនពួក នេះ នឹងរាប់ថាជាសេចក្តីល្អ ឬ មិនល្អស្រេចនឹងអ្នកអានពិចារណាចុះ តែការដែលគេអាចលះបង់នូវរបស់ដែលជនទាំង ពិភពលោកពេញចិត្តនោះ ជាសេចក្តីឆ្លែកមួយនៅក្នុងខ្លួន របស់គេ។

២- Simplicity

ពាក្យថា៖ Simplicity ប្រែថា “សភាពស្មើៗ រាបៗ ឬ ផ្លូវ ងាយៗ” សេចក្តីប្រែនេះមិនសូវចំនុំយប់ៗនានទេដូចនេះ សូម អ្នកអានសង្កេតអត្ថន័យរបស់រឿងនេះតាមពាក្យ អធិប្បាយ របស់ខ្ញុំ ហើយផ្តិតយកយោបល់អំពីពាក្យអធិប្បាយនេះផង ចុះ។

បុគ្គលដែលធ្វើការបានសម្រេច ឬ ធ្វើពិភពលោកឲ្យភ្ញាក់ ផ្អើលច្រើនប្រកបដោយលក្ខណៈគឺ Simplicity លក្ខណៈនេះ ខ្ញុំសង្កេតឃើញតាមរូបថត ហ៊ីត្លែវក្តី មូស្សូលីនីក្តី ស្កាលីនក្តី មានផ្លាស់ប្តូរគ្រឿងតែងកាយតិចបំផុតស្ទើរតែមិនមាន គ្រឿង ផ្លាស់ប្តូរ ជាពិសេស ហ៊ីត្លែវ មិនមានគ្រឿងតែងកាយច្រើន បែបទេ ទោះជាក្នុងពេលធម្មតា ឬ ក្នុងពេលពិធីកម្មយ៉ាងណា ៗ ក៏ដោយ សំលៀកបំពាក់របស់ហ៊ីត្លែវគង់នៅជា ប្រក្រតី

ក្រៅអំពីហ៊ីត្លែវមាន “ណាប៉ូឡេអុង” មួយរូបទៀត ដែលមាន គ្រឿងតែងកាយ គ្រឿងឥស្សរិយយសតិចបំផុតដូចហ៊ីត្លែវដែរ ទាបជាងនោះទៅទៀតគឺមហាត្មគន្ធី បុរសនោះស្លៀកពាក់ តែងកាយដូចមនុស្សសាមញ្ញទូទៅ មិនមានគ្រឿងឯកសណ្ឋាន យ៉ាងណាមួយឡើយ សំពត់អាវដែលមហាត្មគន្ធីស្លៀកពាក់ នោះ ជាសំពត់ធម្មតាដែលត្បាញរវៃដោយដៃរបស់ខ្លួន។

លក្ខណៈដូចនេះ តាមផ្លូវព្រះពុទ្ធសាសនាហៅថា “សន្តុដ្ឋិ លក្ខណៈ” គឺ Simplicity នោះឯង។ ដូចម្តេចមហាបុរសពួក នេះ ទើបមានលក្ខណៈរាបៗស្មើៗដូច្នោះ ? អ្នកខ្លះចូលចិត្តថា ព្រោះបុគ្គលពួកនេះបានឡើងមកអំពីឋានៈទាបថោក បានជា មិនចូលចិត្តសេចក្តីថ្លៃថ្នូរ តែសេចក្តីចូលចិត្តនេះក៏មិនត្រូវដែរ ព្រោះតាមប្រក្រតីមនុស្សដែលឡើងអំពីឋានៈទាប មកកាន់ ឋានខ្ពស់ដោយគ្រោះជាល្អរបស់អ្នកដទៃគឺមិនមែនដោយ ការ តស៊ូរបស់ខ្លួន ច្រើនចូលចិត្តហ៊ុកហាក់ហ៊ុហា ជនដែលមាន បានដោយជោគជ័យជួយ ច្រើនចាយធំចូលចិត្តអ្នកភ្នែក ត្រចៀកអ្នកដទៃ តែផ្ទុយទៅវិញ មហាបុរសមិនមានលក្ខណៈ អ្នកអាងដើរស៊ីចាយប្រើប្រាស់ វត្ថុនានាដូចជនធម្មតាឡើយ។

បុគ្គលដែលបានកសាងខ្លួន សាងការសំខាន់ៗរាល់រូបជា បុគ្គលមានសេចក្តីសំចៃជានិច្ច។ ណាប៉ូឡេអុង មានកេរ្តិ៍ ឈ្មោះខាងសន្តោសសំចៃ ប្រសិនបើប្រៀបទៅជាមួយ ព្រះ

មហាក្សត្រិយ៍ផងគ្នា ក្នុងប្រទេសបារាំងណាប៉ូឡេអុងជាក្សត្រ មានសេចក្តីសន្តោសសំចៃ ជាងក្សត្រអង្គណាៗទាំងអស់។

Simplicity លក្ខណៈអាចជាសញ្ញាលក្ខណៈមួយយ៉ាងសំខាន់ របស់មនុស្សព្រោះជនដែលមានសេចក្តីសន្តោស សំចៃនោះ ត្រូវជាមនុស្សមានលក្ខណៈរឹងប៉ឹង ជនដែលមាននិស្ស័យទន់ ខ្សោយ មិនអាចសន្តោសសំចៃបានឡើយ។ លក្ខណៈដែល ហៅថា Simplicity នេះជាលក្ខណៈមួយដែលមនុស្សយើង យកជ័យជំនះលើខ្លួនឯងគឺសេចក្តីមិនលោភទ្រព្យសម្បត្តិ មិន ត្រូវការជាងកងខ្ពង់ខ្ពស់ក្នុងរបស់គ្រប់បែបគ្រប់យ៉ាង ព្រម ឲ្យកិត្តិយសដល់ជនដទៃច្រើនជាងខ្លួន គិតតែធ្វើសេចក្តីល្អ មិនត្រូវការកេរ្តិ៍ឈ្មោះ។ លក្ខណៈដូចនេះជាលក្ខណៈរបស់ អ្នកឈ្នះ អ្នកណាដែលត្រូវការកេរ្តិ៍ឈ្មោះច្រើនជាងសេចក្តីល្អ ឬបណ្តោយចិត្តឲ្យជ្រុលជ្រប់ក្នុងសេចក្តីប្រាថ្នា ប្រយោជន៍ ផ្ទាល់ខ្លួន បរាជ័យនឹងមានដល់អ្នកនោះមិនខានឡើយ។

៣) ការមិនខ្មាចចាញ់

អ្នកចិត្តសាស្ត្រច្រើននិយាយថា មនុស្សយើងគិតយ៉ាង ណា នឹងបានសម្រេចយ៉ាងនោះ គឺគិតថាចាញ់ក៏ច្រើនត្រូវ ចាញ់ បើគិតថាឈ្នះ ក៏ច្រើនត្រូវឈ្នះ ហេតុផលរបស់អ្នកចិត្ត សាស្ត្រក្នុងរឿងនេះក៏នៅក្នុងរឿងកម្លាំងចិត្ត ។ ការដែលល្អ

បំផុតសម្រាប់ការតស៊ូក្នុងជីវិត គឺយើងត្រូវរកផ្លូវចេញឲ្យបាន យើងត្រូវធ្វើការយកឈ្នះ តែយើងកុំគិតតែពីឈ្នះតែម្យ៉ាង យើងត្រូវរៀបចំការពារបរាជ័យឲ្យហើយជាស្រេច ក្រែងលោក ជួនជាមានឡើងតាមផ្លូវណាមួយ។ បើយើងរកផ្លូវចេញបាន ហើយ ទោះណាជាចាញ់ក៏មិនជាអ្វី។ មានលំខធម៌ពុទ្ធសាសនាមួយកន្លែង ដែលគេមិនសូវជាយកចិត្តទុកដាក់ណាស់ ដោយគេគិតថាខ្ពស់ហួសពេក មិនសមគួរនឹងស្ថានភាពនៃ ជីវិតបច្ចុប្បន្ននេះ លំខនោះគឺ “នេត្តូម្ម” ប្រែថា “ផ្លូវចេញ” បានដល់ការចេញបួស ការលះបង់ទ្រព្យសម្បត្តិទាំងអស់ ការបំពេញសីលជាដើមចេញចាកលោក ជាដើមមិនត្រេកអរ រីករាយក្នុងសេចក្តីទាក់ទងជាមួយលោក។ តែសេចក្តីពិតរឿង “នេត្តូម្ម” នេះ យើងអាចនាំមកប្រើក្នុងលោក ក្នុងជីវិត បច្ចុប្បន្នរបស់យើងបានដូចគ្នា គឺយើងនឹងធ្វើអ្វីៗក្តី យើងត្រូវ យកខ្លួនរបស់យើងទៅចងភ្ជាប់ក្នុងនាទី ឬ ក្នុងកិច្ចការមួយ ដែលយើងបានធ្វើ យើងត្រូវនឹកដល់ “នេត្តូម្ម” គឺផ្លូវចេញ ចាកគ្រោះថ្នាក់ នេះគឺជាសេចក្តីចាំបាច់មួយសម្រាប់ការតស៊ូ ក្នុងជីវិត។

៤- Active et passive

ពាក្យពីរម៉ាត់គឺ៖ Active និង Passive នេះពិបាកប្រែមក ជាភាសាខ្មែរឲ្យចំ តែខ្ញុំអាចនឹងអធិប្បាយឲ្យមានសេចក្តីងាយ ស្តាប់ដូចតទៅនេះ។

ការតស៊ូឬការតទប់បែប Active ឬ Active resistance នោះមានន័យថា ការតស៊ូបែបបុករុក តស៊ូដោយខ្លួនឯងជា អ្នកផ្ដួចផ្ដើមធ្វើឡើង បើជាចម្បាំងដោយកងលំការផ្ដើមវាយ លុក។ ឯការតស៊ូ ឬ ការតទប់បែប Passive ឬ Passive resistance នោះដោយកងលំការនៅស្ងៀមៗព្រងើយៗ មិន សុខចិត្តស្លាប់ តែមិនព្រមប្រយុទ្ធតស៊ូដោយកម្លាំងខ្លាំងក្លា។

ដើម្បីឲ្យអ្នកអានចូលចិត្តងាយ ខ្ញុំសូមលើកឧទាហរណ៍ ជូនដូចខាងក្រោមនេះ ៖

រដ្ឋាភិបាលចេញច្បាប់បង្គាប់ឲ្យរាស្ត្រធ្វើការអ្វីមួយ ដែល រាស្ត្រមិនពេញចិត្ត រាស្ត្រសម្រេចចិត្ត នឹងធ្វើការតស៊ូឬ ទប់ ទល់ បើជារឿង Active resistance បានសេចក្តីថា រាស្ត្រ កសេចក្តីជ្រួលច្របល់ នាំគ្នាឈប់ធ្វើការ ឬ កការចលាចល ណាមួយឡើង លុះត្រាតែរដ្ឋាភិបាលញ្ជាមចាញ់ ញ្ជាមកែប្រែ ច្បាប់នោះ។ តែបើជារឿង Passive resistance ក៏ត្រឹមតែ មិនញ្ជាមប្រតិបត្តិតាមច្បាប់ រដ្ឋាភិបាលនឹងយកខ្លួនទៅដាក់

គុកច្រវាក់ ក៏ព្រម ដោយមិនមានការតស៊ូ តែមិនញឹមប្រតិបត្តិ ច្បាប់។ វិធីនេះ មហាត្ថកន្ធិ ធ្លាប់ប្រើតទល់នឹងអំណាចអង់ គ្លេស ដែលមានឈ្មោះហៅម្យ៉ាងទៀតថា Non-violence បានសម្រេចផលជាទីពេញចិត្តរបស់ខ្លួនមកហើយ។

៥- ការធ្វើសេចក្តីស្លែកត្រូវអាស

ការធ្វើសេចក្តីស្លែកចិត្តឲ្យដល់គូតស៊ូ ជាវិធីសំខាន់បំផុត សម្រាប់យកជ័យជំនះ ខាងទាហានដឹងរឿងនេះគ្រប់គ្នាថាបើ កាលណាយើងអាចធ្វើឲ្យសត្រូវចម្លែកចិត្ត ខុសសេចក្តីស្មាន របស់គេ ខុសគំនិតរបស់គេគិតទុកជាមុននោះផ្លូវឈ្នះមុខជា នឹងបានមកយើងជាមិនខានឡើយ។

វិធីនេះមិនក្រប៉ុន្មានទេ គឺថាបើយើងចាំបាច់ ត្រូវប្រឈម មុខនឹងសត្រូវ ឬ គូប្រណាំងប្រជែងរបស់យើង ឲ្យព្យាយាម នឹកមើលជាមុនថា គូសត្រូវ ឬ គូប្រណាំងប្រជែងរបស់យើង នោះ គេស្មានថាយើងនឹងធ្វើការយ៉ាងណា គេមានសង្ឃឹមជួប នឹងយើងក្នុងព្រឹត្តិការណ៍យ៉ាងណា បើយើងយល់ឃើញថា៖ គេចង់ជួបយើងក្នុងសភាពក្រោធខឹងឬ ប្រកាន់ទិដ្ឋិមាន៖ យើងក៏ត្រូវទៅជួបនឹងគេក្នុងផ្លូវផ្ទុយទៅវិញគឺជួបគេ ក្នុង អាការៈទន់ភ្លន់ បើគេចង់ជួបនឹងយើងក្នុងសភាពស្លន់ក្លាចអា

នេមអានុំ យើងក៏ធ្វើឲ្យជួយទៅវិញ គឺឲ្យគេជួបយើងដោយ
សភាពក្លាហានរបស់យើង។ ឥរិយាបថចម្លែកនេះជាផ្លូវនាំឲ្យ
មានជ័យជំនះ ព្រោះគូសត្រូវមិនបានត្រៀមខ្លួនគ្រប់គ្រាន់
តាមឥរិយាបថរបស់យើង។

៦- សេចក្តីមិនប្រមាទ

ខ្ញុំសូមរំលឹកជាថ្មីម្តងទៀត ឲ្យអ្នកអានយកចិត្តទុកដាក់
ក្នុងពុទ្ធភាសិតនេះព្រោះជាពុទ្ធភាសិតខ្ពង់ខ្ពស់បំផុត សម្រាប់
ជីវិតអ្នកតស៊ូគ្រប់ផ្លូវទាំងអស់ ជាពុទ្ធភាសិតជួយខ្លួនយើង
បានប្រសិនជាយើងព្រមរស់ នៅជាមួយពុទ្ធភាសិតនេះគ្រប់
កាល។

ពុទ្ធភាសិតនេះខ្ញុំបានសរសេរជាមួយភាសិតដទៃៗ មក
ហើយ តែខ្ញុំពុំទាន់បានជូនយោបល់របស់ខ្ញុំចំពោះពុទ្ធភាសិត
នេះនៅឡើយ ដើម្បីសេចក្តីភ្លឺស្វាងដល់ជនជាតិយើង ក្នុង
ឋានៈជាពុទ្ធសាសនិក ជាពលរដ្ឋ ជាពលលោក ខ្ញុំសូមស្រង់
យកពុទ្ធភាសិតនោះមកសរសេរក្នុងទីនេះទៀតថា៖

“អប្ប មាទោអមតំ បទំ បមាទោ មច្ចុទោ បទំ
។ល។”

ប្រែថា “សេចក្តីមិនធ្វេសប្រហែស ជាផ្លូវនាំឲ្យមិនស្លាប់
សេចក្តីធ្វេសប្រហែស ជាផ្លូវនាំឲ្យស្លាប់ ជនមានសេចក្តីធ្វេស
ប្រហែសទោះណាជារស់នៅ ក៏ទុកដូចជាស្លាប់ទៅហើយ”។

ពុទ្ធភាសិតនេះមានន័យថា សេចក្តីមិនធ្វេសប្រហែសនាំ
ឲ្យមនុស្សយើងបានរស់នៅក្នុងលោកនេះ ក្នុងលោកខាងមុខ
ក្នុងព្រះនិព្វាន ការណាដែលគេធ្វើដោយសេចក្តីមិនធ្វេស
ប្រហែស ទោះជាបច្ចុប្បន្នការងារក្តី ទោះជាអនាគតការងារក្តី
ទោះជានិព្វានការងារក្តី សុទ្ធតែបានសម្រេចផលជាទីពេញ
ចិត្ត។ ការណាដែលគេធ្វើដោយសេចក្តីធ្វេសប្រហែស ទោះ
ជាបច្ចុប្បន្នការងារក្តី ទោះជាអនាគតការងារក្តី ទោះជានិព្វាន
ការងារក្តី សុទ្ធតែមិនបានទទួលផលជាទីពេញចិត្ត។ សេចក្តី
ស្លាប់រស់នៃការងារទាំងអស់ ទៅពីបមាទធម៌ នឹងអប្បមាទ
ធម៌។ ជនណារស់នៅក្នុងបមាទធម៌ ជននោះត្រូវស្លាប់
ប្រយោជន៍គ្រប់ថ្នាក់ទាំងអស់ ជនណារស់នៅជាមួយអប្ប
មាទធម៌ ជននោះត្រូវបានប្រយោជន៍គ្រប់ថ្នាក់ទាំងអស់។

ដូច្នោះ ការតស៊ូរបស់អ្នកក្នុងផ្លូវបច្ចុប្បន្នក្តី ក្នុងផ្លូវបរលោក
ក្តី ក្នុងផ្លូវព្រះនិព្វានក្តី អ្នកត្រូវប្រកាន់យកអប្បមាទធម៌ជាគូ
តស៊ូ ហើយត្រូវលះបង់បមាទធម៌ដែលជាសត្រូវនឹងការតស៊ូ
កុំឲ្យមានសេសសល់ឡើង។

ជីវិតមនុស្សមានទុក្ខច្រើន មិនមានខ្លឹមសារ ឆាប់សឹក

ឆាប់រិច ជារបស់មិនទៀង មានការប្រែប្រួលជានិច្ច មានសភាពទន់ជ្រាយ ធន់ទ្រាំនៅជាមួយធម្មជាតិ ជាមួយសត្វសាហាវ ជាមួយហេតុការណ៍អាក្រក់ បានដោយក្រ តែបើគេចេះប្រើជីវិតទៅក្នុងវិធីតស៊ូល្អ។ ដូចបានពោលមកហើយនោះ ជីវិតក៏ប្រែទៅជាមានសភាពសុខស្រួលធូរងាយ នៅក្នុងលោកនេះខ្លះដែរ។ មិនត្រឹមតែប៉ុណ្ណោះ គេអាចប្រយុទ្ធតស៊ូបាបអកុសលតាមកម្មវិធី នៃព្រះពុទ្ធសាសនាទៅយកព្រះនិព្វានបានទៀតផង យើងគប្បីដឹងថា ជីវិតមនុស្សគឺជាការតស៊ូ លោកមនុស្សជាលោកតស៊ូ ជីវិតត្រូវចោទដោយល្ងង់ចេះ ក្រទ្រព្យ មានយសស័ក្តិ មានអំណាច ឥតអំណាច មានសិទ្ធិ ឥតសិទ្ធិ មានសេរី ឥតសេរី។ល។ ជីវិតជាគូប្រណាំងប្រជែង ប្រណាំងដោយចេះដឹង ប្រណាំងដោយទ្រព្យសម្បត្តិ ប្រណាំងដោយកេរ្តិ៍ឈ្មោះ ។ល។ ដូចនេះម្នាក់ៗ ត្រូវព្យាយាមដោះស្រាយបញ្ហាជីវិតទៅតាមកម្មវិធីរបស់ជាតិ របស់សាសនានៃខ្លួន។ បើអ្នកមិនព្យាយាមដោះស្រាយទេ ជីវិតអ្នកនឹងបានទទួលផលអាក្រក់ក្នុងលោកដែលគេសំគាល់ថា ជាវិមានសោយសុខនៃជនអ្នកតស៊ូ អ្នកធ្វើការ អ្នកអត់ធន់ អ្នកក្លាហានជាពុំខានឡើយ។

សូមអ្នកអានចូលមកកាន់កម្មវិធីតស៊ូខាងផ្លូវពុទ្ធសាសនា ជាមួយនឹងលោកនេះ លោកខាងមុខនឹងព្រះនិព្វានដូចខ្ញុំរៀប

ចំជូនទុកតទៅនេះ។

ការតស៊ូដើម្បីជីវិតតាមក្នុង

លោកបច្ចុប្បន្ន

អ្នកអានបានដឹងហើយថា ជីវិតគឺការតស៊ូ ក្នុងពិភពលោកយើងនេះ មានប្រជាពលលោកដោយប្រមាណប្រហែលជាជាង ២០០,០០០,០០០ រស់នៅក្នុងប្រទេសផ្សេងៗគ្នា។ មនុស្សកាន់តែកើតច្រើន ផែនដីដែលជាកន្លែងមនុស្សនៅកាន់តែរួមតូចមក ដោយរបរអាជីវកម្មដែលគេប្រកបឡើងតាមរបៀបវិទ្យាសាស្ត្រទំនើបថ្មី ទោះជាផែនដីនៅធំដដែលតែឧស្សាហកម្មទំនើប មានគ្រឿងចក្របញ្ចេញផលិតផលជាច្រើន បណ្តាលឲ្យការរស់នៅនៃមនុស្សក្នុងលោកកាន់តែតានតឹងចង្អៀតចង្អល់ឡើង ហើយការតានតឹងនេះច្រើនតែធ្លាក់មកលើជនដែលមានព្យាយាមតិច មានរបរឧស្សាហកម្មស្អប់ស្អើង ឯជនដែលមានព្យាយាមច្រើន ក៏រឹងរិតតែបានសេចក្តីសុខច្រើនឡើង។ មនុស្សត្រូវដណ្តើមប្រជែងគ្នា ដើម្បីរស់នៅឲ្យបានស្រួលរៀងរាល់ខ្លួន។

ព្រះពុទ្ធបរមគ្រូជាសាស្តាចារ្យឯកមួយព្រះអង្គ ទ្រង់ធ្លាប់មានការពិសោធន៍ច្រើន ហើយតែងតែមានព្រះទ័យមេត្តា

ករុណាសត្វលោក ព្រះអង្គទ្រង់ណែនាំឲ្យមនុស្សគ្រប់គ្នាប្រឹងប្រែងធ្វើការងារ ឲ្យអស់ពីកម្លាំងសមត្ថភាព ដើម្បីរក្សានូវជីវភាពជាប្រក្រតី និងពង្រីកនូវជីវភាពធម្មតាឲ្យខ្ពង់ខ្ពស់ឡើងទៀតដោយសម្បទាបួនយ៉ាងនេះគឺ ៖

១) ឧដ្ឋានសម្បទា ដល់ព្រមដោយសេចក្តីខ្មែរខ្មែង។ មនុស្សម្នាក់ៗ ត្រូវមានសេចក្តីព្យាយាមប្រកបកិច្ចការជានិច្ច កិច្ចការដែលខ្លួនត្រូវប្រកបនោះ ត្រូវហ្នឹកហាត់ខ្លួនឲ្យស្ងាត់ជំនាញ ឲ្យជាមនុស្សស្ទុះស្ទាសង្វាតឱ្យហាត់ធ្វើការ អត់ធន់នឹងការ ក្លាហាននឹងការងារ ហ៊ានពុះពារសេចក្តីលំបាក មិនធុញទ្រាន់នឹងការងារធ្ងន់។ មិនព្យាយាមធ្វើតែការណាស្រាលស្រណុក ការទុច្ចរិតផ្សេងៗ មានដើរលេងល្បែងភ្នាល់ជាដើម។ សេចក្តីឧស្សាហ៍ក្នុងផ្លូវចិត្ត ដោយកដល់លក្ខណៈនៃសេចក្តីធន់ទ្រាំរបស់ចិត្តដែលមិនញ៉មចុះចាញ់ មិនញ៉មរាថយក្រោយចំពោះសេចក្តីលំបាក ចំពោះសេចក្តីមិនសមតាមបំណង ចំពោះការប្រមាថមើលងាយចំអកឡកឡើយ ចំពោះសេចក្តីណាយទ្រាន់ ចំពោះសេចក្តីជោគជាំឃ្លីឃ្លាក់នឹងឧបសគ្គទាំងឡាយ ដែលចូលមកជ្រែកសេចក្តីឧស្សាហ៍ នេះហើយគឺជាលក្ខណៈរបស់មនុស្សចិត្តរឹងប៉ឹង ក្លាហាន ជាថ្នាក់ខាត។

ខ្ញុំសូមឲ្យឧទាហរណ៍ ដូចយើងត្រូវរៀនវិជ្ជាណាមួយឲ្យ

បានសម្រេចផល ប្រឡងជាប់ដល់ថ្នាក់បរិញ្ញា យើងត្រូវមាន
ចិត្តរឹងប៉ឹង ក្លាហានដាច់ខាត អានសៀវភៅ ដោយមិនឈប់
ឈរ អានហើយអានទៀត មើលតម្រាករួនខ្នាតដែលស្តែង
អំពីវិជ្ជានោះៗឲ្យចប់សព្វគ្រប់ កាលណាមិនទាន់ចាំ ត្រូវមើល
ទៀតឲ្យទាល់តែចាំបាន នឹកឃើញបានយ៉ាងស្អាតជំនាញ
ត្រូវអត់ធន់សេចក្តីលំបាកដែលកើតអំពីការអង្គុយ សរសេរ
អង្គុយអានសៀវភៅយូរៗ ត្រូវធន់ទ្រាំសេចក្តីងងុយ ការចុក
ស្រពន់រួយដៃជើង ការក្តៅត្រជាក់ ត្រូវអត់ទាំងលះបង់សេចក្តី
សប្បាយ ក្នុងការដើរលេងកំសាន្តជាមួយពួកមិត្តៗ ទោះជា
អាកាសត្រជាក់ ក៏ត្រូវក្រោកឡើងមើលសៀវភៅ ទៅសាលា
រៀន បើសិនជាដល់វេលា ទោះជាមេឃកំពុងធ្លាក់ភ្លៀង អា
កាសកំពុងក្តៅក៏ត្រូវតែត្រឡប់មកលំនៅដើមរបស់ខ្លួន វិញ
លុះដល់វេលាប្រឡងធ្លាក់ឬអស់ដើមទុនរៀនទៀត ក៏មិនត្រូវ
លះបង់ការសិក្សាព្យាយាមរកលុយកាក់រៀនសូត្រ ដរាបដល់
ប្រឡងជាប់ថ្ងៃណាមួយ។

ពុទ្ធភាសិត បានពោលដល់សេចក្តីឧស្សាហ៍ក្នុងការងារ
ក្នុងអាជីវកម្មថា “វិរិយេន ទុក្ខមច្ចេតិ” គេឆ្លងចាកទុក្ខ
បានព្រោះសេចក្តីព្យាយាម។ “ឧដ្ឋាតា វិន្ទុតេ ធនំ” អ្នក
ស្ទុះស្ទាព្យាយាមរមែងរកទ្រព្យបាន។ “វាយមេថាវ បុរិ

សោ យារអត្តស្ស និប្បដា” ជាបុរសជាស្រ្តីគប្បីព្យាយាមធ្វើការលុះត្រាតែបានសម្រេចប្រយោជន៍។

២) ការក្លាសម្បដា ដល់ព្រមដោយការរក្សាគឺរក្សាផលប្រយោជន៍របស់ខ្លួនដែលរកបានមកហើយ មិនឲ្យបាត់បង់ខូចខាតទៅវិញ ជាចំណេះវិជ្ជាគឺ ជាទ្រព្យសម្បត្តិគឺ ជាតំណែងការងារគឺ ដែលជាវត្ថុធាតុសម្រាប់ធ្វើឲ្យខ្លួនបានសេចក្តីសុខ។ ត្រូវរក្សាខ្លួនមិនឲ្យមានរោគភ័យវិបត្តិអន្តរាយនានាទាំងខាងក្នុង ខាងក្រៅ រក្សាសុខភាព អនាម័យរបស់ខ្លួនឲ្យតាំងនៅជាប្រក្រតី កាលណាបរិភោគអាហារឲ្យដឹងប្រមាណច្រើន តិច ដឹងថាអាហារណាមានប្រយោជន៍ អាហារណាមិនមានប្រយោជន៍ ដើម្បីទំនុកបំរុងរូបកាយរបស់ខ្លួនឲ្យមានសមត្ថភាពក្នុងការងារ។ ជាជនមានសេចក្តីព្យាយាមរក្សាថែទាំទ្រព្យសម្បត្តិ តំណែងការងារ វិជ្ជាចំណេះត្រឹមត្រូវតាមក្បួនតម្រា របស់ណាដែលបាត់បង់ព្យាយាមរកឲ្យឃើញមកវិញដែលទ្រុឌទ្រោមបាក់បែកដាច់រំហែកព្យាយាមជួសជុល ដេរប៉ះផ្សារភ្និតឲ្យល្អឡើងវិញ ស្គាល់ប្រមាណក្នុងការចាយវាយទ្រព្យសម្បត្តិ មិនប្រគល់ទ្រព្យសម្បត្តិឲ្យមនុស្សគ្មានសីលធម៌ទុកដាក់។

៣) កល្យាណមិត្តតា ភាពជាជនមានសេចក្តីរាប់អានល្អនូវជនមានសីលមានធម៌មានចិត្តសប្បុរស មានខ្លួន

តាំងនៅក្នុងសច្ចធម៌ ក្នុងកតញ្ញកតវេទិតាធម៌។ មិនមានសេចក្តីស្អប់ខ្ពើមនូវជនមិនមានសីលធម៌ មិនមានមនុស្សធម៌ មានខ្លួនមិនដំកល់នូវក្នុងសច្ចធម៌ ក្នុងកតញ្ញកតវេទិតាធម៌តែក៏មិនសំដែងសេចក្តីស្មិទ្ធស្នាលរាប់អានយកជាក្លៀនបន មុនដែលរកមធ្យោបាយអប់រំឲ្យមនុស្សនោះប្រែជាមានសីលធម៌មនុស្សធម៌ មានចិត្តស្មោះត្រង់ មានខ្លួនដំកល់នៅក្នុងសច្ចធម៌ ក្នុងកតញ្ញកតវេទិតាធម៌។ ភាពជាបុគ្គលចេះសាងមនុស្សល្អឲ្យរឹងរឹតតែល្អឡើង ដោយមានគំនិតនៅក្នុងឧត្តមគតិថា ការរស់នៅម្នាក់ឯងពុំមានក្លៀនបនក៏ពុំមានកម្លាំងការពារគ្រោះថ្នាក់ដែលកើតអំពីធម្មជាតិ ឬ អំពីសត្វសាហាវ ឬ អំពីហេតុការណ៍ប្រែប្រួលមានសង្គ្រាមជាដើម។ តែការនៅជាមួយមនុស្សអាក្រក់រមែងមានសេចក្តីទុក្ខគ្រប់កាល ដែលល្អបំផុតគឺធ្វើឲ្យមនុស្សទាំងអស់ក្នុងសង្គមមានចរិយាមារយាទល្អ ហើយយកជាមិត្តទាំងអស់គ្នា ទើបការពារសន្តិសុខបាន។

៤) សមដីវិតា ភាពជាបុគ្គលរស់នៅស្មើៗ គឺបើមានទ្រព្យសម្បត្តិច្រើន ចាយវាយប្រើប្រាស់តិច បើមានទ្រព្យសម្បត្តិតិច ចាយវាយឲ្យតិចចុះមកទៀត ឲ្យល្មមតែរស់នៅបាន ដើម្បីធ្វើការបំរើជីវិតខ្លួន ជីវិតគ្រួសារ ជីវិតប្រទេសជាតិ។ ជាបុគ្គលនៅក្នុងឧត្តមគតិថា “រស់នៅត្រឹមតែរស់” មិនរស់នៅហ៊ុកហាក់ហ៊ុហាពេកចុះក្នុងតម្រាថា “ជាអ្នកស៊ីចាយខ្លះ

ខ្លាយស្វែងរកសេចក្តីសប្បាយឥតប្រយោជន៍” ឬ ចុះក្នុងតម្រា
ថា “ជាអ្នកស៊ីចាយចាំពេកនាំឲ្យរូបកាយមានសុខភាពមិន
ល្អ”។ ជាជនចេះចាយវាយទ្រព្យសម្បត្តិឲ្យមានប្រយោជន៍
ដល់ខ្លួន ដល់គ្រួសាររបស់ខ្លួន ដល់ប្រទេសជាតិនៃខ្លួន។

សម្បទាទាំង៤យ៉ាងនេះ ជាសម្បទាសម្រាប់ប្រយុទ្ធតស៊ី
ដណ្តើមយកវិជ្ជាចំណេះ ទ្រព្យសម្បត្តិតំណែងការងារ។ល។
សម្រាប់រក្សាស្នូនគ្រងនូវចំណេះវិជ្ជា ទ្រព្យសម្បត្តិ តំណែង
ការងារ ។ល។ សម្រាប់រួបរួមមនុស្សក្នុងសង្គមឲ្យបានជាមិត្ត
ល្អ មានសីលធម៌ មនុស្សធម៌ ។ល។ សម្រាប់រៀបចំជីវភាព
ឲ្យមានសុខភាពល្អ អនាម័យល្អ។ល។

កាលណាគេបានតស៊ូតាមសម្បទា៤យ៉ាងនេះ គេនឹង
បានសម្រេចប្រយោជន៍ក្នុងបច្ចុប្បន្ន មានជីវភាពថ្លៃថ្នូរប្រកប
ដោយសេចក្តីសុខចម្រើន ជាជំនួយឲ្យជីវិតមានកម្លាំងមានពន្លឺ
ឈានឡើងទៅកាន់ប្រយោជន៍ជាន់កណ្តាលបាន។

អ្នកអានបានដឹងហើយថា ជីវិតជាគូតស៊ី ជាគូប្រណាំង
ប្រជែងដណ្តើមរស់ដណ្តើមអំណាចដណ្តើមកេរ្តិ៍ឈ្មោះ។ល។
ឲ្យបានខ្ពង់ខ្ពស់ជាងគ្នា ការដណ្តើមប្រជែងនេះ មិនមែនមាន
តែក្នុងលោកនេះទេ សូម្បីដំណើរទៅកាន់បរលោកក៏មានការ
ដណ្តើមប្រជែងយកអំណាច យកតំណែង យកកេរ្តិ៍ឈ្មោះ
។ល។ ដូចគ្នាដែរ។

ក្នុងលោកយើងនេះមានមនុស្សសម្បូរណ៍ទ្រព្យ ខ្សត់ទ្រព្យ មានបញ្ញា ឥតបញ្ញា មានយសស័ក្តិ ឥតយសស័ក្តិ មានអំណាច ឥតអំណាច មានត្រកូលទាបខ្ពស់ មានយសស័ក្តិតូច មានយសស័ក្តិធំៗល។ ក្នុងលោកដទៃក៏មានតំណែងនាទីធំ តូចជាងគ្នាជាអាទិ៍គឺ មានព្រះឥន្ទ ព្រះព្រហ្ម ទេវតា រុក្ខទេវតា ភូម្មដ្ឋទេវតា។ល។ តំណែងទាំងអស់នេះសុទ្ធតែបានមកអំពី ការតស៊ូ ដណ្តើមប្រជែងដោយបុណ្យកុសលដោយការងារ ជនណាប្រយុទ្ធឈ្នះគេ គឺបានធ្វើការច្រើន ឬ ធ្វើបុណ្យ កុសលច្រើន ជននោះបានទទួលតំណែងខ្ពស់ ជនណាប្រ យុទ្ធចាញ់គេ គឺធ្វើការតិចជាងគេ ឬ ធ្វើបុណ្យកុសលតិចជាង គេឬ មានសកម្មប្រយុទ្ធមិនត្រឹមត្រូវតាមកម្មវិធីសាសនា ឬ កម្មវិធីរបស់ជាតិ ជននោះបានទទួលតំណែងតូចទាប។ ឯជន មិនមានការតស៊ូ នឹងធ្លាក់ខ្លួនទៅជាខ្ញុំគេ ឬ ទៅជាមនុស្សបំរើ គេយកថ្លៃឈ្នួលតាមតែគេឲ្យ អំណោយនេះបានត្រឹមតែធ្វើ ខ្លួនឲ្យរស់ តែពុំមានសេចក្តីថ្លៃថ្នូរឡើយ។

ព្រះពុទ្ធបរមគ្រូ ទ្រង់យល់ឃើញថា ជីវិតជាគូតស៊ូទាំង លោកនេះនឹងលោកខាងមុខ ដូច្នោះហើយបានជាទ្រង់សំដែង នូវសម្បទាបរលោក៤ យ៉ាងសម្រាប់អ្នកតស៊ូទៅយកតំណែង ក្នុងអានគតជាតិ។

ការតស៊ូដើម្បីជីវិតភាពបរលោក

១) សទ្ធាសម្បទា បំពេញជំនឿឲ្យមានក្នុងខ្លួនថា មនុស្សលោក បានទទួលតំណែងខ្ពស់ទាបជាងគ្នា មានភ័ព្វ វាសនាច្រើនតិចជាងគ្នាទៅអំពីកម្ម គឺការងារដែលខ្លួនធ្វើ ច្រើនតិច មិនមែនមកអំពីជំនួយរបស់ទេវតារបស់ព្រះជាម្ចាស់ សួគ៌ តែទេវតានឹងព្រះជាម្ចាស់សួគ៌ តែងតែជួយសង្គ្រោះ មនុស្សអ្នកតស៊ូ អ្នកធ្វើការដោយត្រឹមត្រូវនោះឯង។

២) សីលសម្បទា បំពេញសីលគឺធ្វើខ្លួនឲ្យមានចរិយា មារយាទល្អរៀនចាកការជិះជាន់បៀតបៀនអ្នកដទៃដោយប្រើ កម្លាំងណាមួយមានកម្លាំងយសស័ក្តិជាដើម។

៣) ចាភិសម្បទា ការបំពេញទានគឺចាយទ្រព្យបូជា សាង សង្គ្រោះ ដូចជាបូជាមាតាបិតា សាងបុណ្យកុសល សង្គ្រោះអ្នកក្រខ្សត់។

៤) បញ្ញាសម្បទា បំពេញបញ្ញាគឺពិចារណារកហេតុ ខុសត្រូវ ស្តាប់ច្រើន រៀនច្រើន ភាវនាធម៌ដែលត្រូវភាវនា មានកម្មដ្ឋាននឹងវិបស្សនាជាដើម។

ការប្រកួតប្រណាំង ដើម្បីរស់នៅក្នុងបច្ចុប្បន្នដោយ សិក្សាចំណេះវិជ្ជា ដោយស្វែងរកទ្រព្យសម្បត្តិ។ល។ គូប្រកួត

ប្រណាំងត្រូវចៀសវាងឲ្យផុតអំពីការជិះជាន់ សង្កត់សង្កិនអ្នក
ដទៃ ហើយឲ្យខ្លួនបានរស់នៅដោយថ្លៃថ្នូរ គឺប្រឹងប្រែងធ្វើការ
ងារដោយខ្លួនឯង ឲ្យអស់អំពីកម្លាំងកាយកម្លាំងចិត្តនឹងកម្លាំង
បញ្ញាយ៉ាងណា ការប្រកួតប្រណាំងដើម្បីរស់នៅក្នុងបរលោក
ដោយបំពេញបុណ្យកុសល ក៏ត្រូវចៀសវាងឲ្យផុតអំពីការជិះ
ជាន់សង្កត់សង្កិនឧត្តមគតិថា “បុណ្យកុសលជាអំពើល្អ ជា
សភាពស្អាតបរិសុទ្ធ ជាធម៌សម្រាប់ដុះលាងចិត្តវិញ្ញាណឲ្យ
បានស្អាត ឲ្យហ្មត់ចត់ជូរផង កាលណាចិត្តស្អាតបរិសុទ្ធ នឹង
មានសុគតិប្រព្រឹត្តទៅក្នុងខាងមុខ ដូច្នោះ បុណ្យកុសលនេះ
អ្នកណាគេមិនធ្វើ ខ្លួនអញត្រូវធ្វើ គេធ្វើដោយយឺតយូរ អញ
ធ្វើឲ្យបានឆាប់រហ័ស ធ្វើឲ្យបានមុនគេ ធ្វើដោយមិនចាំបាច់
មានអ្នកដឹកនាំ ធ្វើដោយពេញចិត្ត ធ្វើដោយសេចក្តីវៃឆ្លាត
ដោយសំអាងយកច្បាប់ព្រះពុទ្ធសាសនាជាគោលគំនិត។ ការ
ធ្វើបុណ្យកុសលជាអំពើសម្រេចអំពីចិត្ត មានចិត្តជាសភាព
ផ្អូមផ្អើម មានចិត្តជាសភាពខាត់រំលីងឲ្យថ្លាស្អាត ចិត្តស្អាត
ចិត្តភ្លឺ ប្រាសចាកមន្ទិល ប្រាសចាកងងឹតជាចិត្តគួរដល់បុណ្យ
កុសល។

អ្នកធ្វើបុណ្យកុសល ត្រូវសំរាំងចិត្តទៅលើបុណ្យកុសល
មិនគប្បីសម្រាំងទៅក្នុងកេរ្តិ៍ឈ្មោះ ទៅក្នុងការអួតល្អ ទៅក្នុង
ការយកមុខមាត់ ព្រោះថាសេចក្តីល្អដែលខ្លួនអ្នកបានដឹងជា

ប្រាកដ ទោះជាមិនមានអ្នកណាប្រោសប្រាណក៏គង់ព្រះពុទ្ធ
ណាមួយ ព្រះអង្គនឹងប្រោសប្រាណជាមិនខាន។ កាលណា
អ្នកបានធ្វើបុណ្យកុសលក្នុងឧត្តមគតិដូចបានពោលមក នេះ
អ្នកបានភប់ប្រសព្វវាសនាខ្ពង់ខ្ពស់ក្នុងអនាគតជា ពុំខាន
ឡើយ។

អ្នកអានបានជួបការតស៊ូដើម្បីរស់នៅក្នុងលោក បច្ចុប្បន្ន
នឹងលោកអនាគតមកហើយ តែមនុស្សនៅមានការតស៊ូមួយ
ទៀត ដែលជាការតស៊ូធំបំផុត គឺការប្រយុទ្ធនឹងកងទ័ពចាស់
ឈឺ ស្លាប់ ដែលមានអវិជ្ជានឹងតណ្ហាជាមេដឹកនាំ ការតស៊ូនេះ
ហៅថាការតស៊ូខាងក្នុង ឬ ហៅថាចម្បាំងក្នុងខ្លួនឯងក៏បាន
គឺចម្បាំងនឹងសេចក្តីល្ងង់ សេចក្តីលោភ សេចក្តីក្រោធ សេចក្តី
សប្បាយបោកប្រោស សេចក្តីសប្បាយបន្តិ កាលណាគេចម្បាំង
ឈ្នះសេចក្តីសៅហ្មងរបស់ខ្លួន គេនឹងឈ្នះសេចក្តីព្រាត់
ប្រោស ឈ្នះលោភដែលជាទីលំនៅនៃទុក្ខគ្រប់ជាន់ ហើយគេ
នឹងបានសម្រេចនូវព្រះនិព្វាន។

ការតស៊ូដើម្បីជីវភាពក្នុង ព្រះនិព្វាន

ដើម្បីឲ្យបានសម្រេចនូវជីវភាពព្រះនិព្វាន ពុទ្ធសាសនា បានដឹកនាំឲ្យតស៊ូដោយបរមត្ថសម្បទា ៤ យ៉ាងគឺ៖

១) ទុក្ខ សិក្សាឲ្យស្គាល់នូវសេចក្តីទុក្ខ ហើយកំណត់ថា ជាទុក្ខ។

២) សមុទយ សិក្សាឲ្យស្គាល់នូវមូលហេតុឲ្យកើត សេចក្តីទុក្ខហើយលះបង់នូវមូលហេតុនៃសេចក្តីទុក្ខ។

៣) និរោធន សិក្សាឲ្យស្គាល់នូវព្រះនិព្វាន ហើយធ្វើឲ្យ ជាក់ច្បាស់នូវព្រះនិព្វាន។

៤) មត្ត សិក្សាឲ្យស្គាល់ផ្លូវទៅព្រះនិព្វានហើយដើរទៅ តាមផ្លូវដែលត្រង់ចំទៅព្រះនិព្វាន។

ពាក្យថា៖ “ទុក្ខ” ដោយកសេចក្តីកើត ចាស់ ឈឺ ស្លាប់ ដែលជាសភាពមាននៅគ្រប់មនុស្ស សត្វ គ្រប់ធម្មជាតិ ជា សភាពមិនមានសេចក្តីខ្ជាប់ខ្ជួនមិនតាំងនៅក្នុងដំណាក់មួយៗ មានសេចក្តីប្រែប្រួលអំពីសភាពមួយទៅសភាពមួយ បន្ត បន្ទាប់គ្នា នាំឲ្យមនុស្សសត្វនឹងធម្មជាតិទ្រាំទ្រនៅមិនបាន។

ពាក្យថា “សមុទយ” ដោយកចលនាចង់កើត ចង់សប្បាយ ចង់ធំ ចង់សួន្យ របស់មនុស្ស របស់សត្វ របស់ធម្មជាតិ។

ពាក្យថា “និរោធ” ដោយកព្រះនិព្វានដែលជាគុណធម៌ មិនមាននៅក្នុងលោកណាមួយ តែមាននៅជាមួយនឹងលោក ដែលអស់បុណ្យបាប។

ពាក្យថា “មគ្គ” ដោយកផ្លូវ៨ប្រការគឺ សម្មាទិដ្ឋិសម្មាសង្កប្ប សម្មាវាចា សម្មាកម្មន្ត សម្មាអាជីវ សម្មាវាយាម សម្មាសតិ សម្មសមាធិ ជាផ្លូវទៅកាន់ព្រះនិព្វាន។

ព្រះនិព្វានជាគុណធម៌ ដែលមនុស្សត្រូវស្គាល់ បើមិនស្គាល់ច្បាស់នូវព្រះនិព្វាន ក៏រមែងមិនស្គាល់នូវបញ្ហាជីវិត ព្រោះព្រះពុទ្ធសាសនាបាននិយាយ អំពីរឿងជីវិតយ៉ាងត្រឹមត្រូវតាមសេចក្តីពិត ព្រះនិព្វានជាទីបំផុតនៃជីវិតជាទីបំផុត របស់ព្រះពុទ្ធសាសនា បើមិនសិក្សាឲ្យដល់ទីបំផុតក៏មិនអាចនឹងធ្វើជីវិត ឲ្យដល់ទីបរមសុខបានឡើយ។ ដូច្នោះ អ្នកតស៊ូគ្រប់រូបត្រូវសិក្សាអំពីព្រះនិព្វានឲ្យច្រើនដើម្បីដឹកនាំ ខ្លួនទៅកាន់ទីដៅចុងបំផុតនៃព្រះពុទ្ធសាសនាដែលជាទី រាប់អាននៃយើងទាំងអស់គ្នាកុំខាន។ ដើម្បីឲ្យសៀវភៅនេះមានទំព័រ តិចល្មមសមគួរ ដល់កម្លាំងទុនអ្នកចាត់ការបោះពុម្ព ខ្ញុំសូមបញ្ចប់នូវការតស៊ូក្នុងជីវិតអនាគតនឹងព្រះនិព្វាន។ អ្នកសិក្សា គប្បីតាមមើលបញ្ហាអនាគត នឹងបញ្ហាព្រះនិព្វានក្នុងគម្ពីរព្រះ

ត្រ័យបិដក នឹងសៀវភៅនានាដែលលោកអ្នកប្រាជ្ញបាន
សរសេរហើយផងចុះ។ ក្នុងវគ្គចប់នៃសៀវភៅនេះខ្ញុំសូម
អញ្ជើញអ្នកអានមើលជាថ្មីទៀតនូវបញ្ហាស្រដៀងក្នុងបច្ចុប្បន្នដែល
ជាបញ្ហាមាននៅចំពោះមុខយើង ហើយជាបញ្ហាមានការចាំ
បាច់ត្រូវដោះស្រាយជាបន្ទាន់ ដើម្បីកែទម្រង់ជីវភាពនៃជន
ជាតិយើងឲ្យមានល្បឿនទាន់នានាជាតិ។

ការតស៊ូក្នុងនាទី

នាទីជាការមួយដែលអ្នករស់នៅ ក្នុងលោកនេះត្រូវស្គាល់
ត្រូវប្រព្រឹត្តឲ្យបានម៉ត់ចត់ ជនម្នាក់ៗ បើមិនស្គាល់នាទី មិន
ប្រព្រឹត្តតាមនាទីដោយទៀងទាត់ ក៏មិនអាចនឹងធ្វើជីវិតរបស់
ខ្លួនឲ្យរស់នៅដោយថ្លៃថ្នូរ ប្រកបដោយសេចក្តីសុខស្របបាន
ឡើយ។ ពាក្យថា “នាទី” ដោយកករណីយកិច្ចដែលអ្នកផង
ត្រូវធ្វើ ត្រូវកាន់ ត្រូវប្រព្រឹត្តជាគូនឹងពាក្យមួយទៀត ហៅថា៖
(សិទ្ធិ) ដែលមានន័យថា “សម្រេចការ ឬ សម្រេចផល”។

នាទីពលរដ្ឋ

រដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃព្រះរាជអាណាចក្រខ្មែរ ដែលព្រះរាជទានដោយព្រះករុណាជាម្ចាស់ជីវិត ឲ្យប្រជាជនមានសិទ្ធិនៅក្នុងក្របខណ្ឌនៃច្បាប់ បានដល់សេរីភាពក្នុងការសិក្សាវិជ្ជានានា សេរីភាពក្នុងការជ្រើសរើសរកកន្លែងធ្វើទីលំនៅសេរីភាពក្នុងការធ្វើអាជីវកម្ម សេរីភាពក្នុងជំនឿទៅក្នុងសាសនានានា។ល។ រដ្ឋធម្មនុញ្ញជាច្បាប់ខ្ពស់ខ្ពង់ជាងច្បាប់ដទៃៗទាំងអស់ អ្នកណាក៏មិនអាចទំលាយនូវសេរីភាព ដែលរដ្ឋធម្មនុញ្ញនេះប្រគល់ឲ្យប្រជាជនប្រសិនណាបើបានទទួលសេចក្តី រំលោភជិះជាន់សេរីភាពរបស់ខ្លួនអំពីជនណាមួយ ខ្លួនអ្នកមានសិទ្ធិចោទប្រកាន់អ្នករំលោភទៅតុលាការរដ្ឋ សូមឲ្យប្រើអំណាចរដ្ឋធម្មនុញ្ញនោះៗ បញ្ឈប់នូវអំពើល្មើសដែលជននោះបានប្រព្រឹត្ត។ តែពលរដ្ឋម្នាក់ៗ ត្រូវចេះប្រើសិទ្ធិរបស់ខ្លួននៅក្នុងព្រំដែននៃច្បាប់ ត្រូវស្គាល់នាទីរបស់ខ្លួនច្បាស់មុននឹងធ្វើការគ្រប់យ៉ាង ឲ្យរលឹកដល់នាទីជានិច្ច។ រដ្ឋបានឲ្យសិទ្ធិដល់ប្រជាជន ប្រជាជនត្រូវប្រតិបត្តិនាទីស្នងរដ្ឋវិញគឺ ៖

- ១) ជាពលរដ្ឋមាននាទីត្រូវ ការពារប្រទេសជាតិ។
- ២) ជាពលរដ្ឋមាននាទីត្រូវ បង់ពន្ធអាករ។
- ៣) ជាពលរដ្ឋមាននាទីត្រូវ គោរពតាមច្បាប់។

- ៤) ជាពលរដ្ឋមាននាទីត្រូវ សិក្សាវិជ្ជានានា។
- ៥) ជាពលរដ្ឋមាននាទីត្រូវ រក្សាទុកនូវរបបគ្រប់គ្រងរដ្ឋតាមរដ្ឋធម្មនុញ្ញ។
- ៦) ជាពលរដ្ឋមាននាទីត្រូវ ជួយទំនុកបំរុងរាជការ។
- ៧) ជាពលរដ្ឋមាននាទីត្រូវ ប្រើសិទ្ធិបោះឆ្នោតរើសតំណាងរាស្ត្រ សិទ្ធិធ្វើបេក្ខជន សិទ្ធិធ្វើប្រជាមតិ ដោយសេចក្តីសុចរិតដោយសំឡឹងឃើញប្រយោជន៍របស់ជាតិ ។ល។

ក្នុងនាទីទាំងអស់នេះ ខ្ញុំសូមបញ្ជាក់តែនាទី ទី២ ដែលថា ត្រូវបង់ពន្ធអាករ ប្រទេសជាតិយើងរស់នៅបានចម្រើនរុងរឿងទៅកើត ព្រោះមានព្រះរាជរដ្ឋាភិបាលគ្រប់គ្រងរក្សាការគ្រប់គ្រងនោះត្រូវចាយប្រាក់ជួលកម្មករធ្វើការរាជ ការខ្លះចាយក្នុងការសាងសាធារណប្រយោជន៍ខ្លះ ស្រេចហើយតែព្រះរាជរដ្ឋាភិបាលយល់ឃើញថាធ្វើឡើង ឲ្យបានសេចក្តីសុខចម្រើនដល់ជាតិទាំងមូល ប្រាក់ដែលព្រះរាជរដ្ឋាភិបាលយកមកចាយវាយនោះ បានមកអំពីពន្ធអាករដែលប្រជាពលរដ្ឋបានបង់ អំពីជំនួញដែលព្រះរាជរដ្ឋាភិបាលបានធ្វើ។ល។ កាលណាយើងដឹងថាប្រាក់ពន្ធអាករដែលព្រះរាជរដ្ឋាភិបាល បានទៅអំពីប្រជាពលរដ្ឋ យកទៅចាត់ចែងការរបស់ជាតិ ឲ្យប្រជាជនបានរស់នៅជាសុខ យើងជាពលរដ្ឋគ្រប់គ្នាមាននាទីត្រូវបង់ពន្ធអាករ តាមបញ្ញត្តិច្បាប់ដើម្បីឲ្យព្រះរាជរដ្ឋាភិបាលមាន

ប្រាក់គ្រប់គ្រាន់ យកទៅទំនុកបំរុងជាតិ គឺទំនុកបំរុងយើង
នោះឯង។ អំពើនេះពលរដ្ឋត្រូវធ្វើដោយចាំបាច់ខានមិនបាន
ព្រោះព្រះពុទ្ធសាសនាក៏មានរំលឹកឲ្យពុទ្ធសាសនិក គ្រប់រូប
ធ្វើពលិកម្មដល់រដ្ឋឬធ្វើពលិកម្មដល់ព្រះមហាក្សត្រ ដែលហៅ
ថា (រាជពលី)។

ពលរដ្ឋក្នុងប្រទេសខ្មែរយើង នៅច្រឡំក្នុងរឿងប្រើសិទ្ធិ
នឹងនាទី ដោយមានអ្នកខ្លះយល់ថា ប្រទេសយើងបានឯក
រាជ្យហើយ ព្រះករុណាជាម្ចាស់ជីវិតលើត្បូង បានព្រះរាជទាន
រដ្ឋធម្មនុញ្ញឲ្យប្រជាជនមានសិទ្ធិស្មើគ្នា ដូច្នោះអញនឹងធ្វើអ្វីក៏
បាន មិនធ្វើក៏បាន ស្រេចហើយតែនឹងចិត្តរបស់អញ។ សេច
ក្តីយល់ឃើញនេះពុំត្រូវទេ ព្រោះសិទ្ធិនឹងនាទី គេត្រូវប្រើនៅ
ក្នុងព្រំដែននៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញ គឺជនម្នាក់ៗមាននាទីធ្វើតាមច្បាប់
តែមានសិទ្ធិបោះឆ្នោតរើសតំណាងរាស្ត្រមានសិទ្ធិសិក្សា វិជ្ជា
តែមាននាទីបង់ពន្ធអាករ។ ការប្រើសិទ្ធិនឹងនាទីនេះត្រូវលែ
លក់ប្រើ ឲ្យនៅក្នុងក្របខ័ណ្ឌនៃច្បាប់ នៅក្នុងព្រំដែននៃសិទ្ធិ
នឹងនាទីនោះឯង។ ធ្វើដូច្នោះទើបប្រទេសជាតិ មានវឌ្ឍនធម៌
រុងរឿង មានអារ្យធម៌ខ្ពង់ខ្ពស់ទៅបាន។

នាទីសីលធម៌

ជនម្នាក់ៗ ត្រូវស្គាល់អំពើល្អ ចរិយាល្អ គឺមានចិត្តមេត្តា ករុណា ជួយទំនុកបំរុងជនដទៃ ជួយសម្រាលទុក្ខមនុស្ស ចាស់ជរា មិនប្រព្រឹត្តខុសច្បាប់រដ្ឋ មិនប្រព្រឹត្តនូវអំពើដែល នាំឲ្យអ្នកដទៃស្អប់ មិនឃើញប្រយោជន៍របស់ខ្លួនច្រើនជាង ប្រយោជន៍សង្គម មិនលើកតម្កើងខ្លួនឯង ដាក់បន្ទាប់អ្នកដទៃ មានវាចាសុភាពរាបរយ មានខ្លួនទន់ភ្លន់ មានសេចក្តី គោរពជនដទៃ មានខ្លួននៅក្នុងសីល មានធម៌នៅក្នុងចិត្ត ជន មានសភាពដូចនេះហៅថាអ្នកមានសីលធម៌ឬមានចរិយា ល្អ សភាពជននេះ បើធ្វើដំណើរតាមរថយន្ត រថភ្លើង នាវា។ល។ គេមិនដណ្តើមជើងឡើងចុះ គេចុះឡើងតាមលំដាប់មុន ក្រោយ វេលានៅក្នុងយន្តយានពាហនៈ បើមិនមានកន្លែង អង្គុយ គេមិនឈរច្រងេងច្រងាងឲ្យទើសទែងអ្នកដទៃ បើ មានកន្លែងអង្គុយគេចេះរៀបអង្គុយឲ្យមានរបៀបរៀបរយមិន ឲ្យទង្គិចទង្គុកអ្នកដទៃ បើកន្លែងអង្គុយមានមិនគ្រាន់ល្មម គេ ចេះក្រោកឈរឲ្យកន្លែងទៅអ្នកមានរាងកាយ ទន់ខ្សោយ អង្គុយ គឺក្មេងតូចៗមនុស្សចាស់ជរា មនុស្សមានជម្ងឺ ស្រ្តី ពេស។ល។ គេចេះជួយលែលកឲ្យបុគ្គលពួកនេះបានឡើង ស្រួល អង្គុយស្រួល ចុះទៅវិញស្រួល។

បើជាអ្នកបើកបររថយន្ត រថភ្លើង នាវា ។ល។ គេចេះបើក
បរឲ្យមានសភាពរៀបរយ មានសម្បជញ្ញៈជាប់ជានិច្ចថា ខ្លួន
អញជាអ្នកដឹកនាំអ្នកដំណើរឲ្យបានដល់ទៅទីកន្លែង ដោយ
មិនមានគ្រោះថ្នាក់ ដូច្នោះអញនឹងមិនបើកបរលឿនពេក វេលា
ចតឬចេញ មិនប្រញាប់ប្រញាល់ពេកចេញចតក្នុងពេលដែល
អ្នកដំណើរឡើងចុះហើយ។ បើជាអ្នកយកថ្លៃឈ្នួលអ្នកដំ
ណើរ ត្រូវពេលវាចាសុភាពរាបសាទៅរកអ្នកដំណើរ។

អ្នកមានសីលធម៌គេមិនជក់បារីក្នុងរថយន្ត រថភ្លើង ទូក
នាវា។ល។ ដែលមានអ្នកដំណើរជិះណែនណាន់តាន់តាប់ តែ
បើអត់ទ្រាំមិនបាន គេសូមអនុញ្ញាតអំពីអ្នកអង្គុយជិតជាមុន
ទើបជក់ ក្នុងពេលបរិភោគអាហាររួមគ្នា អ្នកមានសីលធម៌គេ
ទទួលទានស្អាតរៀបរយ មិនធ្វើមាត់បូញបាញ មិនចោលឆ្អឹង
ក្នុងទីផ្តេសផ្តាស មិនទំពារអាហារពូបចាប់ៗ មិនហុតទឹក
សម្លឲ្យពូសូរគ្រុកគ្រាក មិនខ្ជាក់ខាកអាហារ ឬ ញើសស្មៅស្ម័
សម្បោរក្នុងពេលបរិភោគ បើមានការចាំបាច់គេក្រោកទៅ
ខាកខ្ជាក់ក្នុងទីដទៃ គេមិននិយាយគ្នាខ្លាំងៗក្នុងពេលកំពុង
បរិភោគ នាំឲ្យអ្នកដទៃរំខាន គេមិននិយាយវាចាជ្រោកជ្រាក
ទៅរកអ្នកបំរើ គេមិនដឹកស្រាឲ្យស្រវឹងជ្រុលបាត់ស្មារតីធម្មតា
របស់ខ្លួន គេមិនចូកចាក់សមស្លាបព្រាឲ្យពូងរឹងរាង គេមិន
អង្គុយលើកជើងដាក់លើកៅអី ឬ តុ គេមិនប្រើសំលៀក

បំពាក់ឥតរបៀបរៀបរយ។ល។

អ្នកមានសីលធម៌វេលាចូលទៅមើលមហោស្រព បើជាកន្លែងកណ្តាលវាល គេមិនជ្រៀតជ្រែកចូលទៅឈរចាំមុខអ្នកដទៃដែលគេឈរមុនខ្លួន បើមើលមហោស្រពតាមរោងគេចូលទៅទិញសំបុត្រតាមលំដាប់មុនក្រោយ វេលាឆ្លងកាត់ទ្វារ គេចូលតាមលំដាប់អ្នកមកមុនមកក្រោយ គេអង្គុយក្នុងកន្លែងដែលគេចាត់ចែងទទួលតាមជាន់ថ្នាក់តំឡៃ សំបុត្រវេលាអង្គុយគេមិនស្តែងកិរិយាដោយប្រវាចារចេបរចប កាលបើមិនពេញចិត្ត គេក៏មិនសុំដៃងាយវិការងាកចុះងាកឡើងនាំឲ្យរំខានអ្នកដទៃ បើគាប់ចិត្តគេសើចត្រឹមបន្តិចៗ នឹងទះដៃជុំតាមសមគួរ។ ការបញ្ចេញសំឡេងឡូឡា ការបញ្ជាំងពិលឬផ្គុំអ្វីៗ ក្នុងទៅនោះ រាប់ថាជាមារយាទមិនល្អអ្នកមានសីលធម៌ គេរមែងមិនប្រព្រឹត្តអាកប្បកិរិយាដូចពោលមកនេះឡើយ។

អ្នកមានសីលធម៌ វេលាចូលទៅកាន់ទីប្រជុំ មានប្រជុំស្តាប់បាឋកថាជាដើម គេរៀបចំស្លៀកពាក់តែងកាយឲ្យសុភាពតាមសម័យនិយម បើជាពិធីកម្មមានកិត្តិយស គេពាក់អាវជាន់ក្រៅថែមទៅលើអាវជាន់ក្នុង ហើយពាក់ស្រោមជើងផង ពេលនៅក្នុងទីប្រជុំគេសង្រួមសម្ងាត់ បើមានការចាំបាច់គេនិយាយតិចៗ គេមិនធ្វើឲ្យមានសម្លេងអ្វីលាន់ឮឡើង

បើពេញចិត្តគេទះដៃឲ្យកិត្តិយស បើមិនពេញចិត្ត គេអង្គុយ
ស្ងៀមស្ងាត់ គេមិនសំដែងអាការៈ ក្រោកចេញទៅព្រងើយៗ
បើមានការចាំបាច់នឹងចេញទៅមុនពេលបិទប្រជុំគេ ក្រោក
ឡើងស្តែងអាការៈសូមអភ័យអំពីអ្នកសំដែង ឬ ប្រធានទីប្រជុំ
ដោយការសំពះឬគំនាប់ហើយទើបដើរចេញទៅយ៉ាង ស្ងៀម
ស្ងាត់ បើក្នុងទីនោះមានហាមមិនឲ្យជក់បារី គេក៏ប្រព្រឹត្តតាម
យ៉ាងទៀងទាត់។

អ្នកមានសីលធម៌ វេលាចូលទៅក្នុងកន្លែងគោរពបូជា
បានដល់ព្រះវិហាររបស់សាសនានានា សាលាយុត្តិធម៌ដែល
មានចៅក្រមកំពុងវិនិច្ឆ័យសេចក្តី ទីស្តីការរដ្ឋាភិបាល ព្រះរាជ
វាំងជាទីគង់ប្រថាប់ព្រះមហាក្សត្រ មន្ទីរវុឌ្ឍិសភា មន្ទីររដ្ឋស
ភា មន្ទីរសភាប្រជារាស្ត្រ វត្តអារាមគ្រប់សាសនា គេចូលទៅ
ដោយអាកប្បកិរិយា គោរពលំអុតលំអោនចំពោះបូជនីយដ្ឋាន
នោះៗ។ បើចូលព្រះវិហារខ្មែរ គេបើកម្នកដោះស្បែកជើងជា
មុន បើវិហារកាតូលិកគេមិនដោះស្បែកជើង តែគេបើកម្នក
គេមិនឈរ ឬ ដើរក្រពាត់ដៃ បើខ្លួនគេមិនមែនជាបរិស័ទសា
សនាមួយស៊ុលម៉ង់ គេមិនចូលទៅក្នុងវិហារនៃសាសនានោះ
វេលាចូលទៅក្នុងវិហារសាសនាទាំងអស់ គេមិនយកដៃស្លាប
អង្គុយវត្តនានា ឬ ចិត្តរូបក្នុងវិហារនោះ លើកលែងតែអ្នកថៃ
រក្សាគេអនុញ្ញាតឲ្យចាប់កាន់ឬឲ្យចិត្តរូប ទើបគេធ្វើតាមសេច

ក្តីអនុញ្ញាតនោះ។

ក្នុងបរិវេណវត្តគេមិនពាក់មួក មិនសំដែងអាការៈគ្មានការ
រះគោរពដូចជាបញ្ចេញសម្លេងគឺកកង ឈ្មោះប្រកែកលោក
ឡើងលេងលើព្រះចេតិយ បេះផ្លែឈើ បេះផ្កាឈើ ក្តិចស្លឹក
ឈើ ត្រួយឈើ ដែលគេរៀបចំដាំលំអអារាម។

អ្នកមានសីលធម៌ វេលាទៅក្នុងពិធីមង្គល បានដល់
មង្គលអាពាហ៍ពិពាហ៍ មង្គលឧបសម្ប័ទជាភិក្ខុ មង្គល
សម្ពោធឆ្លងព្រះពុទ្ធរូប ព្រះចេតិយ ព្រះស្តុប ធម្មមន្ទីរ វិហារ
។ល។ គេតែងកាយឲ្យស្អាតបាតសមរម្យល្អ គេប្រយ័ត្នមិនឲ្យ
មានទាស់ពាក្យសំដីវិវាទឆ្លើយឆ្លងគ្នា គេមិនយករឿងមិនល្អ
មកនិយាយ គេសំដែងអាការៈជ្រះថ្លាវិករាយធ្វើមុខមាត់ឲ្យ
មានសម្រស់ គ្រឿងប្រដាប់តែងកាយក្តី គ្រឿងប្រដាប់ប្រើ
ប្រាស់ក្តី គេប្រើពណ៌សម្បុរ ដែលសង្គមនិយមថាជាពណ៌
មង្គល មានពណ៌ផ្លែជម្ងូជាដើម គេស្គាល់កិត្តិយសនៃពិធី
មង្គលដែលគេចាត់ចែងឡើង មានថ្នាក់ជាន់យ៉ាងណាគេក៏
រៀបចំតែងខ្លួនប្រាណឲ្យមានកិត្តិយស ដល់ការមង្គល
នោះ។។

អ្នកមានសីលធម៌ វេលាទៅក្នុងពិធីសង្ខេបក្រៀមក្រមដូច
ពិធីបុណ្យសពពិធីរំលឹកគុណដល់បុព្វបុរសដែលអស់ជីវិតទៅ
ក្នុងពិធីសំដែងនូវក្នុងសេចក្តីទុក្ខអាស័យ គេមិនសំដែងកិរិយា

រីករាយក្អាកក្អាយ គេស្លៀកពាក់តែងកាយដោយមិនប្រើសំ
ពត់ពណ៌ខ្ចីស្រស់រើតឆាយពេក គ្រឿងប្រដាប់ប្រើប្រាស់
ដែលយកទៅជាមួយខ្លួន គេរៀបរង់នូវរបស់ហ៊ុកហាក់ហ៊ុហា
ជាពិសេសបុណ្យបូជាសព គេជួយកាន់ទុក្ខ បុរសពាក់អាវ
ជាន់ក្រៅ ចងក្រវាត់ពណ៌ខ្មៅ នៅដៃខាងឆ្វេងគេខ្មាស់ភ្ជាប់
ដោយកំណាត់សំពត់ មានពណ៌ខ្មៅដែលសំគាល់ថាជាពណ៌
កាន់ទុក្ខ ស្រ្តីស្លៀកពាក់ខ្មៅ កាន់ក្របូបពណ៌ខ្មៅ គេមិន
និយាយសំដីត្អុកកំប្លែង គេមិននិទ្ទាអ្នកស្លាប់ឬ និយាយពាក្យ
មិនល្អ ជាពាក្យស្លែងចិត្តគ្រួសារអ្នកស្លាប់ គេធ្វើខ្លួនគេឲ្យជា
ភ្ញៀវមានឧត្តមគតិខ្ពង់ខ្ពស់ក្នុងដំណើរ ដែលមកជួយសម្រាល
ទុក្ខនៃគ្រួសាររបស់អ្នកស្លាប់។

ក្នុងការរួមរស់ក្នុងបច្ចុប្បន្ន

ព្រះពុទ្ធសាសនា មានធម៌មួយដែលត្រូវនាំយកមកប្រើ ក្នុងការរួមរស់ជាមួយគ្នាឈ្មោះថា (សង្កហវត្ថុ) មាន៤ យ៉ាងគឺ៖

១) ទាន បានដល់ការបែងប៉ាន់ទ្រព្យសម្បត្តិឲ្យដល់ មនុស្សគួរឲ្យ គួរឬជា គួរសង្គ្រោះ ។

២) បិយវចា បានដល់ការនិយាយពាក្យពិរោះ ទន់ភ្លន់ មិននិយាយកុហក មិនជេរប្រទេស មិនញុះញង់ មិននិយាយ ផ្ដេសផ្ដាស។

៣) អត្តចរិយា បានដល់ការប្រព្រឹត្តិអំពើការឲ្យជាប្រ យោជន៍ដល់ខ្លួន គ្រួសាររបស់ខ្លួន ជាតិរបស់ខ្លួន និង នានាជាតិ។

៤) សមាទត្តតា បានដល់សភាពនៃជន ដែលមានខ្លួន ស្មើៗ មិនប្រកាន់ខ្លួន មិនអាងជាតិ ទ្រព្យសម្បត្តិ។ល។

ពាក្យថា៖ (សង្កហវត្ថុ) ប្រែថា៖ “វត្ថុជាគ្រឿងសង្គ្រោះ ដល់គ្នានឹងគ្នា វត្ថុជាគ្រឿងចងមិត្ត វត្ថុជាគ្រឿងរួមរស់ រួម ប្រស្រ័យទាក់ទងការងារ”។ ទាន ចែកជាពីរ ការឲ្យចំពោះ

ការឲ្យចំពោះបុគ្គលម្នាក់ៗ ដែលខ្លួនស្រឡាញ់ពេញចិត្តហៅថា (បុគ្គលិកទាន) ការឲ្យដោយសង្គ្រោះ ឬ សាងសាធារណប្រយោជន៍ ដល់មនុស្សទូទៅមិនចំពោះជាតិ ត្រកូល វណ្ណៈ ពណ៌សម្បុរ លទ្ធិសាសនា។ល។ ហៅ (ធម្មាទាន) ឬ (សប្បុរសទាន) ជាទានដែលគេឲ្យតាមធម៌ តាមចិត្តសប្បុរស។

បិយវាចា ចែកជាពីរ វាចាដែលគេនិយាយពិរោះប្រាស់ចាកវិចិត្រវិចារ ហៅថា “បិយវាចា” វាចាដែលគេនិយាយឲ្យបានផលប្រយោជន៍ដល់មនុស្សទូទៅហៅថា “អត្តសញ្ញាតាវាចា” ។ អត្តចរិយា ចែកជាពីរគឺ ការជួយខ្វល់ខ្វាយ កិច្ចការរបស់អ្នកដទៃឲ្យបានសម្រេចហៅថា “វេយ្យាវច្ឆ” ការដឹកនាំអ្នកដទៃឲ្យប្រព្រឹត្តធម៌ មានឲ្យធ្វើបុណ្យទានជាដើម ហៅថា “ធម្មសមាទបដា” ។ សមាទត្តតា ចែកជាពីរគឺ៖ ខ្លួនយើងមានអំណាច មានស័ក្តិយសធំ មានទ្រព្យសម្បត្តិច្រើន ក៏មិនប្រកាន់ខ្លួនប្រាណ កាលអំពីដើមធ្លាប់រាប់អានជនដទៃយ៉ាងណា ក៏នៅសំដែងសេចក្តីរាប់អានគោរពយ៉ាងនោះ ដដែលហៅថា “បុត្តលាដីដ្ឋាន”។ យើងកើតមកជាមនុស្សមានរូបកាយដូចគ្នា មានចិត្តវិញ្ញាណដូចគ្នា ខ្លះជាអ្នកសិក្សា ខ្លះជាអ្នកបួស មានសាលារៀនជាមួយគ្នា មានវត្តនៅរួមគ្នា ទុកដាក់ខ្លួនស្មើៗគ្នា មិនប្រកាន់ថាខ្លួនខ្ពស់ អ្នកដទៃទាប ឲ្យ

ខុសអំពីប្រពៃណី ពួកគណៈឬធម្មជាតិនិយម ហៅថា “ធម្មា ធិដ្ឋាន” ។ កាលណាគេព្រមរស់នៅជាមួយគ្នាដោយសង្គហ ធម៌ទាំង៤ នេះ គេនឹងមានសាមគ្គីភាពអានស្រឡាញ់គ្នា នៅ គ្រប់គ្រួសារគ្រប់លទ្ធិ គ្រប់សាសនា គ្រប់វណ្ណៈ គ្រប់ពណ៌ សម្បុរ គ្រប់ជាតិ ប្រជាពលលោកនឹងអាចរស់នៅដោយសុខ សាន្ត ពិភពលោកនឹងអស់សង្គ្រាម សន្តិភាពនឹងបិទចេរនៅ ក្នុងលោកអស់កាលមិនមានទីបំផុត តែបើគេរួមរស់នៅក្នុង សង្គហធម៌នេះបានតែត្រឹមគ្រួសារមួយ ជាតិមួយ លទ្ធិមួយ សាសនាមួយ ។ល។ គេក៏បានសេចក្តីសុខសាន្តតែក្នុងគ្រួ សារមួយៗ ជាតិមួយៗ សាសនាមួយៗ ។ល។ តែប៉ុណ្ណោះ ហើយសេចក្តីសុខសាន្តនេះក៏មិនសូវទៀងទាត់ប៉ុន្មានឡើយ ព្រោះថាការរួមរស់នៅជាមួយគ្នា ដែលយើងធ្លាប់ហៅថាសាម គ្គីតាមឧត្តមគតិព្រះពុទ្ធសាសនានោះ មានន័យធំទូលាយ ជាងសេចក្តីសាមគ្គីដែលជាតិមួយៗ លទ្ធិមួយៗ សាសនា មួយៗ បានបង្កើតឡើង។

ដើម្បីឲ្យអ្នកអានបានយល់នូវសេចក្តីសាមគ្គីតាម គតិនៃ ព្រះពុទ្ធសាសនា ខ្ញុំសូមបំភ្លឺអ្នកអានដោយភាសិតថា ៖

“សុខោ ពុទ្ធានុមុប្បាទោ
សុខា សទ្ធម្មទេសនា

សុខា សង្ឃស្ស សាមក្តី សមក្តានំ តថោ សុខោ”

ប្រែថា “ការកើតឡើងនៃព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ នាំមកនូវសេចក្តីសុខ ការសំដែងចេញនូវធម៌សប្បុរស នាំមកនូវសេចក្តីសុខ សេចក្តីព្រមព្រៀងគ្នានៃពួកមនុស្សនាំមកនូវសេចក្តីសុខ អំណាចនៃសេចក្តីព្រមព្រៀងគ្នា នៃមនុស្សទាំងឡាយ នាំមកនូវសេចក្តីសុខ”។ ភាសិតនេះបញ្ជាក់ឲ្យឃើញថា ព្រះពុទ្ធ ព្រះអង្គទ្រង់កើតឡើងនាំមកនូវសេចក្តីសុខ គឺថាព្រះពុទ្ធទាំងអស់អង្គ ពុំបានអាងជាតិក្រកូល អំណាចស័ក្តិយស គោត្រ សៃ ដែលមនុស្សលោកគេធ្លាប់អាង ធ្លាប់ប្រកាន់យកមកធ្វើជាគ្រឿងជិះជាន់សង្កត់សង្កិននូវមនុស្សគ្នាឯង ព្រះអង្គបានលះបង់នូវជាតិដើម្បីជាតិមនុស្សទាំងអស់ បានលះបង់អំណាចយសស័ក្តិដើម្បីបំរើនូវអ្នកមានអំណាចយសស័ក្តិទាំងអស់។ល។ ព្រះអង្គទ្រង់កើតមកស្រោចស្រង់មនុស្សលោកមកធ្វើជាមិត្តនិងមនុស្សជាតិគ្រប់វណ្ណៈពណ៌សម្បុរ ។ល។ ដូច្នោះឃើញថា មិនមានសេចក្តីទុក្ខឯណា ដែលកើតមកអំពីព្រះពុទ្ធចៀតទេ។ បើព្រះពុទ្ធជាបុគ្គលនាំមកនូវ សេចក្តីសុខដល់មនុស្សលោក ការសំដែងចេញនូវធម៌សប្បុរសគឺធម៌ព្រះពុទ្ធ ក៏សំដែងឡើងដើម្បីឲ្យមនុស្សលោកបានសេចក្តីសុខ បើធម៌ព្រះពុទ្ធសំដែងឡើង ដើម្បីឲ្យមនុស្សលោកបានសេចក្តី

សុខទាំងអស់គ្នា ការព្រមព្រៀងគ្នានៃពួកមនុស្ស ក៏គឺការព្រម
ព្រៀងគ្នាគ្រប់ជាតិទាំងអស់ទើបនាំមកនូវសេចក្តីសុខ ក្នុងទី
បំផុតអំណាចនៃសេចក្តីសាមគ្គីរបស់មនុស្សលោកនិងនាំ មក
នូវសេចក្តីសុខជាស្ថានក្នុងពិភពលោក។

អ្នកអានបានដឹងហើយថា សង្គ្រាមមួយៗ ទោះជា
សង្គ្រាមក្នុងជាតិ សង្គ្រាមអន្តរជាតិ ឬសង្គ្រាមលោករមែង
កើតមកអំពីការបែកបាក់សាមគ្គីរបស់ជាតិ របស់អន្តរជាតិ ឬ
របស់ពិភពលោក។ កាលណាជាតិមួយព្រមព្រៀងគ្នា ជាតិ
មួយទៀតក៏ព្រមព្រៀងគ្នា សេចក្តីព្រមព្រៀងដោយឡែកអំពី
គ្នានេះហើយ ដែលកទៅជាកម្លាំងនៃចម្បាំង។ ដូច្នេះពលរដ្ឋ
ខ្មែរយើង ត្រូវធ្វើសេចក្តីសាមគ្គីព្រមព្រៀងគ្នាឲ្យបានយ៉ាងតិច
បំផុតត្រឹមសាមគ្គីរួមជាតិរបស់យើង បើមិនដល់ទៅសាមគ្គីជា
មួយជាតិដទៃ តែប្រសិនណាបើអាចធ្វើសាមគ្គីជាមួយជាតិទូ
ទៅក្នុងពិភពលោកនេះបាន ជាការល្អបំផុតហើយសមតាម
ឧត្តមគតិរបស់ព្រះពុទ្ធសសាសនាយើងដែលព្រះពុទ្ធ បរមគ្រូ
ទ្រង់ដឹកនាំឲ្យមនុស្សសាមគ្គីរួមគ្រប់ជាតិ ព្រះអង្គទ្រង់
ប្រដៅមិនឲ្យមនុស្សយកជាតិ យកគោត្រ វៃស វណ្ណៈ ពណ៌
សម្បុរ។ល។ មកប្រើជាក្រឡឹងជិះជាន់សង្កត់សង្កិនបណ្តាល
ឲ្យមានការឈ្លោះប្រកែកគ្នារហូតដល់មានសង្គ្រាមក្នុង ជាតិ
មួយៗ ឬក្នុងអន្តរជាតិសោះឡើយ ។ ព្រះអង្គទ្រង់ណែនាំឲ្យ

ជាតិធំសង្គ្រោះជាតិតូច អ្នកមានទ្រព្យសង្គ្រោះអ្នកក្រទ្រព្យ
អ្នកមានគោត្រ រំសេខស្តី សង្គ្រោះអ្នកមានគោត្រ រំសេខប ដូច
ពុទ្ធភាសិតថា៖

“ជនណាវីងរូសដោយជាតិ រីងរូសដោយទ្រព្យ តឹងរូស
ដោយគោត្រ រំសេ មើលងាយជនឯទៀតដោយអាងជាតិទ្រព្យ
គោត្រ រំសេ ជននោះនិងត្រូវបានសេចក្តីវិនាស”។ នៅក្នុង
ព្រហ្មវិហារធម៌ ព្រះអង្គទ្រង់ដាស់តឿនមនុស្សឲ្យចម្រើនចំពោះ
ខ្លួនឯង ចំពោះមនុស្សម្នាក់ៗ ដែលខ្លួនស្រឡាញ់ ចំពោះ
មនុស្សម្នាក់ៗ ដែលខ្លួនស្អប់គឺឲ្យបណ្តុះចិត្តឲ្យមេត្តាករុណា
ខ្លួនឯងជាមុន ខ្លួនអ្នកឯទៀតជាបន្តបន្ទាប់គ្នារហូតដល់ទី
បំផុត ទ្រង់ផ្សាយមេត្តាធម៌ដល់សត្វទាំងអស់ មនុស្សទាំង
អស់ ដែលមាននៅគ្រប់ទិសទាំងដប់ គឺគ្រប់ពិភពលោក គ្រប់
ចក្រវាឡនានា ដែលមានមនុស្សមានសត្វនៅអាស្រ័យ។

ដូច្នោះខ្លួនយើងម្នាក់ៗ គប្បីរៀនរស់នៅជាមួយគ្នាឲ្យបាន
តាំងអំពីរស់នៅក្នុងគ្រួសារមួយៗ រហូតដល់ជាតិទាំងមូល
លោកទាំងមូល ដោយប្រកាន់ខ្ជាប់នូវនាទីរបស់ខ្លួន គឺនាទីជា
មិត្រសម្លាញ់ នាទីជាគ្រូសិស្ស នាទីជាបព្វជិតគ្រហស្ថ នាទី
ជាមន្ត្រីរាស្ត្រ។ល។ គឺបើខ្លួនអ្នកជាប្តីរបស់ស្ត្រីណា ត្រូវ
សង្គ្រោះរាប់អានស្ត្រីនោះ ដោយរៀបចំឲ្យមានសំលៀក
បំពាក់ គ្រឿងតែកាយ គ្រឿងសំអាង ឲ្យសិទ្ធិពេញទីជាស្ត្រីមេ

ផ្ទះ ជាស្រ្តីថៃទាំទុកដាក់ទ្រព្យសម្បត្តិជាគូស្នេហាយ៉ាងស្មោះ
អស់ពីពោះ មិនប្រព្រឹត្តក្បត់ចិត្ត ក្បត់នាទីជាប្តី យកសេចក្តី
ស្នេហារបស់ខ្លួនទៅឲ្យស្រ្តីដទៃដែលមិនមែនជាភរិយា ត្រូវ
មានសម្បជញ្ញៈនៅក្នុងនាទីជាប្តីរបស់គេដោយពិតប្រាកដ។
ឯភរិយាវិញក៏ត្រូវកាន់ខ្ជាប់នូវនាទីរបស់ខ្លួន ថាជាប្រពន្ធរបស់
គេដោយព្យាយាមធ្វើការផ្ទះ មានការចំអិនអាហារ ការបោស
ច្រាស ការទទួលភ្ញៀវរបស់ស្វាមី ការទុកដាក់ទ្រព្យសម្បត្តិ
មិនឲ្យបាត់បង់មិនប្រព្រឹត្តក្បត់ចិត្តស្វាមី ក្បត់នាទីរបស់ខ្លួន
យកសេចក្តីស្នេហាទៅបូជាបុរសដទៃ។ កាលណាខ្លួនអ្នក
បានធ្វើការតាមនាទីទៀងទាត់ដូច្នោះហើយ ជីវិតរបស់អ្នកនឹង
បានសេចក្តីសុខក្សេមក្សាន្តនៅក្នុងលោកនេះ លោកនេះក៏
ទៅជាស្នាមនៃជីវិតរបស់អ្នក កាលណាអ្នកធ្វើការតាមនាទីនេះ
ពុំបានទេ ជីវិតរបស់អ្នក និងមានសេចក្តីទុក្ខក្តៅក្រហាយអស់
កាលជានិច្ចនៅក្នុងលោកនេះ។ លោកនេះក៏ទៅជានរកនៃ
ជីវិតរបស់អ្នក អ្នកកុំគិតថា បើអាត្មាអញមានសេចក្តីស្នេហា
មិនប្រកបដោយសេចក្តីសុខក្នុងជីវិតនេះ គង់តែនិងបានសេច
ក្តីសុខ ដោយសេចក្តីស្នេហានៅក្នុងស្នាមវិមាននៃលោកខាង
មុខព្រោះថាស្នេហា ដែលខ្លួនអ្នករកបានមកហើយអ្នកមិន
ចេះប្រើសេចក្តីស្នេហានោះឲ្យទៅជាស្នាមរបស់ជីវិត អ្នកបែរ
ជាធ្វើឲ្យសេចក្តីស្នេហាក្លាយទៅជានរក របស់ជីវិតហើយគិត

លះបង់ ស្នេហាបច្ចុប្បន្ននេះចោល ហើយទៅយកប្រពន្ធ យក ប្តីក្នុងឋានសួគ៌នោះពុំបានសោះឡើយ។

ខ្ញុំបាននិយាយអំពីនាទីរបស់ស្វាមីនឹងរបស់ភរិយាមកជា បែបយ៉ាងត្រឹមត្រូវប៉ុណ្ណោះ។ ឯនាទីទៀតក្រៅពីនេះក៏មាន សេចក្តីស្រដៀងគ្នានិងនាទីនេះដែរ។ នាទីទាំងអស់នោះមាន នៅក្នុងសៀវភៅនានា ដែលលោកអ្នកប្រាជ្ញបាននិពន្ធមក ហើយ សូមអញ្ជើញរកយកមកអាន ហើយប្រតិបត្តិនាទីនោះ ។ គ្រប់គ្នាដើម្បីសេចក្តីសុខចម្រើន ក្នុងជាតិនេះ ជាតិខាងមុខ និងបច្ចុប្បន្ន គឺជាតិជាទីបំផុត ដែលត្រូវបានសម្រេចនូវមគ្គ ផលនិព្វាននោះឯង។

ដើម្បីឲ្យអ្នកអានមានពន្លឺខាងផ្លូវគំនិត ក្នុងការដោះ ស្រាយបញ្ហាជីវិតរបស់ខ្លួនឲ្យបានល្អប្រពៃ ប្រកបដោយកេរ្តិ៍ ឈ្មោះថ្លៃថ្នូរក្នុងមុខងាររបស់ខ្លួនគ្រប់ពេលវេលា ។ ខ្ញុំសូម ស្រង់យកប្រវត្តិនៃបុគ្គលខ្លះ ដែលគេបានដោះស្រាយបញ្ហា ជីវិតរបស់គេ មកសរសេររបន្ថែមក្នុងគ្រាបោះពុម្ពលើកទីពីរនៃ សៀវភៅនេះ សម្រាប់អ្នកអានពិចារណា។ តែការយកតម្រាប់ តាមឬ មិនយកនោះ ស្រេចហើយលើការវិនិច្ឆ័យរបស់អ្នក អានចុះ ព្រោះជីវប្បវត្តិនៃមនុស្សក្នុងពិភពលោកយើងនេះ មិនមែនមានសុទ្ធតែសេចក្តីល្អមិនមានសេចក្តីអាក្រក់ទេ គឺ មានអាក្រក់មានល្អលាយគ្នា តិចខ្លះច្រើនខ្លះតាមរឿងរ៉ាវ

របស់ខ្លួននៃមនុស្សម្នាក់ៗ ដោយអាស្រ័យហេតុនេះទើបក្នុង
ទំព័រប្រវត្តិសាស្ត្រ ខាងផ្លូវនយោបាយក្តី ខាងផ្លូវសាសនាក្តី
ខាងផ្លូវសេដ្ឋកិច្ចក្តី។ល។ គេបានឃើញរឿងរបស់មនុស្សអា
ក្រក់ មនុស្សល្អនៅជាប់ជាមួយគ្នា ដូចព្រះពុទ្ធបរមគ្រូ នឹង
ទេវទត្ត ឡឺនីន នឹង ហ៊ីត្លែវ (ល) នេះគឺជាសេចក្តីប្រាថ្នារបស់
អ្នកចងរឿង ចង់ឲ្យយើងឃើញសេចក្តីប្រព្រឹត្តរបស់មនុស្សអា
ក្រក់ មនុស្សល្អព្រមគ្នា ហើយនៅខាងចុងបំផុតនៃចរិយាអា
ក្រក់ល្អ របស់មនុស្សនោះ អ្នកចងរឿងទាំងឡាយពុំសូវដែល
បានភ្លេចណែនាំ ឬ ដាស់តឿនស្មារតីរបស់យើង កុំឲ្យត្រាប់
មនុស្សអាក្រក់ ឲ្យត្រាប់តែមនុស្សល្អឲ្យជ្រើសរើសយកតែ
កិរិយាល្អរបស់មនុស្សមកប្រព្រឹត្ត កុំយកកិរិយាអាក្រក់របស់
មនុស្សមកប្រព្រឹត្ត ព្រោះហេតុអ្វី? ព្រោះហេតុថា មនុស្សម្នាក់
ៗ មានទាំងសេចក្តីអាក្រក់សេចក្តីល្អលាយគ្នា។ ដូច្នេះអ្នក
អានទាំងឡាយសូមមេត្តាអានប្រវត្តិរបស់បុគ្គល ទាំងឡាយ
នេះហើយសូមធ្វើនូវសេចក្តីចូលចិត្ត តាមសេចក្តីយល់ឃើញ
របស់ខ្លួនដោយសេរីចុះ។

តួយ៉ាងជីវិតតស៊ូ

ការសិក្សារឿងជីវិត គឺជាការសិក្សាអំពីរឿងរបស់មនុស្ស ។ ដូច្នោះ ចំណុចសំខាន់សម្រាប់សិក្សា ក៏គឺរឿងដែលមនុស្ស ម្នាក់បានបង្កើតឡើង ឬ រឿងដែលមាននៅក្នុងខ្លួនរបស់ មនុស្ស។ ការសិក្សាអំពីបញ្ហាជីវិតខាងផ្លូវតស៊ូ យើងចាំបាច់ ត្រូវសិក្សាអំពីជីវិតតួយ៉ាងនេះ ឲ្យផលល្អដល់យើង២ប្រការ។ ប្រការ១គឺយើងរៀនយកបែបយ៉ាងរបស់គេ ឲ្យដឹងថា គេធ្លាប់ តស៊ូយ៉ាងណា? វិធីតស៊ូនោះបានផលល្អអាក្រក់យ៉ាងម៉េច? ជាសំនូ បានសម្រេចឬ ពុំបានសម្រេច? ជាសំនូ បានទទួល បរាជ័យ ឬ បានទទួលជ័យជំនះ? យើងនឹងបានចាំតួយ៉ាងឬ យកតួយ៉ាងរបស់គេ ទោះជាព្រឹត្តិការណ៍កើតឡើងមិនដូចគ្នា ឬ សភាពនៃជីវិតនឹងឋានៈរបស់យើងខុសឆ្គងក៏អំពីបុគ្គលអស់ ទាំងនោះ តែវិធីការតស៊ូក៏ពុំបានខុសគ្នាប៉ុន្មានទេ។ ប្រការ២ ការសិក្សាអំពីជីវិតតួយ៉ាងនោះជាការមួយជួយឲ្យយើង មាន សេចក្តីមានៈព្យាយាមមិនរុញរាមានកម្លាំងចិត្តតស៊ូដូចគេធ្លាប់ ធ្វើមក។

ការពិតគេមិនត្រូវសង្ស័យឡើយថា ជីវិតគឺការតស៊ូ ប្រសិនបើមនុស្សយើងមិនមានការតស៊ូ មនុស្សយើងក៏មិន អាចរស់នៅបាន ខ្លួនមនុស្សម្នាក់ៗ នឹងត្រូវស្លាប់បាត់បង់ទៅ

ឈ្មោះសម្លេង សម្រាប់ខ្លួន ឬ សម្រាប់ត្រកូលក៏ត្រូវវិនាស សូន្យទៅៗ បើមនុស្សទាំងជាតិមិនមានលក្ខណៈជាអ្នកតស៊ូ ជាតិទាំងជាតិក៏ត្រូវវលាយសូន្យទៅៗ មនុស្សម្នាក់ៗ ឬ ជាតិ មួយៗដែលរស់នៅបាន រស់នៅបានល្អ គឺជាផលរបស់ការ តស៊ូ អ្នកដែលបានឡើងកាន់ឋានៈ រឹតតែធំឡើង ក៏ជាផលនៃ ការតស៊ូដែលគេបានធ្វើកាន់តែខ្លាំងឡើងនោះឯង។

ការសិក្សាអំពីជីវិតតួយ៉ាងនេះ យើងមិនអាចរៀនឲ្យហួស អំពីព្រំដែនបានទេ គឺត្រូវរៀនចំពោះតែជីវិតរបស់បុគ្គលដែល មានលិខិតឯកសារឬសេចក្តីប្រវត្តិរបស់គេ សម្រាប់ឲ្យយើង អាន ឲ្យយើងសិក្សា។ បុគ្គលដែលមិនមានជីវប្បវត្តិសរសេរ ដោយច្បាស់លាស់ យើងក៏មិនអាចសិក្សាបានឡើយ។ ក៏ បុគ្គលដែលមានជីវប្បវត្តិសរសេរដោយជាក់លាក់នោះ ច្រើន តែជាមនុស្សមានអំណាចធំដុំខាងផ្លូវនយោបាយឬខាង ផ្លូវ សាសនា ឬខាងផ្លូវសេដ្ឋកិច្ច។ល។ ដូច្នេះជីវិតតួយ៉ាង ដែល យើងត្រូវរៀននោះទើបមានច្រើន គឺជីវិតអ្នកនយោបាយធំៗ ឬជីវិតសាស្ត្រាចារ្យធំៗ ក្នុងសាសនាមួយៗ តែយើងមិនត្រូវ ដៅសេចក្តីថា ជីវិតអ្នកតស៊ូ មានតែអ្នកនយោបាយធំៗ ឬ សាស្ត្រាចារ្យធំៗ ប៉ុណ្ណោះទេ។ ដែលពិត ការតស៊ូនោះ គឺជា ការចាំបាច់សម្រាប់ជីវិតរាល់ប្រភេទ តែជីវិតរបស់បុគ្គល ប្រភេទដទៃៗយើងមិនងាយនឹងសិក្សាបានទេ ព្រោះខ្លះ

លិខិតឯកសាររឿងរ៉ាវសម្រាប់ជីវិតរបស់គេ។

ជីវិតអ្នកដឹកនាំប្រទេសម្នាក់ៗនោះទៀតសោត ក៏ជារឿង ក្រ លំបាកនឹងវិនិច្ឆ័យ អ្នកណាជាបុគ្គលល្អ អ្នកណាជាបុគ្គល អាក្រក់ ព្រោះបុគ្គលពួកនេះអាចប្រព្រឹត្តទៅបានទាំងពីរយ៉ាង បុគ្គលពួកមួយឃើញថាល្អ តែបុគ្គលពួកមួយទៀតអាចឃើញ ថាមិនល្អ។ ខាងឧត្តមគតិក៏ដូចគ្នា ពួកមួយឃើញថាល្អ ពួក មួយឃើញថាមិនល្អ។ ប្រការមួយទៀតអ្នកដឹកនាំប្រទេស ខាងនយោបាយនោះ មានពេលខ្លះជោគវាសនាត្រូវធ្លាក់ចុះ មានពេលខ្លះ ជោគវាសនាត្រូវឡើង កម្រនឹងបានរុងរឿងអស់ មួយជីវិត។ ជួនកាលការធ្លាក់ចុះនៃជោគវាសនារបស់បុគ្គល នោះ អាចធ្វើឲ្យមានផលអាក្រក់ដល់ប្រទេសជាតិរបស់ខ្លួន ផង ដូចការធ្លាក់ចុះនៃជោគវាសនារបស់ហ៊ីត្លែរ នឹងមុស្សូលីនី សឹងនាំមកនៅបរាជ័យដល់ប្រជាជាតិអាណ្លីម៉ង់ដ៏នឹង អ៊ីតាលី ក្នុងសម័យសង្គ្រាមលោកលើកទី២។ ក្នុងខាងក្រោយ ដែល បុគ្គលនេះអស់ជីវិតសង្ហារទៅហើយ មតិប្រជាជនមានសេចក្តី ឃើញផ្សេងគ្នា ខ្លះឃើញថា បុគ្គលនេះមានសេចក្តីល្អនៅក្នុង សន្តានចិត្តច្រើនខ្លះឃើញថាអាក្រក់ទៅវិញ។ ចំណែកខាង សាស្តាចារ្យក្នុងសាសនាមួយៗ ក៏មានរឿងរ៉ាវដូចអ្នកដឹកនាំ ប្រទេសដែរ។

តែការសិក្សារបស់យើងក្នុងសៀវភៅនេះមិនមែន សិក្សា

អំពីសេចក្តីអាក្រក់ល្អរបស់មនុស្សទេ តែយើងសិក្សាខាងការ
តស៊ូក្នុងជីវិតរបស់មនុស្ស។ យើងត្រូវទទួលដឹងថា បុគ្គល
ដែលបានឡើងកាន់អំណាចខ្ពង់ខ្ពស់បំផុត ខាងផ្លូវនយោ
បាយក្តី ខាងផ្លូវសាសនាក្តី ខាងផ្លូវសេដ្ឋកិច្ចក្តី បានមកដោយ
ផលគឺការតស៊ូរបស់គេ។ យើងសិក្សាត្រឹមតែរឿងតស៊ូយើង
មិនសិក្សាហួសទៅដល់ផលអាក្រក់ល្អសឹងកើតឡើងក្នុងទី
បំផុតនៃជីវិតអ្នកតស៊ូឡើយ។ កាលណាយើងបានកំរិតព្រំ
ដែននៃការសិក្សារបស់យើងត្រឹមប៉ុណ្ណោះ យើងក៏អាចសិក្សា
បានច្រើន សូម្បីក្នុងជីវិតរបស់មនុស្ស ដែលក្នុងសម័យខ្លះ
នឹងឧត្តមគតិខ្លះ មិនឃើញថាល្អ មិននិយមរាប់អានក៏ដោយ។

តែអ្នកសិក្សាកុំភ្លេចថា ការរៀនប្រវត្តិជីវិតមនុស្សអ្នកតស៊ូ
ដោយមិនគិតដល់អាក្រក់ល្អនោះ មិនមែនមានន័យថា កំ
ហុសដែលបុគ្គលម្នាក់ៗបានប្រព្រឹត្តមកហើយនោះជាអំពើល្អ
ជាករណីសម្រាប់ខ្លួនរបស់យើងទេ គឺអំពើអស់ទាំងនោះ
ត្រឹមតែជាមេរៀនរបស់យើងប៉ុណ្ណោះ។ ប្រវត្តិជីវិតមនុស្សអ្នក
តស៊ូ ដែលយើងត្រូវស្គាល់ក្នុងសៀវភៅនេះ មិនមែនជាជីវប្ប
វត្តិពិស្តារដោយការងាររបស់មនុស្សម្នាក់ៗចប់ចុងចប់ដើម ទេ
គឺជាសេចក្តីដកស្រង់នៃជីវប្បវត្តិរបស់បុគ្គលសំខាន់ៗ ចំពោះ
ត្រង់ការតស៊ូរបស់គេ ជាពិសេសគឺស្រង់យកតែចំណុចធំៗ
ដែលយល់ឃើញថាមានប្រយោជន៍ហើយដែលជាមេរៀន ល្អ

សម្រាប់អ្នកធ្វើការតស៊ូ។ អ្នកអានប្រសិនបើត្រូវការចង់ដឹង
រៀងទាំងមូលរបស់មនុស្សម្នាក់ៗនោះ គប្បីស្វែងរកមើលក្នុង
ជីវប្បវត្តិពិស្តារនៃបុគ្គលនោះៗចុះ តែបើចង់ដឹងត្រឹមតែ
ចំណុចសំខាន់ៗរបស់អ្នកតស៊ូខ្លះនោះ ក្នុងសៀវភៅនេះមាន
គ្រប់គ្រាន់ល្អមដល់សេចក្តីត្រូវការរបស់អ្នកអានហើយ។

ជីវិត

សិទ្ធិគុណភាព

អ្នកអានបានស្គាល់ជីវិតរបស់មហាបុរសនេះ ដោយពុទ្ធជីវប្បវត្តិហើយ។ ចំពោះការតស៊ូដែលមហាបុរសបានធ្វើ ក៏មិនមែនជារបស់កំបាំងទេ គឺអ្នកណាៗ ក៏សឹងតែបានដឹងហើយថា ព្រះអង្គទ្រង់បានធ្វើសង្គ្រាមឈ្នះមារទាំង៥ពួក (កិលេស ខន្ធ ទេពបុត្រ អភិសង្ខារ មច្ចុ) អ្វីជាកិលេស? គ្រឿងធ្វើចិត្តឲ្យសៅហ្មង (លោភៈ ទោសៈ មោហៈ) អ្វីជាខន្ធ? គ្រឿងប្រមូលផ្តុំជាខន្ធ (រូប វេទនា សញ្ញា សង្ខារ វិញ្ញាណ) អ្វីជាទេពបុត្រ? កូនអ្នកលេងកាម (រូប សម្លេង ក្លិន រស សម្ផស្ស) អ្វីជាអភិសង្ខារ? កុសលាកុសលចេតនាសម្រាប់ចាត់ចែងឲ្យមនុស្សសត្វមានជាតិ ភព.....អ្វីជាមច្ចុ? ការស្លាប់ជីវិតតាមភាវៈប្រែប្រួលនៃធម្មជាតិ។

ក្នុងមារទាំង៥ពួកនេះ មានតែទេពបុត្រមាននឹងមច្ចុមារទេ ដែលមានអាថ៌កំបាំងលំបាកយល់ ដើម្បីជាពន្លឺនៃគំនិត ខ្ញុំសូមឲ្យអ្នកអានគិតថា ជាធម្មតានៃមនុស្សលោក បុគ្គលណាមានវាសនាថោកទាបឬ មានវាសនាតិច បុគ្គលនោះតែងមាន

សេចក្តីច្រណែន មិនចង់ឲ្យបុគ្គលមានវាសនាខ្ពស់ ឬមានវាសនាច្រើនបានសម្រេចនូវគោលបំណងល្អ ឬប្រយោជន៍ខ្ពង់ខ្ពស់ជាងខ្លួន។ សេចក្តីច្រណែននេះ បានបង្ខំឲ្យគេព្យាយាមធ្វើការគ្រប់យ៉ាង ដើម្បីទាញទប់នូវវិរិយកម្មរបស់មនុស្សដែលកំពុងធ្វើការដើម្បីឆ្លងកាត់ចាកវិស័យរបស់គេ។ មនុស្សនេះហើយដែលគម្ពីរពុទ្ធប្បវត្តិឲ្យឈ្មោះថា “ទេពបុត្រមារ”សព្វនេះញែកបានជាបីគឺ “ទេព” ប្រែថា “ស្លាប់” ឬ “សម្លាប់” រួមចូលជា “ទេពបុត្រមារ” ប្រែថា “អ្នកស្លាប់គោលបំណងដោយឧបាយបោកបញ្ឆោតនៃកូនអ្នកលេង ឬ ពួកអ្នកលេង”។ ចំពោះរឿងនេះ មិនមែនជារឿងឆ្លែកទេ គឺជាធម្មតានៃមនុស្សអ្នកខ្លះកើតមកខំប្រឹងធ្វើការបំរើពិភពលោក មិនមានគិតដល់សេចក្តីនឿយហត់នឹងប្រយោជន៍របស់ខ្លួនឡើយ។ អ្នកខ្លះកើតមកដើម្បីសប្បាយនៅលើកម្រៃនៃកិច្ចការរបស់អ្នក ដទៃខ្លួនឯងមិនខំប្រឹងធ្វើការទេ។ អ្នកខ្លះកើតមកស្រឡាញ់កេរ្តិ៍ឈ្មោះ ហើយមិនខំធ្វើការខ្លួនឯងទេ មិនជួយទំនុកបំរុងអ្នកធ្វើការទេ ឃើញអ្នកណាគេធ្វើការមានកេរ្តិ៍ឈ្មោះល្អ ព្យាយាមសម្លាប់អ្នកនោះចោលដើម្បីកេរ្តិ៍ឈ្មោះរបស់ខ្លួន។

បើតាមន័យនេះ មានបំផ្លាញគេមិនមែនមានតែព្រះពុទ្ធបរមគ្រូយើងទេ ព្រះឯទៀតៗនឹងបុគ្គលដទៃៗដែលជាអ្នកធ្វើការពិតៗសុទ្ធតែមានមារជ្រែកដូចៗគ្នា។ ចំណែកមច្ចុមារ

ពាក្យនេះ មានសព្វដល់ទៅពីរ ហើយសព្វទាំងពីរនេះ មានសេចក្តីប្រែដូចគ្នាគឺ “មច្ចុ” ក៏ប្រែថា “ស្លាប់” “មារ” ក៏ប្រែថា “ស្លាប់” ក្នុងគម្ពីរពុទ្ធប្បវត្តិត្រង់ចំណុចថា មារបាននិមន្តព្រះរបស់យើងឲ្យចូលនិព្វាននោះ បើនិយាយជាបុគ្គលាធិដ្ឋាន ក៏បានដល់មនុស្សដែលសម្លាប់ប្រយោជន៍របស់ខ្លួន ឬ មានប្រយោជន៍របស់ខ្លួនស្លាប់អស់ហើយ ហើយមានសេចក្តីឈឺចិត្ត មានសេចក្តីច្រណែននឹងមនុស្សដែលមានសេចក្តីចំរើន មានកេរ្តិ៍ឈ្មោះល្អជាងខ្លួន តែរកធ្វើម៉េចមិនកើត ព្រោះខ្លួនមានកម្លាំងតិចជាងគេ។ មធ្យោបាយទាល់គំនិតនៃមនុស្សនេះ មានតែមួយគឺសូមឲ្យគេស្លាប់ ដើម្បីកុំឲ្យទើសទែងខ្លួន តែបើនិយាយជាធម្មាធិដ្ឋាន ក៏បានដល់ការសម្រេចចិត្តរបស់ព្រះពុទ្ធបរមគ្រូរបស់យើង ដែលទ្រង់រកឃើញថា វត្ថុធាតុទាំងអស់សុទ្ធតែត្រូវ ស្លាប់ ព្រោះវត្ថុធាតុទាំងអស់មានស្លាប់នៅក្នុងស្លាប់គឺស្លាប់ដូចៗគ្នា មិនមានអ្នកណាអាចយករបស់ស្លាប់ មកកែស្លាប់ឲ្យបានទេ នេះហើយដែលហៅថា “មច្ចុមារ” ប្រែថា “ស្លាប់ព្រោះស្លាប់” ឬ “ស្លាប់ដោយស្លាប់”។ បើតាមន័យនេះឃើញថា ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធរបស់យើង ពុំមានជ័យជំនះលើមច្ចុមារនេះទេ ព្រោះព្រះអង្គត្រូវស្លាប់តាមភាវៈនៃធម្មជាតិ ដូចមនុស្សដទៃៗដែរ តែតាមសេចក្តីពិតនោះ ព្រះពុទ្ធបរមគ្រូរបស់យើង ព្រះអង្គពុំមែនស្លាប់ទេគឺព្រះអង្គនិព្វាន

។ ពាក្យថា “និព្វាន” នឹងពាក្យថា “ស្លាប់” សឹងមានន័យខុសគ្នា “ស្លាប់មានន័យថា “រលត់ជីវិតចាស់ហើយកើតជីវិតថ្មីទៀត” “និព្វាន” មានន័យថា “រំលាយជីវិតចាស់របស់ធម្មជាតិហើយសាងជីវិតថ្មីទៀត ដោយប្រាសចាកការចាត់ចែងរបស់ធម្មជាតិ ការរលត់ជីវិតហើយកើតទៀត ដោយការចាត់ចែងរបស់ធម្មជាតិហៅថា “ស្លាប់” បានដល់សេចក្តីស្លាប់នៃមនុស្សធម្មតាដែលពុំទាន់មានជ័យជំនះលើមច្ចុមារ។ ការរលត់ជីវិតហើយពុំបានកើតទៀត ដោយការចាត់ចែងរបស់ធម្មជាតិ ហៅថា “និព្វាន” បានដល់សេចក្តីស្លាប់របស់ព្រះអរហន្តទាំងឡាយមានព្រះពុទ្ធជាដើម នេះហើយដែលគម្ពីរពុទ្ធប្បវត្តិបានដៅបញ្ជាក់ថា ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធរបស់យើងបានធ្វើសង្គ្រាមឈ្នះមច្ចុមារ។

សង្គ្រាមជីវិតដែលព្រះសិទ្ធក្តគោតមៈបានធ្វើនោះ មានដូចនេះគឺ៖

- ១) ទ្រង់រំដោះជំនឿរបស់ព្រះអង្គ ដែលធ្លាប់មានក្នុងប្រពៃណីសម្រាប់ត្រកូល។
- ២) ទ្រង់ពង្រឹងស្មារតីរបស់ព្រះអង្គក្នុងសច្ចធម៌នៃធម្មជាតិ។
- ៣) ទ្រង់រំលាយសេចក្តីស្នេហារក្នុងសន្តានចិត្តរបស់ព្រះអង្គ ដែលសាងឡើងដោយធម្មជាតិ។

៤) ទ្រង់លះបង់សេចក្តីសុខបន្តិ ដែលកើតឡើងដោយ តណ្ហា។

៥) ទ្រង់ច្រានសេចក្តីព្យាយាមរបស់ព្រះអង្គ ទៅក្នុងការ ងារប្រកបដោយសេចក្តីទុក្ខ ដែលមនុស្សធម្មតាតែងគ្រាក ចិត្ត។

ព្រះសិទ្ធត្ថគោតមៈ ដែលក្រោយមកគេផ្លាស់ព្រះនាមជា ព្រះសមណគោតមៈ ហើយដែលទ្រង់បានបង្កើតពុទ្ធសាសនា ឡើងក្នុងលោកនេះ ព្រះអង្គជាបុត្តរបស់ក្ស័ត្រគ្រងរាជ្យក្រុង កុបិលពស្តុ នៅជិតបរិវេណព្រៃហេមពាន្ត ព្រះអង្គកើតក្នុង ដែនសក្កៈ មានជាតិជាអរិយកៈ ព្រះបិតារបស់ព្រះអង្គព្រះ នាមសុទ្ធាទនៈ ព្រះមាតាព្រះនាមសិរិមហាមាយា។ វេលា កើតហើយបាន៥ថ្ងៃ ព្រះបិតាបានអញ្ជើញព្រាហ្មណ៍១០៨ នាក់មកលៀងភោជនាហារ ដែលពេលនោះមានធ្វើពិធីឲ្យ នាមព្រះរាជបុត្រថា “សិទ្ធត្ថ”។ កាលព្រះសិទ្ធត្ថកុមារមានព្រះ ជន្ម៧ឆ្នាំ ព្រះបិតាបានចាត់ឲ្យគេដឹកស្រះបោក្ខរណី៣ក្នុងព្រះ បរមរាជរាំង ដើម្បីកំសាន្តសប្បាយនៃព្រះរាជបុត្រ។ លុះព្រះ សិទ្ធត្ថកុមារ មានវ័យគួរដល់ការសិក្សាហើយ ព្រះបិតាបាននាំ ទៅឲ្យនៅក្នុងសំណាក់អាចារ្យឈ្មោះវិស្វមិត្រ។ លុះព្រះសិទ្ធត្ថ កុមារមានព្រះជន្ម១៦ឆ្នាំ ព្រះបិតាបានចាត់ឲ្យជាងសាង ប្រាណ៣ខ្នង។ មួយខ្នងសម្រាប់រដូវក្តៅនឹងមួយខ្នងទៀត

សម្រាប់រដូវភ្លៀង ហើយព្រះបិតាទ្រង់បានសូមនាងយសោធរា ជាព្រះរាជធិតាព្រះបាទសុប្បពុទ្ធជាក្សត្រគង់រាជ្យក្រុងទេវទហៈ ព្រះមាតាព្រះនាមអមិតាជាប្អូនស្រីនៃព្រះអង្គ មកអភិសេកចាព្រះជាយានៃព្រះរាជបុត្រ។

ព្រះសិទ្ធត្ថទ្រង់សោយរាជសម្បត្តិ ជាសុខសប្បយាជាមួយព្រះជាយា នៅក្នុងកណ្តាលពួកស្រ្តីបំរើ ពុំដែលមានសេចក្តីទុក្ខព្រួយសោះឡើយ អស់រយៈវេលា១៣ឆ្នាំ។ ដោយសេចក្តីស្នេហាក្នុងព្រះរាជបុត្ររកអ្វីប្រៀបពុំបាន ព្រះបិតារបស់ព្រះអង្គ ទ្រង់ចេះតែបន្ថែមគ្រឿងឧបករណ៍សម្រាប់ជួយគាំទ្រ និងជួយពង្រីកសេចក្តីសប្បាយរបស់ព្រះរាជបុត្រជានារីមាន រូបល្អៗខ្លះ ជាភ្លេងពិរោះៗខ្លះ ជារបស់ឆ្លែកៗដែលមិនធ្លាប់មានខ្លះៗល។ លុះព្រះសិទ្ធត្ថមានព្រះជន្ម២៩ឆ្នាំ ព្រះនាងពិម្ពាទ្រង់ប្រសូត្រព្រះឱរសមួយព្រះអង្គទ្រង់ព្រះនាមថា“រាហុល”។ ក្នុងពេលនោះព្រះសិទ្ធត្ថមានគំនិតថ្មីកើតឡើងថា សេចក្តីកើត សេចក្តីឈឺ សេចក្តីស្លាប់ គឺភាពប្រែប្រួលផ្លាស់ប្តូរនៃរូបកាយជាសេចក្តីទុក្ខ។ ការរស់នៅលើកម្លាំងអ្នកដទៃ ជាកសិករ ជាឧស្សាហករ ជាហត្ថករ ជាបសុសត្វករ មិនមែនជាការរស់នៅសម្រាប់មនុស្សអ្នកមានមនុស្សធម៌ មិនមែនជាចរិយាសម្រាប់មនុស្សអ្នកតស៊ូ ដើម្បីរំដោះទុក្ខរបស់ខ្លួន និងប្រជាសត្វលោកទេ។ ព្រះសិទ្ធត្ថទ្រង់គិតជញ្ជឹងរកផ្លូវរំដោះទុក្ខ

ហើយទ្រង់យល់ឃើញថា ការស្រាវជ្រាវរកផ្លូវដោះទុក្ខនោះ ពុំអាចធ្វើក្នុងព្រះបរមរាជវាំង ក្នុងវិស័យនៃខ្លួនជាយរាវាស បានទេ។

ក្នុងពេលមួយ ជាពេលពាក់កណ្តាលយប់ស្ងាត់ ពួកអ្នក ភ្លេង នឹងពួកស្រ្តីរបាំ ដេកលក់គ្មានសល់ម្នាក់។ ព្រះសិទ្ធត្ថ ទ្រង់ដោះព្រះអង្គចេញចាកព្រះរាជវាំង ដោយមានសេះ ឈ្មោះ កណ្តកៈ ជាយានជាមួយបុរសកំសត់កម្រម្នាក់ឈ្មោះ ឆន្ទៈ។ ព្រះអង្គបានទៅដល់ត្រើយស្ទឹងអនោមាក្នុងចុងរាត្រី នោះ ហើយទ្រង់កោរសក់អធិដ្ឋានផ្លូវក្នុងពេលនោះ ។ ព្រះ អង្គបានបញ្ជាឲ្យឆន្ទៈ នាំសេះកណ្តកៈ និងគ្រឿងប្រដាប់តែង កាយ ព្រមមួយអន្លើដោយដំណឹងទៅថ្វាយព្រះបិតា។ រហូត មកដល់ត្រើមនេះ យើងឃើញថាមហាបុរសទ្រង់បានតស៊ូ ឈ្នះបំណងបិតារបស់ព្រះអង្គ ដែលទ្រង់មានព្រះរាជហឫទ័យ ស្នេហាក្នុងព្រះរាជបុត្រ បានទ្រង់ចាត់វិធានការការពារដោយ មធ្យោបាយយ៉ាងប៊ុនប្រសប់។ ទ្រង់ឈ្នះជីវិតស្នេហាក្នុងភរិ យា ដែលព្រះនាងកំពុងបរិបូណ៌ដោយវ័យ មានរូបកាយល្អ សមរម្យឥតខ្ចោះ ប្រៀបបាននឹងទេពកញ្ញា មានសម្លេងពិរោះ ប្រៀបបាននឹងគន្រីទិព្វ។ ទ្រង់ឈ្នះជីវិតស្នេហាក្នុងរាជឱវស ដែលទើបនឹងប្រសូត្រហើយថ្មីៗ ហើយដែលព្រះអង្គពុំទាន់ បានឃើញមុខ ជាពិសេសគឺទ្រង់ឈ្នះវត្ថុជាគ្រឿងញៀនដែល

គេបានចាត់ចែងឡើងដើម្បីបោកគំនិត ដើម្បីពង្វាងផ្លូវពិត
នឹងដើម្បីរំលាយចោលនូវឧត្តមគតិរបស់ព្រះអង្គ។

ព្រះសិទ្ធត្ថៈ ក្រោយអំពីបានទ្រង់ផ្លូវស្រេចហើយ ព្រះ
អង្គ ទ្រង់ឈានចូលព្រៃដោយព្រះបាទ ទ្រង់វែកស្លឹកឈើ
ដោយព្រះហស្ត ទ្រង់សឹងលើផែនដី មានស្លឹកឈើជាកម្រាល
មានឫសឈើជាខ្នើយ មានដើមឈើជាដំបូល មានព្រៃស្អាត
ជាជញ្ជាំង មានផ្លែឈើជាអាហារ។ ជាដំបូងព្រះអង្គចូល
សិក្សាវិជ្ជាសមាបត្តិក្នុងសំណាក់អាចារ្យឈ្មោះអឡារកាលាម
គោត្រ នឹងឧទករាមបុត្រ។ បន្ទាប់មកទ្រង់ធ្វើទុក្ករកិរិយា
ដើម្បីបន្ថយកម្លាំងកាយ ដោយអត់នូវអាហារដោយអត់នូវ
ខ្យល់ចេញចូល។ តែការសិក្សា និងការប្រតិបត្តិទាំងអស់នេះ
ពុំអាចធ្វើឲ្យព្រះអង្គបានសម្រេចនូវការត្រាស់ដឹងឡើយ។ ចុង
ក្រោយបង្អស់ ព្រះអង្គទ្រង់សិក្សាវិជ្ជាចិត្តសាស្ត្រ (វិបស្សនា
កម្មដ្ឋាន) ដោយព្រះអង្គឯង ក្នុងទីបំផុតនៃការសិក្សានេះ ព្រះ
អង្គក៏បានត្រាស់ដឹងនូវសច្ចធម៌។ រហូតដល់ត្រង់នេះ យើង
ឃើញថា មហាបុរសទ្រង់បានតស៊ូឈ្នះធម្មជាតិក្តៅត្រជាក់...
ឈ្នះសេចក្តីខ្ជិលច្រអូស ឈ្នះសេចក្តីសុខមិនពិត ឈ្នះប្រពៃ
ណីនិយមរបស់មនុស្សទាំងឡាយ។

ព្រះសមណគោតម ក្រោយអំពីបានត្រាស់ដឹងសច្ចធម៌
ក្នុងខាងចុងឆ្នាំទី៦ នៃទុក្ករកិរិយា ព្រះអង្គបានបំពេញពុទ្ធកិច្ច

ដើម្បីប្រជាសត្វលោកគឺ៖

- ១) បិណ្ឌបាត
- ២) ទេសនា
- ៣) បង្រៀន
- ៤) ស្រាយបញ្ហា
- ៥) ពិនិត្យវាសនា។

បិណ្ឌបាត បានសេចក្តីថា ព្រះអង្គព្រមទទួលរស់នៅជាមួយមនុស្សគ្រប់វណ្ណៈ..... ដោយដុំបាយដុំសិនី គេរស់នៅយ៉ាងណា ព្រះអង្គក៏រស់នៅយ៉ាងនោះ។ ទេសនា ពេលថ្ងៃរសៀល ព្រះអង្គទ្រង់ស្តែងធម៌ឲ្យមនុស្សទាំងឡាយស្តាប់ការស្តែងធម៌នេះ ជួនកាលធ្វើឡើងដោយគេនិមន្ត ជួនកាលធ្វើឡើងដោយការជួបប្រទះក្នុងទីផ្សេងៗដោយឥតមានគេនិមន្ត។

បង្រៀន ពេលយប់ចាប់ពីត្រឹមម៉ោង ៦-៧ ទៅដល់ម៉ោង ១១-១២ ព្រះអង្គទ្រង់បង្រៀនបព្វជិតនូវធម្មវិន័យ។ ការបង្រៀននេះ ជួនកាលធ្វើនៅក្នុងវត្ត ជួនកាលធ្វើ នៅទីក្រៅវត្ត ជួនកាលធ្វើតាមដំណើរ (កណ្តាលផ្លូវ)។

ស្រាយបញ្ហា ពេលពាក់កណ្តាលយប់ប្រហែលម៉ោង ១២ ទៅដល់ម៉ោង ៥ ព្រះអង្គទ្រង់ស្រាយបញ្ហាដែលចោទឡើងដោយពួកទេព ពួកក្សត្រនឹងពួកឥស្សរជន។ ការស្រាយបញ្ហា

ថែកជា ៣។

១) ដោយឆ្លើយសំនួរ

២) ដោយកែតម្រូវ

៣) ដោយសំដែងសេចក្តីយល់ព្រម។

ពិនិត្យវាសនា ពេលជិតភ្លឺ ប្រហែលពីម៉ោង៥ទៅម៉ោង៦ ព្រះអង្គទ្រង់ពិនិត្យវាសនាមនុស្សទូទៅ។ ការពិនិត្យវាសនា នេះ ទ្រង់បែងពេលជាពីរគឺ ពេលពិនិត្យចេញ នឹងពេលពិនិត្យ ចូល។ ពេលពិនិត្យចេញបានដល់ពេលពិនិត្យដែលទ្រង់ចាប់ ធ្វើអំពីទីលំនៅដែលព្រះអង្គទ្រង់គង់ចេញទៅ។ ពេលពិនិត្យ ចូល បានដល់ពេលពិនិត្យ ដែលទ្រង់ចាប់ធ្វើអំពីទីខាងក្រៅ ចូលមកដល់លំនៅដែលព្រះអង្គគង់នៅ។

ព្រះសមណគោតមបរមគ្រូរបស់យើងទ្រង់បាន ស្រាយ បញ្ហាជីវិតរបស់ព្រះអង្គរួចហើយ ទ្រង់ឈ្នះសង្គ្រាមជីវិតរបស់ ព្រះអង្គហើយ ទ្រង់បានស្រាយបញ្ហាជីវិតរបស់ប្រជាសត្វ លោកដោយពុទ្ធកិច្ចចប់ហើយ វត្ថុបំណងនឹងឧត្តមគតិរបស់ ព្រះអង្គ បានដល់ទីបំផុតហើយ។ ព្រះអង្គទ្រង់ប្រាប់ថា អ្នក ណាក៏ដោយបើចង់ស្រាយបញ្ហាជីវិតរបស់ខ្លួន ក្នុរវិស័យសេដ្ឋ កិច្ចក្តី ក្នុរវិស័យសិក្សាក្តី ក្នុរវិស័យកសិកម្មក្តី ក្នុរវិស័យមគ្គ ផលព្រះនិព្វានក្តី។ល។ កុំភ្លេចបណ្តុះជំនឿ ពង្រឹងស្មារតី ពង្រីកព្យាយាម នឹងបង្កើតគំនិតបញ្ញារបស់ខ្លួនទៅក្នុរវិស័យ

នោះៗ។ ព្រមគ្នានេះ ព្រះអង្គបានប្រាប់ថាការស្រាយបញ្ហា ជីវិត ពិតជាគេត្រូវស្រាយដោយការតស៊ូក៏មែន តែអ្នកតស៊ូ ណាមិនមានយុត្តិធម៌ក្នុងមុខការរបស់ខ្លួន អ្នកតស៊ូនោះពុំបាន ឈ្មោះថាជាអ្នកតស៊ូត្រឹមត្រូវទេ ។ ចំពោះរឿងតស៊ូនេះ ព្រះ ពុទ្ធបរមគ្រូរបស់យើង ព្រះអង្គជាជើងឯកខាងការតស៊ូដោយ មានសេចក្តីយុត្តិធម៌ក្នុងការងារ។ ក្នុងសម័យពុទ្ធកាល មាន លទ្ធិសាសនាជាច្រើន បានត្រូវបរិស័ទរបស់ខ្លួនរត់ចោល ដោយមកអំពីអស់ជំនឿ ក្នុងទ្រឹស្តីនៃលទ្ធិសាសនានោះៗ ហើយបានចូលខ្លួនមកធ្វើជាបរិស័ទនៃពុទ្ធសាសនាវិញ។ ពួក គ្រូអាចារ្យនៃសាសនាទាំងឡាយនោះមិនគិតនាំគ្នារក មធ្យោ បាយរៀបចំសាសនារបស់ខ្លួនឲ្យបានល្អ ដើម្បីទាញយក បរិស័ទរបស់ខ្លួនវិញទេ គេបែបនាំគ្នាសំអុយកេរ្តិ៍ឈ្មោះព្រះ សម្មាសម្ពុទ្ធរបស់យើង ដើម្បីសម្រេចនូវជ័យជំនះរបស់ខ្លួន ការតស៊ូដោយប្រានរំលំនូវជំហរអ្នកដទៃដើម្បីសាង ជំហរ របស់ខ្លួន មិនមែនជាការតស៊ូត្រឹមត្រូវទេ។ មិនមែនជាការ តស៊ូប្រកបដោយសេចក្តីយុត្តិធម៌ឡើយ។ ព្រះពុទ្ធបរមគ្រូ របស់យើង ព្រះអង្គបានដឹកនាំមនុស្សឲ្យតស៊ូដោយធ្វើការងារ នឹងយកឈ្នះអ្នកដទៃដោយកម្លាំងការងាររបស់ខ្លួន ដោយ ព្រះអង្គទ្រង់បញ្ជាក់ថាមានតែការឈ្នះខ្លួនឯង ដែលចាត់ថា ជាការឈ្នះប្រសើរបំផុត។

ជីវិត

ហ្វូរឌីណង់ដ៏ដ៏លេសស្សបស័

ហ្វូរឌីណង់ដ៏ដ៏លេសស្សបស័ ជាបុគ្គលដែលបានផ្ដើមដឹក ព្រែកស៊ីអេស ព្រែកនេះមានប្រយោជន៍សំខាន់ ដល់ប្រជាជន ក្នុងពិភពលោក ការនាំទំនិញចេញចូល នឹងគមនាគមន៍ខាង ផ្លូវទឹក ត្រូវបានអាស្រ័យព្រែកនេះ គេបានធ្វើអស់ពេលយ៉ាង យូរហើយយ៉ាងលំបាកផង។

លេសស្សបស័ ជាមនុស្សចូលចិត្តស្ងប់ស្ងៀម មិនសូវចេះ និយាយច្រើន។ គេចូលចិត្តនិយាយតែការណាដែលមាន សេចក្ដីចាំបាច់ត្រូវនិយាយ សូម្បីតែរឿងដឹកព្រែកស៊ីអេសនេះ ក៏គេពុំធ្លាប់បាននិយាយថាជារឿងពិតប្រាកដ ឬ ជារឿងធំដុំ ក្នុងជីវិតរបស់គេឡើយ។

ពេលមួយ គេបានអានសៀវភោរាយការណ៍របស់បុរស ម្នាក់ឈ្មោះឡឺប៉ែរ នៅក្នុងនាវាមួយក្នុងដំណើរទៅធ្វើជាកុង ស៊ុលរងនៃប្រទេសបារាំងប្រចាំក្រុងអាឡេកសង់ដ្រី។ លេ ស្សបស័ មានសេចក្ដីចាប់ចិត្តក្នុងសេចក្ដីរាយការរបស់លោក ឡឺប៉ែរយ៉ាងច្រើន។ គេគិតភ្លាមថា ខ្លួនគេនឹងត្រូវធ្វើការនេះឲ្យ

បានសម្រេច ទោះជាមានឧបសគ្គយ៉ាងណាក៏ដោយ។ បិតា
លេស្យបស័នឹងខ្លួនលេស្យបស័ ក៏ធ្លាប់ធ្វើការនៅក្នុងប្រ
ទេសអេហ្ស៊ីប្តជាច្រើនឆ្នាំ មានមិត្តស្និទ្ធស្នាលក្នុងប្រទេសនោះ
ច្រើន។ ក្នុងពេលមកដល់ប្រទេសអេហ្ស៊ីប្តគេបានទទួលការ
ធានារ៉ាប់រងជាច្រើនអំពីភ្ញៀននៃបិតារបស់គេ ដែលសុទ្ធតែជា
ពាណិជ្ជករធំៗ មានពាណិជ្ជករថ្នាំជក់ជាដើម។

ក្នុងខណៈ ដែលកំពុងតែគិតរកមធ្យោបាយ ដើម្បីនឹងដឹក
ព្រែកនេះលេស្យបស័ ក៏ត្រូវផ្លាស់ទៅអីរុបទៅនៅធ្វើការក្នុង
ក្រុងរ៉ូម។ ក្រោយមកត្រូវចេញចាកតំណែងការងាររបស់ខ្លួន
ហើយបានមកនៅធ្វើការក្នុងគ្រួសាររបស់ខ្លួន។ ក្នុងពេលនោះ
លេស្យបស័ពុំបានលះបង់ការតស៊ូរបស់គេទេ តែពេលណា
ទំនេរការងារ គេក៏គិតដល់ផែនការណ៍ដឹកព្រែកស៊ីអេស៍។

តមក គេបានទទួលដំណឹងថា ភ្ញៀននៃបិតារបស់គេម្នាក់
ឈ្មោះមហាម៉ាត់អាលី បានលាចេញចាកតំណែងរាជការក្នុង
ប្រទេសអេហ្ស៊ីប្តហើយ។ លេស្យបស័បានធ្វើសំបុត្រទៅសួរ
មិត្តស្និទ្ធស្នាលម្នាក់ជាក្នុងស៊ុលហ៊ុលឡង់ដ៍ ដើម្បីបង់ដឹងការ
ពិតនៃមរណកម្មរបស់បុគ្គលនោះ ព្រមទាំងបញ្ជាក់ឲ្យឆ្លើយនូវ
សំនួរមួយថា ការដឹកព្រែកស៊ីអេស៍ល្មមធ្វើបានឬទេក្នុងពេល
នេះ។ ចំពោះសំនួររឿងដឹកព្រែកនេះ បានត្រូវមិត្តរបស់គេ
ឆ្លើយបដិសេធ។

ច្រើនឆ្នាំតមកទៀត លេស្យូបស៍បានទទួលសំបុត្រចាក
ព្រះអង្គម្ចាស់សាអ៊ីតថា ព្រះអង្គត្រូវការចង់ជួបលេស្យូបស៍
ក្នុងតែវ ព្រោះព្រះអង្គបានទទួលតំណែងជំនួសព្រះរាមរបស់
ព្រះអង្គហើយ។ លេស្យូបស៍សេចក្តីត្រេកអរច្រើន គេក៏បាន
ធ្វើដំណើរទៅកាន់ប្រទេសអេហ្ស៊ីប្តាម។ គេបានអធិប្បាយ
អំពីរឿងជីកព្រែកស៊ីអេស៍ថ្វាយព្រះអង្គម្ចាស់សាអ៊ីតស្តាប់ តែ
ព្រះអង្គម្ចាស់សាអ៊ីតមិនហ៊ានសន្យាជាមួយលេស្យូបស៍ថា
កិច្ចការទាំងអស់នឹងមិនមានបញ្ហាចោទមកលើឡើយ។

ហេតុដែលនាំឲ្យព្រះអង្គម្ចាស់សាអ៊ីតរាប់អាន លេស្យូ
បស៍ ក៏ដោយសេចក្តីទំនុកបំរុង ដែលលេស្យូបស៍ធ្លាប់បាន
ធ្វើឲ្យព្រះអង្គក្នុងវ័យកុមារ។ វេលាដែលលេស្យូបស៍ផ្តើមជីក
ព្រែកស៊ីអេស៍ ព្រះអង្គមិនហ៊ានឲ្យសម្បទានដោយអំណាច
របស់ព្រះអង្គដោយដាច់ខាតឡើយ ព្រោះព្រះអង្គមានសេចក្តី
បារម្ភខ្លាចក្រែងស៊ីលតង់នៃទុរគីមិនយល់ព្រមផង។

លេស្យូបស៍ ត្រូវចេញធ្វើដំណើរទៅក្នុងប្រទេសច្រើន
ទៀត។ ការផ្តើមជីកព្រែកស៊ីអេស៍របស់គេស្ទើរតែនឹងរលំ
រលាយក្នុងពេលនោះ ព្រោះលេស្យូបស៍ បានជួបឧបសគ្គ
គ្រប់ផ្លូវទាំងអស់។ ខ្លួនលេស្យូបស៍រកកល់នឹងត្រូវចោទថាជា
អ្នកគែបន្តប្រាក់ហ៊ុន ដែលប្រទេសទាំងឡាយបានចូលក្នុង
រឿងជីកព្រែកនេះ។

នាយករដ្ឋមន្ត្រីអង់គ្លេសក្នុងសម័យនោះ បានប្រកាស
ដំណឹងមិនឲ្យជឿសំដីបោកប្រាសរបស់លេស្យូបស៍ រហូត
ដល់អ្នកកាន់អំណាចក្នុងប្រទេសដទៃៗខ្លះ ក៏មានយោបល់
ដូចនាយករដ្ឋមន្ត្រីអង់គ្លេសដែរ។ ចំណែកខាងស៊ុលតង់ក៏មិន
យល់ព្រមឲ្យដឹកព្រែកនេះឡើយ។

សេចក្តីព្យាយាមប្រកបដោយសេចក្តីមានអត់ធន់នៃលេ
ស្យូបស៍ពុំបានថយក្រោយទេ ក្នុងពេលដែលគេបានទទួល
សេចក្តីលំបាកដល់ខ្នាតយ៉ាងនេះហើយ កិត្តិសព្ទរឿងដឹក
ព្រែករបស់គេបានឮដល់ព្រះនាងអឺយ៉េនី ជាព្រះមហេសីនៃ
ព្រះចៅណាប៉ូលេអុងទី៣ ហើយត្រូវជាញាតិនឹងលេស្យូបស៍
ផង ព្រះនាងទ្រង់អង្វរព្រះរាជស្វាមី សូមឲ្យមានព្រះរាជ
សាសន៍ទៅកាន់ស៊ុលតង់ទុរគី ដើម្បីសូមឲ្យស៊ុលតង់ប្រគល់
សម្បទានដល់លេស្យូបស៍។

ដោយមានសេចក្តីទំនុកបំរុងអំពីមនុស្សចំនួនតិច ហើយ
មានសេចក្តីព្យាបាទ អំពីមនុស្សមានចំនួនច្រើន លេស្យូបស៍
ទើបបានត្រូវជួបប្រទះគ្រោះថ្នាក់ច្រើន។ ក្នុងពេលនោះអ្នក
ណានឹងធ្វើឬ មិនធ្វើយ៉ាងណាៗនោះ មិនជាការនាំឲ្យកង្វល់
ដល់ព្រះនាងអឺយ៉េនីប៉ុន្មានទេ ព្រះនាងគិតតែលួងលោមអង្វរ
ព្រះរាជស្វាមីឲ្យជួយទំនុកបំរុងអង្គការលេស្យូបស៍ឲ្យ បាន
សម្រេចប៉ុណ្ណោះ ក្នុងពេលនោះ ព្រះចៅណាប៉ូឡេអុងទី៣

ព្រះអង្គទ្រង់ទំនុកបំរុងតាមពាក្យស្នើសុំនៃព្រះមហេសី ដោយ
អាស្រ័យការទំនុកបំរុងនៃព្រះចៅណាប៉ូឡេអុងនេះ លេស្យូ
បស័ក៏បានចាត់តាំងសហគ្រាស(ក្រុមហ៊ុន) ដឹកព្រែកក្នុង
កាលនោះឯង។

ខាងក្រោយដែលរដ្ឋាភិបាលបារាំងសេស បានទទួល
ស្គាល់សហគ្រាសនេះជាផ្លូវការហើយ លេស្យូបស័ក៏ចាប់
ផ្តើមធ្វើការភ្លាម។ ក្នុងពេលកំពុងធ្វើការព្រះនាងអឺយ៉េនីបាន
ទ្រង់ជួយទំនុកបំរុងពេញកម្លាំងរបស់ព្រះនាង។ ដូច្នោះហើយ
បានជាក្នុងឱកាស សម្តេចបើកឲ្យប្រើប្រាស់ព្រែកដឹកនេះ
លេស្យូបស័កបានថ្លែងសុន្ទរកថា បើកក្នុងនាមរបស់ព្រះនាង
អឺយ៉េនី នឹងព្រះអង្គម្ចាស់សាអឺត ព្រោះកិច្ចការដែលជាសិល្ប
សំខាន់ខាងគំនិតរបស់គេ បានសម្រេចដោយការឧបត្ថម
របស់មនុស្សសំខាន់ទាំងពីរនេះ។

ព្រែកដឹកស៊ីអេស៍ ត្រូវបានគេធ្វើហើយស្រេចកាលអំពីថ្ងៃ
ទី១៧ ខែឧសភា គ.ស ១៨៦៩។ លេស្យូបស័កជាជាតិបារាំង
សេសកើតក្នុង គ.ស ១៨០៤ ស្លាប់ក្នុងឆ្នាំ១៨៩៤ រួមអាយុ
បាន ៨៩ឆ្នាំ។ លេស្យូបស័កបានតាំងចិត្តថានឹងដឹកព្រែកប៉ា
ណាម៉ាទៀត តែពុំទាន់បានដឹកគាត់ក៏បានអស់ជីវិតទៅ។
ព្រែកដឹកស៊ីអេស៍ជាគមនាគមន៍ខាងផ្លូវទឹក ជាគមនាគមន៍
ដែលគេសាងឡើង ដើម្បីធ្វើដំណើរខាងផ្លូវទឹកឲ្យបានឆាប់

រហ័ស ជាគមនាគមន៍ភ្ជាប់សមុទ្រម៉េឌីតេរ៉ាណេនឹងសមុទ្រក្រហម នៅក្នុងទ្វីបអាហ្វ្រិកភាគខាងលើ ជាដែនដីនៃប្រទេសអេហ្ស៊ីប្តី។ ពួកនាវាចរក៏អាចធ្វើដំណើរតាមផ្លូវនេះបានដោយស្រួល ដោយមិនចាំបាច់ធ្វើដំណើររវាងទ្វីបអាហ្វ្រិកដូចពីដើម។ នេះគឺជាការតស៊ូមួយ ដែលជីវិតលេស្សបស័បានធ្វើឲ្យសម្រេចដើម្បីជាប្រយោជន៍របស់ខ្លួននិងជាប្រយោជន៍នៃប្រជាជនក្នុងពិភពលោក។

ព្រែកជីកស៊ីអេស៍ ជាគមនាគមន៍ភ្ជាប់សមុទ្រម៉េឌីតេរ៉ាណេទៅក្នុងសមុទ្រក្រហម រហូតទៅដល់មហាសមុទ្រឥណ្ឌា ដើមទុនជីកព្រែកនេះមានចំនួន ៨,០០០,០០០ប៉ែនដ៍ ក្នុងលើកដំបូង។ គំរោងការជីកព្រែកនេះចាប់ផ្តើមតាំងពីក្នុងឆ្នាំ គ.ស ១៨៥២ ជីកហើយស្រេចក្នុង ឆ្នាំ គ.ស ១៨៦៩ រួមវេលា ១៧ឆ្នាំ។

ព្រែកនេះមានបណ្តោយ ១០០ម៉ែល ជំរៅក្នុងអតីតកាល ២៧ហ្វុត។ ក្នុងបច្ចុប្បន្នកាល ៣០ហ្វុត។ ទទឹងក្នុងអតីតកាលមាន៧២ហ្វុត។ ក្នុងបច្ចុប្បន្នកាល១៤៧ហ្វុត។ ក្នុងអតីតកាលនាវាបន្ទុក មានកំរិតទម្ងន់ ២,៧,០០០តោន។ ក្នុងអតីតកាលរយៈវេលាបើកបរនាវាក្នុងផ្ទៃព្រែក ៤៨ម៉ោង។ ក្នុងបច្ចុប្បន្នកាល ១៥ម៉ោង។ កាលអំពីក្នុងឆ្នាំ គ.ស ១៩២៧ មាននាវាឆ្លងកាត់ព្រែកនេះ រួមទាំងអស់ ៥,៥០០ក្បាលរួម

ទម្ងន់ទាំងអស់ ២៩លានតោន។

ជីវិត ហ៊ីត្លែវ

ការឡើងកាន់អំណាចក្តី ការគ្រប់គ្រងអំណាចក្តី ហ៊ីត្លែវ មានសេចក្តីលំបាកច្រើន ព្រោះក្នុងប្រទេសអង្គីម៉ង់ដ៍ ជាប្រទេសមានសេចក្តីនិយមទំនៀមទំលាប់ប្រពៃណីខ្លាំង ។

ទាហានអង្គីម៉ង់ដ៍មានវណ្ណៈមួយផ្សេងអំពីប្រជាជន ធម្មតា ការប្រកាន់វណ្ណៈខ្ពស់ទាបជាការនាំឲ្យអ្នកដឹកនាំ មានសេចក្តីកង្វល់ក្នុងរបៀបគ្រប់គ្រងឥតស្រាកស្រាន្ត ។ ហ៊ីត្លែវ(អ្នកផ្តាក់ការអង្គីម៉ង់ដ៍) ធ្វើការបានសម្រេចដូចបំណង ក៏ព្រោះអាស្រ័យមនុស្សអ្នកជំនាញការល្អៗជាដៃគូ។ អ្នកសង្កេតការណ៍ទាំងឡាយបាននិយាយថា ហ៊ីត្លែវមានមនុស្សបំរើល្អៗជាងរដ្ឋបុរសដទៃៗក្នុងសម័យផងគ្នា។ សម្រាប់ភ្នាក់ងាររដ្ឋការប្រចាំតំណែង គេសង្កេតឃើញមានមនុស្សល្អបំផុតដែលប្រទេសទាំងឡាយក្នុងអឺរ៉ុបដូចគ្នាមិនមាន។ កម្មវិធីគ្រប់គ្រងរបស់ហ៊ីត្លែវ នឹងកម្មវិធីនៃរដ្ឋបុរសដទៃៗ មានរបៀបខុសគ្នា។ រដ្ឋបុរសខ្លះធ្លាប់បាននិយាយថា ខ្លួននឹងកាន់អំណាចឲ្យបានដល់ទីបំផុតឬ ឲ្យបានយ៉ាងយូរតាមដែលអាចធ្វើបាន។ ចំណែកហ៊ីត្លែវធ្លាប់និយាយថា អ្នកដឹកនាំមានពេលអាចស្លាប់បាន អាចផ្លាស់ប្តូរបាន តែគណបក្សណាស៊ីត្រូវតាំងនៅជាប់រហូត

មិនមានពេលផ្លាស់ប្តូរទេ។

រដ្ឋបុរសខ្លះ ធ្លាប់និយាយថា កាលណាខ្លួនអស់បុណ្យទៅ នឹងបានអ្នកណាជាអ្នកតំណាង? តែហ៊ុំត្រូវបានតាំងអ្នកតំណាងជាស្រេចតាំងអំពីខ្លួនមានជីវិតរស់នៅ។ ការដែលហ៊ុំត្រូវមានមនុស្សល្អៗជាដៃគូ អ្នកសង្កេតការណ៍យល់ឃើញដោយហេតុពីរប្រការគឺ ៖

១) ការជ្រើសរើសសមត្ថភាពរបស់មនុស្ស គេធ្វើឡើងដោយស្រាវជ្រាវប្រវត្តិយ៉ាងល្អិតល្អន់ ជាពិសេសគឺច្រើនតែហ៊ុំត្រូវទទួលជំរើស អំពីគណកម្មការហើយវិនិច្ឆ័យផ្ទាល់ខ្លួនម្តងទៀត។

២) ភ្នាក់ងារដែលហ៊ុំត្រូវបានជ្រើសសម្រេចខ្លួនឯងហើយបានតែងតាំងជាស្រេចហើយនោះ ប្រសិនបើមានសមត្ថភាពទន់ខ្សោយ ឬព្រឹត្តទុច្ចរិតក្នុងនាទីនោះក្រៅអំពីត្រូវដកហូតឬបណ្តេញចេញតាមវិន័យភ្នាក់ងាររដ្ឋការទាំងពីរយ៉ាង នេះហើយ ច្រើនត្រូវធ្វើឃាត(លមសម្លាប់) ហើយថែមទាំងចាប់ខ្លួនឃាតករមិនបានទៀតផង។

ខាងផ្លូវសាសនា គេមិនបានដឹងប្រាកដថា ហ៊ុំត្រូវនិយមរាប់អាននិកាយណា ឬ សាខាណាទេ តែហ៊ុំត្រូវមានសេចក្តីជ្រះថ្លាចំពោះព្រះម្ចាស់សួគ៌។ ហ៊ុំត្រូវចូលចិត្តនិយាយជាមួយអ្នកតំណាងការសែតផ្សេងៗថា ខ្លួនមិនលះបង់ចោលប្រទេស

អល្លីម៉ង់ដ៏ឡើយ ព្រះជាម្ចាស់នឹងរក្សាថែទាំខ្លួនដើម្បីឲ្យមាន
ជីវិតរស់នៅ សម្រាប់ដឹកនាំប្រទេសអល្លីម៉ង់ដ៏ ឲ្យបានសេចក្តី
ស្មើមុខជាមួយប្រទេសដទៃៗ។ ហ៊ីត្លែវមិនទទួលទានសាច់
ដូចរដ្ឋបុរសដទៃខ្លះៗ ទទួលទានតែបាយ(នំបាំង) បន្លែ មិន
ផឹកសុរា មិនជក់បារី។ ក្រៅអំពីមិនផឹកសុរា មិនជក់បារី មាន
ការមិនផឹកកាហ្វេ និងទឹកតែទៀតផង។ ការហាត់ប្រាណ
របស់ហ៊ីត្លែវមិនដូចរដ្ឋបុរសខ្លះៗទេ គឺក្រៅអំពីដើរកំសាន្ត
បន្តិចបន្តួចនោះហើយ ហ៊ីត្លែវ ក៏មិនលេងកីឡាដទៃៗ មិនជិះ
សេះមិនបររថយន្តខ្លួនឯង។ រដ្ឋបុរសខ្លះទទួលទានដំណែក
អំពីក្បាលល្ងាចក្រោកចាកដំណែកអំពីពេលព្រឹកភ្លឺ ស្រាង។
តែហ៊ីត្លែវ ទទួលទានដំណែកយប់ជ្រៅ ភ្នាក់ពេលថ្ងៃយ៉ាង
ចាស់។ តាមធម្មតា ហ៊ីត្លែវច្រើនទទួលទានដំណែកម៉ោង២
ភ្នាក់ពេលជិតថ្ងៃត្រង់ រៀរលែងតែមានធុរៈជាចាំបាច់ ទើប
ក្រោកអំពីព្រឹក។ កិច្ចការផ្សេងៗ ហ៊ីត្លែវធ្វើក្នុងពេលថ្ងៃ
រសៀល ការប្រជុំឬសន្និសិទ ច្រើនធ្វើក្នុងពេលយប់។

តែយ៉ាងណាដ៏ដោយ សម្រាប់សេចក្តីទ្រាំខាងផ្លូវរូបកាយ
នោះ ហ៊ីត្លែវមានសេចក្តីខ្លាំងពូកែដូចអ្នកផ្តាច់ការឯទៀតៗ
ដែរ។ កាលហ៊ីត្លែវមានអាយុ៥០ឆ្នាំ សក់មិនស្កូវ ក្បាលមិន
ត្រងាល អាយុកាន់តែច្រើន រូបកាន់តែល្អប្រសិនបើគេយករូប
ថតរបស់ ហ៊ីត្លែវអំពីកាលអាយុ ២៥-២៦ឆ្នាំទៅប្រៀបធៀប

នឹងរូបថតកាលមានអាយុ៥០ឆ្នាំ ក៏មិនសូវឆ្លែកគ្នាប៉ុន្មាន។ ហ៊ុំត្រូវជាបុគ្គលម្នាក់មានការចាំសាច់មិនសូវចាស់តាម វ័យសេចក្តីធន់ទ្រាំក្នុងការងារធ្ងន់ៗ ក៏ពូកែមិនចាញ់រដ្ឋបុរសដទៃៗខ្លះ។ ក្នុងពេលកើតបញ្ហារឿងផ្សាយអំណាចទៅក្នុងអាណាខេត្តវ៉ែន ហ៊ុំត្រូវអាចធ្វើការបានពីរយប់ពីរថ្ងៃ ដោយមិនបានទទួលទានដំណេក រហូតដល់យប់ទី៣ទើបចប់រឿងវ៉ែនទាំងអស់។ លុះអស់រឿងយើយក៏មិនបានទទួលទានដំណេកត្រឡប់ជាមានការលៀងអាហារនឹងបញ្ចាំងភាពយន្តជាប់តៗ គ្នារហូតដល់ម៉ោង២យប់ទើបសម្រាក។

ហ៊ុំត្រូវមិនចេះភាសាដទៃក្រៅអំពីភាសាអង្គីម៉ងដ ។ សៀវភៅភាសាបរទេសអានមិនចេញ តែសៀវភៅភាសាអង្គីម៉ងដ ហ៊ុំត្រូវអានច្រើនណាស់ ។ ប្រភេទសៀវភៅដែលហ៊ុំត្រូវចូលចិត្តជាទីបំផុត។ ហ៊ុំត្រូវចូលចិត្តអាងថា ខ្លួនជាអ្នកតន្ត្រី។ រឿងខ្លះក្នុងល្ខោនអូប៉េរ៉ា ហ៊ុំត្រូវធ្លាប់និយាយប្រាប់គេថាខ្លួនបានមើល ១០០ដងមកហើយ បទភ្លេងរបស់វ៉ាឌីវ ជាបទភ្លេងមានឥទ្ធិពលលើជីវិតរបស់ហ៊ុំត្រូវច្រើន។ ក្នុងថ្ងៃដែលមានធ្វើការសំខាន់ៗ ហើយរង់ចាំស្តាប់លទ្ធផលនៃការងារនឹងបានសម្រេចឬ ពុំបានសម្រេចនោះ ហ៊ុំត្រូវច្រើនទៅមើលល្ខោនអូប៉េរ៉ា។ ការប្រជុំរដ្ឋសភាតាមប្រក្រតី ច្រើនប្រជុំក្នុងរោងល្ខោន វេលាប្រជុំហើយ ក៏ចាប់បើកភ្លេងស្តែងល្ខោន

អូបេរ៉ា ឲ្យសមាជិករដ្ឋសភាមើល។ យប់ណាដែលមានសេចក្តីព្រួយច្រើន មានរឿងសុគតស្នាញក្នុងចិត្តដេកមិនលក់ ហ៊ុំត្រូវហៅមនុស្សមកកូតអ៊ែរូលីនឲ្យស្តាប់ទើបដេកលក់។

សេចក្តីពិត ហ៊ុំត្រូវជាអ្នកសិល្បៈគ្រប់វិស័យ។ យើងធ្លាប់ដឹងហើយថា បឋមសិក្សារបស់ហ៊ុំត្រូវនោះគឺការសិក្សាខាងហត្ថសិល្បៈ វិជ្ជាជាងគំនូរ។ ក្នុងពេលកំពុងទាល់ក្រហ៊ុំត្រូវចិញ្ចឹមពោះដោយគូររូបភាពលក់ តែសមត្ថភាពខាងជាងគំនូរនោះ ពុំបានជាល្អប៉ុន្មានទេ។ គ្រូម្នាក់បានណែនាំឲ្យហ៊ុំត្រូវរៀនវិជ្ជាស្ថាបត្យកម្ម សឹងក្រោយមកហ៊ុំត្រូវក៏ពេញចិត្តច្រើនក្នុងវិជ្ជាផ្នែកនេះ។ ការសាងផ្ទះថ្មីធំៗឬ ស្ថានទីសំខាន់ៗ ក្នុងប្រទេសអាណ្លីម៉ង់ដី សម័យហ៊ុំត្រូវមានអំណាចនោះ ភាគច្រើនហ៊ុំត្រូវជាអ្នកឲ្យគំនិតក្នុងការចេញផែនទី និងជាអ្នកត្រួតពិនិត្យដោយខ្លួនឯង ដើម្បីឲ្យសំណង់នោះត្រឹមត្រូវតាមផែនទី។

ហ៊ុំត្រូវ មានសេចក្តីចេះចាំល្អ ដូចបុគ្គលសំខាន់ទាំងឡាយធ្លាប់ចេះចាំដែរ។ ហ៊ុំត្រូវ មិនបានទទួលប្រាក់ខែក្នុងតំណែងនាទីនៃកិច្ចការរបស់រដ្ឋទេ គឺធ្វើការឲ្យប្រទេសដោយមិនគិតថ្លៃឈ្នួល តែហ៊ុំត្រូវមានចំណូលជាចំនួនច្រើនអំពីការលក់សៀវភៅ ជាពិសេសគឺសៀវភៅរឿង “ការតស៊ូរបស់ខ្ញុំ” សរសេរដោយដៃរបស់ហ៊ុំត្រូវ ។ សៀវភៅនេះបានធ្វើឲ្យ

ហ៊ុំត្រូវ មានចំណូលគិតជាប្រាក់ខ្មែរយើងក្នុងមួយឆ្នាំប្រមាណ
ជា ៥-៦ លានរៀល។ ក្រៅអំពីនេះសុទ្ធរកថា មួយៗដែល
ថ្លែងដោយហ៊ុំត្រូវ កាលណាបោះពុម្ពចំណាយ ក៏បានប្រាក់
មានចំនួនមិនតិចឡើយ តែប្រាកដថា ចំណូលអស់ទាំងនេះ
មានភាគច្រើនដែលចាយទៅក្នុងកិច្ចការរបស់រដ្ឋ។ ចំណែក
ផ្ទាល់ខ្លួនរបស់ហ៊ុំត្រូវឯងស្ទើរតែមិនមានការចាំបាច់ត្រូវចាយ
ប្រាក់ឬ ទុកប្រាក់ព្រោះហ៊ុំត្រូវមានសេចក្តីសន្តោសនៅក្នុងខ្លួន
ការតែងកាយរបស់ហ៊ុំត្រូវមានឯកសណ្ឋានតែមួយមិន មាន
ផ្លាស់ប្តូរច្រើនឡើយ។

រដ្ឋបុរសខ្លះ មានប្រក្រតីជួយទំនុកបំរុងបងប្អូនញាតិមិត្ត។
ការងារសំខាន់ៗលើកឲ្យបំរុងបងប្អូនគ្រួសាររបស់ខ្លួន។ ចំណែក
ហ៊ុំត្រូវមិនយ៉ាងដូច្នោះទេ ឋានៈនៃញាតិមិត្តបងប្អូនរបស់ខ្លួន
ធ្លាប់ទាល់ក្រមកអំពីដើមយ៉ាងណា វេលាហ៊ុំត្រូវបានឡើង
កាន់ឋានៈធំដុំហើយ ក៏គង់មានឋានៈយ៉ាងនោះ ដូចប្រក្រតី
ដើមទាំងអស់គ្នា។ ការហ៊ុំកហាក់ហ៊ុំហាររបស់ហ៊ុំត្រូវមានតិច
ជាងរដ្ឋបុរសដទៃៗខ្លះ។ មុស្សូលីនីបានឲ្យមនុស្សទាំងឡាយ
នូវរូបថតរបស់ខ្លួនមានចំនួនរាប់ពាន់ តែជនដែលបានរូបថត
របស់ហ៊ុំត្រូវ អំពីហ៊ុំត្រូវនោះមានចំនួនមិនដល់ ១៥នាក់ទេ។

លក្ខណៈសំខាន់ក្នុងខ្លួនហ៊ុំត្រូវ គឺការគិតប្រាកដមាន
សេចក្តីគួសដៅទៀងទាត់។ ហ៊ុំត្រូវធ្លាប់ផ្លាស់ប្តូរកុសលោ

បាយ ផ្លាស់ប្តូរកម្មវិធី តែសេចក្តីគូសដៅពុំដែលផ្លាស់ប្តូរទេ។
សត្រូវរបស់ហ៊ុនឆ័យចូលចិត្តនិយាយថា ហ៊ុនឆ័យ ជាមនុស្សចូល
ចិត្តនិយាយកុហក។ ការពិតហ៊ុនឆ័យធ្លាប់ធ្វើការខុសពាក្យ
សន្យា(សញ្ញា) របស់ខ្លួនច្រើនដងមែន តែជាការកុហកដោយ
ផ្លាស់ប្តូរកុសលោបាយ និងកម្មវិធីប៉ុណ្ណោះទេ ចំណែកសំដី
គូសដៅ ឬ ឧត្តមគតិដ៏ពិតប្រាកដក្នុងការសាងកម្លាំងនៃ
ប្រទេសអាណ្លីម៉ុងដ៏នោះ ហ៊ុនឆ័យមិនធ្លាប់បានផ្លាស់ប្តូរឡើយ។

ការផុតរលត់នៃជោគវាសនារបស់រដ្ឋបុរសខ្លះ បានប្រព្រឹ-
ត្តទៅដោយមិនដឹងខ្លួន មិនមានការប្រុងប្រៀបទុកជាមុនទើប
មិនមានមេរៀនល្អសម្រាប់អ្នកសិក្សា តែការផុតរលត់នៃជោគ
វាសនារបស់ហ៊ុនឆ័យ មានមេរៀនល្អៗសម្រាប់អ្នកសិក្សាជា
ច្រើន ព្រោះហ៊ុនឆ័យបានដឹងខ្លួនមុន ហើយបានកំណត់ថ្ងៃនឹង
ពេលស្លាប់របស់ខ្លួន ទាំងបានធ្វើឃាតខ្លួនឯងតាមពេលដែល
បានកំណត់ទុក។

ដោយសៀវភៅនេះ មិនមែនជាសៀវភៅនយោបាយ
(ការរដ្ឋ) អ្នកសិក្សាទើបគួរដឹងត្រឹមតែការតស៊ូរបស់ហ៊ុនឆ័យ
ដើម្បីបំពេញមេរៀនខាងផ្នែកតស៊ូរបស់ខ្លួន។ ចំណែកផល
អាក្រក់ល្អ ខាងផ្លូវនយោបាយរបស់ហ៊ុនឆ័យនោះមិនមែនជា
នាទីដែលសៀវភៅនេះត្រូវនិយាយដល់ឡើយ។ កាលណា
យើងបានកំណត់ព្រំដែននៃការសិក្សាត្រឹមតែរឿងការតស៊ូក្នុង

ជីវិតប៉ុណ្ណោះ សេចក្តីផុតរលត់នៃជោគវាសនារបស់ហ៊ុំត្រូវ ក៏
ទៅជារឿងមួយ គួរឲ្យយើងយកចិត្តទុកដាក់សិក្សាយ៉ាងក្រៃ
លែង ព្រោះហ៊ុំត្រូវជារដ្ឋបុរសម្នាក់ដែលបានតស៊ូលុះដល់វារៈ
ចុងក្រោយបង្អស់របស់គេ។

ហ៊ុំត្រូវធ្លាប់បាននិយាយថា ខ្លួននឹងលះបង់ជីវភាពនយោ
បាយក្នុងខាងចុងនៃជីវិត។ ក្នុងសម័យសង្គ្រាមលោកលើកទី
២ ហ៊ុំត្រូវបាននិយាយទៅកាន់ឯកអគ្គរាជទូតអង់គ្លេសថា៖
សេចក្តីប្រាថ្នាចុងក្រោយបង្អស់របស់ខ្ញុំ គឺទៅសង់ផ្ទះមួយខ្នង
នៅក្នុងស្រុកលីនស៍ ខ្ញុំចូលចិត្តនៅស្ងាត់ៗម្នាក់ឯងខ្ញុំនឹងមិន
ទាក់ទងជាមួយការរដ្ឋតទៅទៀតឡើយ។ ក្នុងពេលដែល
សង្គ្រាមកំពុងប្រព្រឹត្តទៅ ហ៊ុំត្រូវធ្លាប់បាននិយាយរឿយៗថា
កាលណាសង្គ្រាមចប់ ខ្ញុំនឹងលាលោកនយោបាយទៅមាន
ជីវិតនៅស្ងាត់ៗ។ សំដីនេះស្តែងឲ្យឃើញថា អំណាចក្នុងផ្លូវ
នយោបាយនោះ មិនមែនជាសេចក្តីសុខសប្បាយ មិនមាន
អ្នកណាប្រាថ្នាចង់បានអស់មួយជីវិតឡើយ តែជោគជតាជា
របស់មានពុតត្បាត បុគ្គលដែលចូលចិត្តនិយាយយ៉ាងនេះ
ច្រើនតែត្រូវស្លាប់ក្នុងការរដ្ឋរបស់ខ្លួននុះឯង។

ក្នុងជីវិតរុងរោចន៍របស់ហ៊ុំត្រូវ (ក្នុងសម័យមានអំណាច)
គេបានឮឈ្មោះជនសំខាន់ៗ នៅក្បែរខាងហ៊ុំត្រូវ៤នាក់គឺ៖
គេរឹង ជាអ្នកបញ្ជាការកងទ័ពអាកាស ជាប្រធានរដ្ឋសភា.....

ជាទាយាទ^(១) របស់ហ៊ុំត្រូវ គឺក្នុងវិន័យកម្មជាផ្លូវការបានចែង
ថា បើហ៊ុំត្រូវស្លាប់ទៅ គេរឹងត្រូវបានជាប្រមុខណាស៊ីស.....
តទៅ។

ហ៊ុំស ជាបុគ្គលដែលហ៊ុំត្រូវមានសេចក្តីស្រឡាញ់រាប់
អាន មានសេចក្តីស្និទ្ធស្នាលនឹងមានសេចក្តីទុកចិត្តជាទី២ក្នុង
វិន័យកម្មបានចែងថា បើហ៊ុំត្រូវស្លាប់ទៅ បុគ្គលនេះត្រូវបានជា
ទាយាទទី២។

អ៊ុយលើវ ជាចាងហ្វាងប៉ូលីសនគរបាល មាននាទីការពារ
សន្តិសុខប្រជារាស្ត្រ ហ៊ុំត្រូវបានឲ្យអំណាចពិសេសដើម្បីគ្រប់
គ្រងរក្សារបបណាស៊ីស។ ដោយអាស្រ័យអំណាចពិសេស
បុគ្គលនេះចង់សម្លាប់អ្នកណាក៏បាន។

គោបែលស៍ យោសកៈជនអណ្តាតមាស បុគ្គលនេះបាន
ធ្វើប្រយោជន៍ឲ្យហ៊ុំត្រូវយ៉ាងច្រើន តែជាមនុស្សដែលហ៊ុំត្រូវ
មានសេចក្តីសរសើរយ៉ាងតិចបំផុត ព្រោះគោបែលស៍ជាអ្នក
ធ្វើការជំនួសហ៊ុំត្រូវខាងសំដី ការណាដែលហ៊ុំត្រូវមិនហ៊ាន
និយាយគោលបែលស៍និយាយជំនួសទើបមានគេស្តាប់ច្រើន
ហើយគេញ្ញះញង់ឲ្យហ៊ុំត្រូវស្តាប់ផង។ ហ៊ុំត្រូវដឹងថា មាន
មនុស្សស្តាប់គោបែលស៍ច្រើន បានជាមិនហ៊ានសរសើរគោ
បែលស៍ ដូចជាដទៃៗ តែសំអប់ដែលមានមកលើគោបែលស៍

(១) ទាយាទ ប្រើជំនួសពាក្យមតិក បើនឹងហៅថា រដ្ឋទាយាទវិញក៏បាន។

ក៏កើតមកតែអំពីបំរើហ៊ុំត្រូវដោយសេចក្តីស្មោះត្រង់។ គោ
បែលស៍ទើបទៅជាជនម្នាក់មានសេចក្តីអភ័ព្វ ក្នុងជីវភាព
នយោបាយរបស់ខ្លួន។

សង្គ្រាមកន្លងទៅបានពីរឆ្នាំ ហ៊ុំសរត់ទៅនៅជ្រកក្នុង
ប្រទេសអង់គ្លេស។ គេរឹង និង អិមលែវ បែកចិត្តអំពីហ៊ុំត្រូវ
ដោយទាំងអស់គ្នាមើលឃើញថា សង្គ្រាមរបស់ខ្លួនមានបរា
ជ័យកាន់តែខិតជិតមកបន្តិចម្តងៗ។ គោបែលស៍ម្នាក់ឯងនៅ
មានចិត្តស្មោះត្រង់ជាមួយហ៊ុំត្រូវ លុះដល់វារៈចុងក្រោយ
បង្អស់។ ក្នុងខណៈដែលហ៊ុំត្រូវត្រូវស្លាប់ដោយបាញ់ខ្លួន
គោបែលស៍ ព្រមទាំងភរិយានឹងបុត្រ ៦នាក់ក៏សុខចិត្តស្លាប់
ជាមួយហ៊ុំត្រូវដោយគ្រាប់កាំភ្លើង និងថ្នាំបំពុល។

ព្រឹត្តិការណ៍ដូចនេះ មានច្រើនក្នុងជីវប្រវត្តិនៃឥស្សរជន
ធំៗ។ ការធ្លាក់ចុះនៃជោគវាសនារបស់ឥស្សរជនធំៗច្រើន
កើតឡើងអំពីការមើលមនុស្សខុស អ្នកធ្វើការបានច្រើនៗ
លះបង់ប្រយោជន៍ផ្ទាល់ខ្លួនធំៗ ច្រើនតែពុំសូវបានទទួល
សេចក្តីសរសើរ។ ចំណែកបុគ្គលដែលធ្វើការតិច គិតប្រយោ
ជន៍ផ្ទាល់ខ្លួនច្រើន ហើយដែលត្រូវបានទទួលលើកតម្កើងឬ
សរសើរនោះ ចុងក្រោយបង្អស់ច្រើនតែកើតចិត្តមិនត្រង់ឬរត់
ចោលជារឿយៗ។

លក្ខណៈ រឹងប៉ឹងរបស់មនុស្ស គេសង្កេតបានដោយ

សមត្ថភាពម្យ៉ាងទៀត គឺការរក្សាអាថ៌កំបាំង។ មនុស្សទន់ខ្សោយដោយលក្ខណៈ ច្រើនរក្សាអាថ៌កំបាំងរបស់ខ្លួនពុំសូវបាន ច្រើនទុកចិត្តអ្នកដទៃ ច្រើនយកអាថ៌កំបាំងរបស់ខ្លួនទៅប្រាប់អ្នកដទៃងាយៗ ។ តែហ៊ុំត្រូវជាមនុស្សម្នាក់មានសមត្ថភាពរក្សាសេចក្តីស្ងាត់កំបាំងបានពិតៗ សូម្បីអ្នកសរសេរសៀវភៅ ឬអ្នកយកដំណឹងដែលខំប្រឹងជ្រៀតជ្រែក ចង់ដឹងចង់ឮ ក៏មិនប្រាកដថាមានអ្នកណាម្នាក់ដឹងថា ហ៊ុំត្រូវមានស្រ្តីក្រមុំល្អម្នាក់ឈ្មោះ អឺរ៉ា-បេរ៉ាន់ ជាករិយាលបលាក់ តាំងតែអំពីឆ្នាំដែលហ៊ុំត្រូវបានទទួលអំណាចជានាយករដ្ឋមន្ត្រី មុនបានធ្វើជាប្រមុខរដ្ឋនៃប្រទេសអស្ត្រីម៉ុងងី។

ជីវប្បវត្តិរបស់ អឺរ៉ា-បេរ៉ាន់ មានដូចម្តេចខ្លះ មិនមានអ្នកណាដឹងដល់ទេ គេដឹងត្រឹមតែក្នុងឃ្លាមួយថា ជាងថតរូបប្រចាំហ៊ុំត្រូវម្នាក់ បានដឹងនាំឲ្យស្គាល់គ្នា ដោយហ៊ុំត្រូវមិនធ្លាប់មានប្រពន្ធ។ ក្នុងពេលជួបគ្នានោះ អឺរ៉ា-បេរ៉ាន់ មានអាយុប៉ុន្មានហើយក៏មិនមានអ្នកណាដឹង តែហ៊ុំត្រូវមានអាយុ៤៤ឆ្នាំហើយ។ អឺរ៉ា-បេរ៉ាន់ ជាស្រ្តីមានរូបល្អ មានសេចក្តីចេះដឹងខ្ពស់ទាំងអក្សរសាស្ត្រទាំងសិល្បៈពូកែរាំគូ ពូកែលេងកីឡា មានសេចក្តីឆ្លៀវឆ្លាតច្រើន តែមានលក្ខណៈខុសឆ្គងអំពីប្រពន្ធលបលាក់របស់ឥស្សរៈជនធំដុំទាំងឡាយ គឺអឺរ៉ា បេរ៉ាន់ មិនទាក់ទងជាមួយការនយោបាយ មិនទុកដាក់ខ្លួនឲ្យទៅជា

គុណ ឬ ទៅជាទោសដល់ជនអ្នកនយោបាយ។ អ្នកណាមក ពឹងឲ្យជួយកិច្ចការអ្វីៗឬ ផ្តឹងផ្តល់ចោទទោសគ្នា ដើម្បីឲ្យដឹង ដល់ហ៊ុំភ្នែក អីវ៉ា-បេរ៉ាន់ មិនទទួលទាក់ទងនឹងមិនព្រមធ្វើជា អ្នកនាំសាសន៍ឲ្យឡើយ។

ហ៊ុំភ្នែក បានជួលផ្ទះឲ្យ អីវ៉ា-បេរ៉ាន់ នៅស្ងាត់ៗក្នុងជនបទ ទើបតែមកនៅជាមួយគ្នានៅក្រុងប៊ែរឡាំងក្នុងពីរឆ្នាំ ក្រោយ បង្អស់នៃអវសានជីវិតរបស់ខ្លួន។ អីវ៉ា-បេរ៉ាន់ ទទួលនាទីតែ មួយ គឺធ្វើឲ្យហ៊ុំភ្នែក បានសម្រាកកំសាន្តសប្បាយ។ កាល ណាហ៊ុំភ្នែកមកកាន់ផ្ទះក្នុងជនបទគឺក៏ដឹងថាហ៊ុំភ្នែកត្រូវ ការ សម្រាក។ អីវ៉ា-បេរ៉ាន់ ដឹកនាំឲ្យ ហ៊ុំភ្នែកសប្បាយក្នុងកីឡា ផ្សេងៗ មានឡើងភ្នំខ្ពស់ៗជាដើម។ អីវ៉ា-បេរ៉ាន់ មិនមាន ប្រាថ្នាអ្វីក្រៅអំពីធ្វើខ្លួនឲ្យជាមិត្តជីវិតរបស់ហ៊ុំភ្នែក នេះក៏ជា ហេតុមួយទៀតធ្វើឲ្យការអាចកំបាំងកាន់តែមានសេចក្តី ជិត មិតឡើង។ ជាងនេះទៅទៀត អីវ៉ា-បេរ៉ាន់ ពុំដែលបានទាម ទារយកប្រយោជន៍អ្វីសោះឡើយ ទាំងហ៊ុំភ្នែកសោតទៀត ក៏ពុំ បានឲ្យប្រាក់ខែទេ តែអីវ៉ា-បេរ៉ាន់ បានរស់នៅដោយសារជាង ថតរូបចិញ្ចឹម។ ការពិតចំណូលនេះក៏មិនមែនតិចទេ ព្រោះរូប ថតរបស់ហ៊ុំភ្នែកមានមនុស្សនិយមទិញច្រើនណាស់។ ចំណែក ហ៊ុំភ្នែកឯង ក៏ធ្វើខ្លួនជាស្វាមីលបលាក់ស្មោះត្រង់ឡើយ ទោះជាពួកមិត្តរបស់ខ្លួនមាន គោបែលស៍ជាដើម ព្យាយាម

ដឹកនាំយកស្រ្តីល្ខោនល្អៗ មកឲ្យក៏ហ៊ុំត្រូវមិនត្រូវការ ប្រែថា ហ៊ុំត្រូវ នឹង អីវ៉ា-បេវ៉ាន់ មានចិត្តស្មោះត្រង់នឹងគ្នាដូចស្វាមីភរិយាមានមង្គលការពិតៗ។

តែបញ្ហាដែលចោទឡើងថា ហេតុដូចម្តេចទើបមិនមានមង្គលការនោះ ចំពោះបញ្ហានេះ ហ៊ុំត្រូវធ្លាប់និយាយប្រាប់ពួកមិត្តថា កិច្ចធុរៈរបស់ប្រទេសច្រើនហួសពេក មិនអាចយកការៈដទៃមកបន្ថែមទៀតបាន។ តែគំនិតរបស់ជនទូទៅនោះ គេចូលចិត្តថា ជារឿងទាក់ទងទៅលើចិត្តសាស្ត្រគឺអ្នកផ្តាច់ការម្នាក់ៗ ត្រូវមានគុណសម្បត្តិអ្វីមួយខុសឆ្គងអំពីមនុស្សទាំងឡាយ។ ហ៊ុំត្រូវមិនដឹកសុរា មិនជក់បារី មិនទទួលទានសាច់នោះ ទុកជាការបំពេញសីលធម្មតាមួយហើយ ថែមនៅលើវាមិនយកប្រពន្ធមួយទៀត នាំឲ្យមនុស្សទាំងឡាយឃើញថា ហ៊ុំត្រូវមិនមែនជាមនុស្សសាមញ្ញទេគឺជាបុរសបរិសុទ្ធ ជាព្រហ្មចារីយ៍។ កាលណាប្រជារាស្ត្រជឿយ៉ាងនេះហើយ គេក៏មិនគួរនឹងរៀបមង្គលការ ឲ្យប្រជាជនឃើញខ្លួនគេថាជាមនុស្សធម្មតាទៅវិញឡើយ។

សង្គ្រាមបានដើរមកដល់ថ្នាក់ចាញ់គេពិតប្រាកដ ហើយហ៊ុំត្រូវក៏បានចូលទៅនៅក្នុងឧម្មង្គក្រោមដី មានជំរៅ២៥ម៉ែត្រ គ្រាប់តែកគ្រប់ខ្នាតខារមិនដល់។ ឧម្មង្គនេះនៅចំកណ្តាលក្រុងប៊ែរឡាំង ក្នុងចន្លោះទីស្តីការនាយករដ្ឋមន្ត្រីនឹងទីស្តីការ

ក្រសួងការបរទេស។ តួឧប្បត្តិគេធ្វើជាពីរជាន់ ក្នុងជាន់លើ មាន១២បន្ទាប់ ជាបន្ទប់បាយ ជាបន្ទប់ទុកដាក់របស់ផ្សេងៗ ជាបន្ទប់អ្នកបំរើ..... ជាន់ក្រោមមាន១៧បន្ទប់ ជាបន្ទប់ដេក របស់ អ៊ីវ៉ា-បេរ៉ាន់ ជាបន្ទប់របស់ហ៊ុនសែន ជាបន្ទប់ធ្វើការ ជា បន្ទប់ប្រជុំ ជាបន្ទប់ម៉ាស៊ីនអគ្គិសនី..... នៅលើខ្នងឧប្បត្តិ មានសួនច្បារតូចៗ ហើយមានខ្សែលួសបន្លាព័ទ្ធជុំវិញ មិនឲ្យ មនុស្សចេញចូលបាន។ នៅក្នុងឧប្បត្តិនេះ ហ៊ុនសែនបានធ្វើការ បញ្ជាក់កងទ័ពគ្រប់កន្លែងដោយទោរសព្វ តែកងទ័ពអល្លឺម៉ង់ដ៏ បានត្រូវគេវាយច្រានគ្រប់កន្លែង ទាហ៊ានអល្លឺម៉ង់ដ៏ពុំអាចទប់ ទល់បានឡើយ។ ពួកមិត្តជិតស្និទ្ធនឹងពួកយុវជនបានសូមឲ្យ ហ៊ុនសែន ចេញចាកក្រុងប៊ែរឡាំងទៅនៅកន្លែងដទៃទៀត តែ ហ៊ុនសែនមិនព្រមចេញ ដោយសម្រេចចិត្តថា សូមស្លាប់នៅក្នុង ក្រុងប៊ែរឡាំង។

អ្នកជិតស្និទ្ធសង្កេតឃើញថា ហ៊ុនសែនជឿបុណ្យរបស់ខ្លួន ដោយជិតមួយឆ្នាំកន្លងមកហើយ ត្រូវពួកក្បត់កប់គ្រាប់បែក ដើម្បីសម្លាប់ហ៊ុនសែន តែគ្រាប់បែកពុំបានផ្ទុះ។ ហ៊ុនសែនជឿថា ឋានសួគ៌ជួយខ្លួន កាលណាខ្លួននៅក្នុងក្រុងប៊ែរឡាំង ក្រុង នេះក៏មិនត្រូវបាក់បែក ទោះជាសត្រូវចោមវាយដោយគ្រាប់ កាំភ្លើងដល់ថ្នាក់ណាក៏ដោយ។

អំពើឧប្បត្តិក្រោមដី ហ៊ុនសែនខំបញ្ជាក់កងទ័ពតាមវិទ្យុទោរ

សំព្វឲ្យកងទ័ពនេះទៅខាងនោះ ឲ្យកងទ័ពនោះមកខាងនេះ តែកងទ័ពទាំងអស់នោះ មិនមានសម្លេងឆ្លើយតបវិញសោះ ឡើយ ព្រោះកងទ័ពមួយៗត្រូវគេវាយបាក់បែកគ្រឿងវិទ្យុទោរ សំព្វអស់ មិនអាចធ្វើការឆ្លើយឆ្លងបានឡើយ។

ថ្ងៃទី២០ ខែ មេសា (១០ថ្ងៃមុនអវសានជីវិតរបស់ហ៊ុនសែន) ជាថ្ងៃកំណើតរបស់ហ៊ុនសែន មានមនុស្សមកប្រជុំឲ្យពរតាំងអំពី ព្រឹករហូតដល់ល្ងាច ហ៊ុនសែនបានចេញមកទទួលភ្ញៀវលើខ្នង ឧម្មង ហើយបានបំពាក់គ្រឿងឥស្សរិយយសឲ្យពួកយុវជន ដែលមានចិត្តស្មោះត្រង់ចំពោះខ្លួន។ ក្រៅអំពីនេះមិនមានអ្វី ឲ្យសង្ឃឹមបានទេ ពួកឥស្សរជនធំៗ បានក្បត់វត្តបំណងរបស់ ហ៊ុនសែនអស់រលីងហើយ។ មានតែគោបែលស័ម្ពាក់ទេដែល មានចិត្តស្មោះត្រង់ បាននាំប្រពន្ធកូនមកនៅក្នុងឧម្មងជាមួយ ហ៊ុនសែន។

ហ៊ុនសែន មានសេចក្តីសង្ឃឹមលើកម្លាំងកងទ័ពរបស់ខ្លួន មិនយូរឡើយនឹងដួលរលំជួយក្រុងប៉ែរឡាំងបាន។ ក្រោយអំពីបាន បញ្ជាដោយវិទ្យុទោរសំព្វទៅកាន់កងទ័ពនោះហើយ រង់ចាំ ស្តាប់ក៏មិនឃើញមកមិនឮឆ្លើយតបសោះ។ ពួកទាហានដែល មានចិត្តស្មោះត្រង់ បានសូមជាថ្មីទៀត តាមវិទ្យុទោរសំព្វឲ្យ ហ៊ុនសែនប្រញាប់ប្រញាល់ចេញចាកក្រុងប៉ែរឡាំង តែនៅយូរ ទៅទៀតនឹងមិនមានផ្លូវចេញបានឡើយ។ ហ៊ុនសែន បានឆ្លើយ

ថា រឿងចេញចេញចាកចោលក្រុងប៊ែរឡាំង ខ្ញុំមិនចេញជាដាច់ខាត។

ហ៊ីត្លែរ បានទទួលទោរលេខពួកក្បត់មានគេរិងជាដើម ដែលសូមឲ្យហ៊ីត្លែរប្រគល់អំណាចគ្រប់គ្រងឲ្យខ្លួន ដោយអាងដល់វិន័យកម្ម ដែលបានទុកដាក់ខ្លួនគេថាជាទាយាទនៃគណៈណាស៊ីស។ សេចក្តីនៃទោរលេខនេះ ធ្វើឲ្យហ៊ីត្លែរមានទឹកភ្នែកជោរជន់ ដោយនឹកតូចចិត្តដល់មនុស្ស ដែលខ្លួនស្រឡាញ់នឹងទុកចិត្តជាទីបំផុត មកដណ្តើមអំណាចតាំងអំពីខ្លួននៅមិនទាន់ស្លាប់។ ហ៊ីត្លែរបានទុកដាក់ទោរលេខរបស់គេរិង ថាជាពាក្យប្រឆាំងយ៉ាងដាច់ខាត នឹងជាការក្បត់ចំពោះខ្លួន។ ហ៊ីត្លែរបានប្រកាសបញ្ជាដកហូតគេរិង ចាកតំណែងនាទីគ្រប់យ៉ាង រួមតាំងតំណែងទាយាទនៃប្រទេសអាល្លឺម៉ង់ ដែលហ៊ីត្លែរបានប្រកាសតែងតាំងក្នុងពេលផ្ដើមសង្គ្រាមផង។

ក្រោយវេលដែលបានដឹងច្បាស់ នូវទំហើក្បត់របស់មនុស្សដែលខ្លួនស្រឡាញ់ ដែលខ្លួនបានលើកតម្កើងទាំងអស់នោះហើយ ហ៊ីត្លែរក៏បាននិយាយទៅកាន់អ្នកនៅជាមួយថាខ្ញុំចូលចិត្តហេតុការណ៍ ដែលនាំឲ្យកងទ័ពរបស់យើងបាត់បង់ទៅទាំងកងៗ នឹងបរាជ័យនៃកងទ័ពទាំងនោះហើយ។

ថ្ងៃទី២៩ ខែមេសា ហ៊ីត្លែរបានបញ្ជាឲ្យគោបែលស៍ចាត់ពិធីមង្គលការរបស់ខ្លួន ជាមួយអ៊ីវ៉ា-បេរ៉ានី តាមពាក្យដែល គឺ

បានសូមឲ្យស្លាប់ក្នុងឋានៈជាម៉ាដាមរបស់ហ៊ុំត្រូវ (លោកស្រីរបស់ហ៊ុំត្រូវ)។ គោបែលស៍បានតាមរកខ្លួននាយកទេសមន្ត្រីក្រុងប៊ែរឡាំង (ចៅហ្វាយក្រុងប៊ែរឡាំង) លុះបានជួបហើយក៏បាននាំចូលទៅក្នុងឧម្មង្គ ។ មង្គលការក៏បានចាប់ផ្តើមធ្វើភ្លាមនៅក្នុងឧម្មង្គនោះ ដោយនាយកទេសមន្ត្រីនៃក្រុងប៊ែរឡាំងជាអ្នកប្រកបពិធី ។ វេលាចុះឈ្មោះក្នុងបញ្ជីអត្រានុកូលដ្ឋាន អ៊ីវ៉ា បេរ៉ាន់ ភ្លេចស្មារតីបានសរសេរឈ្មោះខ្លួន(បកតិនាម) ហើយក៏ចាប់សរសេរនាមត្រកូល (គោតនាម) ចាស់ ដោយដាក់អក្សរ B ជាតួដើម តែត្រូវអ្នកនៅជិតខាងកែ ទើបលុបតួ B ចេញហើយសរសេរថា អ៊ីវ៉ា បេរ៉ាន់ ជំនួសវិញ តួអក្សរនេះហើយដែលជាហត្ថលេខាលើកដំបូង ហើយជាចុងក្រោយបង្អស់នៃជីវិតរបស់ខ្លួន។

លុះស្រេចពិធីមង្គលការនេះហើយ ហ៊ុំត្រូវក៏នាំភរិយាទៅជួបនាយទាហានក្នុងឧម្មង្គ ដែលនៅលើខ្នងនៃឧម្មង្គនោះ កំពុងរោយចុះដោយគ្រាប់កាំភ្លើងរបស់សត្រូវ ។ ក្រោយអំពីបានចាប់ដៃគ្នាស្តែងសេចក្តីមេត្រីរួចហើយ ទាំងអស់គ្នាក៏អង្គុយទទួលទានអាហារតាមតុដែលគេចាត់ចែងជាស្រេច ។ ក្នុងពេលនោះមានការសន្ទនា ប្រាស្រ័យគ្នាជាច្រើនម៉ោងរឿងដែលនិយាយគ្នាច្រើនតែរឿងចាស់ៗ ដែលជាអនុស្សាវរីយ៍កន្លងទៅហើយ។ ក្នុងទីបំផុតនៃការសន្ទនានោះ ហ៊ុំត្រូវក៏

បានប្រាប់ពួកមិត្តថា ខ្លួនខ្ញុំនិងភរិយារបស់ខ្ញុំសម្រេចចិត្តថា នឹងសម្លាប់ខ្លួនព្រមៗគ្នា ហើយហ៊ីត្លែវក៏ចូលទៅក្នុងបន្ទប់មួយ ទៀត ប្រាប់លេខានុការិនី ឲ្យរៀបចំសរសេរបញ្ជីវិន័យកម្ម។ ក្នុងវិន័យកម្មនោះមាន២ច្បាប់ មួយច្បាប់ជាវិន័យខាងរដ្ឋការ មួយច្បាប់ទៀតជាវិន័យកម្មផ្ទាល់ខ្លួន។ ក្នុងវិន័យកម្មជាផ្លូវការ នោះ ហ៊ីត្លែវបានបណ្តេញគេរឹង និង អ៊ុមលែវ ចេញចាកគណប័ក្សណាស៊ីសចេញចាកតំណែងការនានា ហើយបានតែងតាំងសេនាប្រមុខ នាវាចរដីនិក្ស ឲ្យធ្វើជាប្រធានាធិបតីនៃប្រទេសអល្លឺម៉ង់ដ៏ឲ្យគោបែលស៍ធ្វើជានាយករដ្ឋមន្ត្រី ជាមួយរដ្ឋបន្តី១៩ ក្រសួងទៀត តាមការជ្រើសរើសរបស់គោបែលស៍ ប្រែថា ហ៊ីត្លែវបានបញ្ជាតែងតាំងរដ្ឋាភិបាលថ្មីដោយខ្លួនឯង ហើយដែលមានសេចក្តីទុកចិត្តលើគោបែលស៍ ថាជាមនុស្សម្នាក់ទទួលបំរើខ្លួនយ៉ាងស្មោះត្រង់ ក្នុងពេលកិច្ចការទាំងអស់បានដើរមកដល់កន្លែងទាល់ច្រក។

ក្នុងវិន័យកម្មផ្ទាល់ខ្លួនរបស់ហ៊ីត្លែវនោះមានចែងថា ទ្រព្យសម្បត្តិរបស់ខ្លួនទាំងអស់ត្រូវបានជាទ្រព្យសម្បត្តិរបស់គណប័ក្សណាស៊ីស បើគណប័ក្សណាស៊ីសត្រូវរលំរលាយទៅត្រូវបានជាទ្រព្យសម្បត្តិរបស់រដ្ឋអល្លឺម៉ង់ បើរដ្ឋអល្លឺម៉ង់ត្រូវរលំរលាយទៅទៀត ក៏មិនមានរឿងអ្វីនឹងនិយាយគ្នាទៅទៀតឡើយ។ ចំណែករូបចម្លាក់និងរូបគំនូរផ្សេងៗដែល

ហ៊ីត្លែវបានទិញដោយតម្លៃច្រើនៗ ត្រូវដាក់ទៅជាសម្បត្តិនៃ
ពិតិធានីស្ថានក្រុងលីនលី។ សេចក្តីក្នុងចំណុចចុងបំផុតនៃ
វិន័យកម្មមានប្រាប់ថា កាលណាខ្លួនខ្ញុំនឹងភរិយារបស់ខ្ញុំស្លាប់
ទៅហើយ សូមឲ្យនាំគ្នាដុតសពឲ្យអស់ភ្លាម ដើម្បីកុំឲ្យសពខ្ញុំ
បានទៅនៅក្នុងដៃរបស់សត្រូវ។ ក្រោយអំពីបានចាត់ឲ្យធ្វើ
វិន័យកម្មស្រេចហើយ ហ៊ីត្លែវជាមួយភរិយាបាននាំគ្នាចូល
បន្ទប់ដំណេក ហើយបានទទួលដំណេកជាមួយគ្នាអស់រយៈ
កាលមួយយប់នៃជីវិតអាពាហ៍ពិពាហ៍ ត្រឹមត្រូវតាមច្បាប់
របស់ខ្លួន។

វត្តធាតុគ្រប់យ៉ាងរមែងដើរមកដល់គំនូសចុងបំផុត ជា
ធម្មតាមិនមានរបស់អ្វីមួយនៅក្រៅបទបញ្ញត្តិនៃធម្មជាតិ ។
ថ្ងៃទី ៣០ ខែមេសាពេលរសៀល ហ៊ីត្លែវបានបញ្ជាឲ្យចាក់ថ្នាំ
បំណាយសុនខដែលខ្លួនស្រឡាញ់។ វេលាល្ងាចហ៊ីត្លែវនិង
ភរិយាបានចេញមកលាពួកមិត្ត ហ៊ីត្លែវបានចាប់ដៃគេទាំង
ឡាយដោយមិននិយាយអ្វីសោះ។ ចំណែកអ្នកដទៃៗមាន
និយាយខ្លះ តែស្តាប់គ្នាមិនកើតជាសព្វមិនកើតជាសេចក្តីអ្វី
ឡើយ។ លុះលាគ្នាស្រេចហើយ ហ៊ីត្លែវជាមួយភរិយា ក៏បាន
ត្រឡប់ចូលទៅក្នុងបន្ទប់របស់ខ្លួនវិញមួយស្របក់ស្រាប់តែ ឮ
សូរកាំភ្លើងប៊ឹងមួយគ្រាប់។ មនុស្សទាំងអស់គ្នាក្នុងឧប្បដ្ឋ មិន
មានអ្នកណាមួយមានចលនាយ៉ាងណាទេ ទាំងអស់គ្នាសម្ងំ

ស្ងៀមរង់ចាំមួយស្របក់ធំទើបនាំគ្នាចូលទៅក្នុងបន្ទប់នោះ គេ
ទាំងឡាយបានឃើញហ៊ីត្លែវដេកនៅលើកៅអីវែង សើមជោក
ទៅដោយឈាម ហ៊ីត្លែវបានសម្លាប់ខ្លួនដោយបាញ់កាំភ្លើង
ចូលតាមាត់។ ចំណែកអ៊ីវ៉ា-បេរ៉ានី ដេកស្លាប់នៅលើកៅអីវែង
ក្បែរគ្នា នឹងហ៊ីត្លែវ មានកាំភ្លើងនៅក្បែរខ្លួន តែមិនបានបាញ់
ទេ គេចូលទិច្ចថា អ៊ីវ៉ា-បេរ៉ានីបានត្រូវស្លាប់ដោយលេបថ្នាំ
បំពុល។

ជីវិត វិសាខា

សុភាពស្រ្តីមានបញ្ញាឆ្លៀវឆ្លាត មានរូបល្អ មានសម្រស់ កាយថ្លាអណ្តែត មានឈ្មោះថា “វិសាខា” ជាអ្នកឧបត្ថម្ភនូវ គណសង្ឃនៃព្រះពុទ្ធសាសនាយ៉ាងខ្ជាប់ខ្ជួន។ វិសាខារស់នៅ ក្នុងលោកនៃមនុស្សក្នុងឋានៈជាស្រ្តីមានត្រកូលស្តុកស្តម្ភ ជា ស្រ្តីបរិច្ចាគឲ្យទស្សនវិទូ ឲ្យសាសនាចារ្យនូវបេះដូងរបស់នាង ដើម្បីប្តូរយកសេចក្តីស្ងប់សម្រាប់ជីវិត។

គឺជាធិការរបស់ពលមិត្ត ជាធិតាក្រមុំតែម្នាក់របស់បិតានៃ នាង។ ក្នុងពេលនោះមានព្រាហ្មណ៍ម្នាក់បានទទួលបញ្ជាអំពី មិត្តរៈជាសេនាបតីឃ្លាំង ឲ្យដើរស្វែងរកនារីក្រមុំប្រកបដោយ គុណសម្បត្តិដើម្បីយកមកធ្វើជាកូនប្រសារនៃខ្លួន ព្រាហ្មណ៍ បានដើរឆ្លងកាត់លំនៅឋាន ដែលនាងវិសាខាយប់សម្រាក ក្នុងដំណើរកំសាន្តសម្រាប់សប្តាហ៍។ ដំបូងព្រាហ្មណ៍ចោល ភ្នែកតាមមើលដោយមិនសូវជាយកចិត្តទុកដាក់ ព្រោះមិន ទាន់ឃើញនូវអ្វីឲ្យជាចម្លែក។

ភ្ញឺននារីរបស់វិសាខាទាំងអស់នោះ ក៏ចាប់ផ្តើមលេង សប្បាយជាមួយគ្នា ដោយប្រាសចាកការប្រុងប្រយ័ត្នខាងចរិ យាសម្រាប់ស្រ្តី ដូចជារត់បោះជើងយ៉ាងរឹងៗ លោតផ្លោះ

កាយយ៉ាងខ្ពស់ៗ ពង្វីលខ្លួនទៅមកយ៉ាងញាប់ៗ ពន្លេងតន្ត្រី
ឲ្យមានសូរយ៉ាងឮ ជាមួយទំនុបចម្រៀងដែលបើកមាត់យ៉ាងធំ
តែវិសាខាតែម្នាក់ឯងត្រឡប់ជាមានឥរិយាបថយ៉ាង ស្ងប់
ស្ងៀមស្ងួននៅក្នុងអាកប្បកិរិយាជាប្រក្រតី ទោះជាភ្លឺនស្រ្តី
របស់ខ្លួន មានចលនាខុសធម្មតាយ៉ាង ណាក៏ដោយ។

លុះដល់ស្រះទឹកមួយ នារីដទៃៗនាំគ្នាផ្លាស់សំពត់
ចេញអស់ ទុកនៅតែសំពត់ធម្មជាតិ ដែលម៉ែចែកឲ្យអំពីកំ
ណើត គឺយកទឹកធ្វើជាសំពត់ ហើយនាំគ្នាហែលលេងក្នុងទឹក
ថ្លាឈ្ងួង មើលយល់ដី។ ចំណែកវិសាខាគឺផ្លាស់សំពត់ដូច
ស្រ្តីឯទៀតដែរ តែនាងចុះទៅក្នុងទឹកហើយសន្សឹមៗលាត់សំ
ពត់ឡើងលើបន្តិចម្តងៗ លុះខ្លួនបានស្លៀកសំពត់ទឹកហើយ
នាងក៏ពាក់សំពត់លើមែកឈើ ដែលខ្លួនបាន ដោតនៅជិត
ខ្លួន ដើម្បីងាយស្រួលដល់ការចាប់យកសំពត់មកផ្លាស់សំពត់
ទឹក ដោយច្រកចូលបន្តិចម្តងៗដូចអំពីកាលដកចេញ ។ វិសា
ខា ពុំមានចលនាហែលទៅមុជចុះទេព្រោះនាងមានចរិយា
សិក្ខាថា ទឹកថ្លាពេកណាស់មិនគួរណាសប្បាយភ្លេចខ្លួនជា
ស្រ្តីទេ។

ក្រោយអំពីងូតទឹកហើយ មានការបែងចែកអាហារគ្នាញ៉ាំ
ស្រ្តីដទៃៗ ថាតែញ៉ាំក៏ញ៉ាំគ្រុបក្រាប់តែម្តង លុះឆ្អែតស្តប់ស្តល់
ហើយទើបឲ្យអាហារសំណល់ស្រ្តីបំរើរបស់ខ្លួនតែវិសាខាបាន

ចាប់បែងអាហារថ្ងៃឲ្យស្រ្តីបំរើរបស់ខ្លួនញ៉ាំជាមុន ហើយ
នាងញ៉ាំខ្លួនឯងក្នុងកាលខាងក្រោយ ដោយបរិមាណយ៉ាង
ល្មមសមគួរ។

ក្នុងពេលធ្វើដំណើរត្រឡប់ ក្នុងកន្លែងណាមានទឹកកកត់
ស្រ្តីទាំងលាយ សុទ្ធតែបានដោះស្បែកជើងរបស់ខ្លួនចេញ តែ
វិសាខានាងពុំបានដោះស្បែកជើងរបស់នាងទេ។ ក្នុងកន្លែង
ណាមានព្រៃស្រោង ស្រ្តីទាំងឡាយបានបើកម្នាក់របស់ខ្លួន
ចេញ តែវិសាខា នាងពុំបានបើកម្នាក់របស់នាងចេញទេ។ ឥរិ
យាបថថម្លែករបស់វិសាខា មិនត្រឹមតែធ្វើឲ្យព្រាហ្មណ៍នឹក
ឆ្ងល់ក្នុងចិត្តប៉ុណ្ណោះទេ គឺថែមទាំងគាត់ធ្វើសំនួរដូចតទៅនេះ
ព្រាហ្មណ៍ ៖ “កូនស្រីសម្លាញ់ចិត្ត គឺជាកូនចៅនរណាគេ?”

វិសាខា ៖ “នាងខ្ញុំជាធីតារបស់ពល^(១) មិត្ត ចាស”

ព្រាហ្មណ៍ ៖ “កូនក្រមុំសម្លាញ់ចិត្ត កុំមានសេចក្តីអាក់អន់ចិត្ត
អ្វីហ្ន៎ បើកូនស្រីអត់ទោសឲ្យ អិសូមសួរនិចទៀតថា “ដូច
ម្តេចក្នុងខណៈដែលស្រ្តីដទៃៗ រត់ លោត ផ្លោះ ពង្វិលខ្លួន
ដើររាំព្រមទាំងសម្តែងចេញនូវចលនាផ្សេងៗ ដែលជាកិរិ
យាមិនសមគួរ តែកូនស្រីត្រឡប់ ជានៅស្ងៀមធ្វើព្រងើយ តើ
យ៉ាងណាកូនក្រមុំអី?”

វិសាខា ៖ “លោកអី ស្រ្តីក្រមុំជាទំនិញរបស់ឪពុកម្តាយ

(១) ពលមិត្ត ក្នុងកន្លែងខ្លះថា ធនញ្ញយ

ប្រសិនបើយើងចេះតែលោត ធ្លោះ រត់ ហាក់ ចួនជាសិយមាន គ្រោះថ្នាក់បាក់ដៃ បាក់ជើងនោះឱពុកម្តាយត្រូវចិញ្ចឹមយើង អស់មួយជីវិតព្រោះមិនមានកម្លោះណាមកសូមយើងយកទៅ ធ្វើជាភរិយារបស់គេឡើយ”។

ព្រាហ្មណ៍ ៖ ល្អណាស់ កូនក្រមុំសម្លាញ់ចិត្ត ខ្ញុំស្តាប់បានចូល ចិត្តហើយ។ “ចុះស្រ្តីដទៃៗ គេដកយកសំពត់ចេញពីខ្លួនអស់ ហើយទើបចុះទៅដូតទឹក ចំណែកខាងនាងចុះក្នុងទឹកជាមុន ហើយទើបដកយកសំពត់ចេញជាខាងក្រោយ តើបញ្ហានេះ យ៉ាងណា?”

វិសាខា ៖ “ឱ លោកអ៊ី ស្រ្តីក្រមុំទាំងឡាយតែចេះអៀនខ្មាស់ មិនសមគួរឲ្យមាននរណាម្នាក់មើលឃើញនូវរូបកាយ របស់ ខ្លួន ដែលមិនមានសំពត់ស្លៀកពាក់ទេ”។

ព្រាហ្មណ៍ ៖ “កូនក្រមុំសម្លាញ់ចិត្ត នៅក្នុងទីនេះក៏មិនមាននរ ណាមើលឃើញនីសណ៍”។

វិសាខា ៖ “ចាសលោកអ៊ី លោកអ៊ីនេះឯងជាអ្នកមើលឃើញ”

ព្រាហ្មណ៍ ៖ “ល្អណាស់ កូនក្រមុំសម្លាញ់ចិត្ត រឿងមួយទៀត ដែលអ៊ីចង់ដឹងនោះ គឺស្រ្តីដទៃៗ គឺ^(១) មិនខ្ចីរវល់អើពើដល់ ស្រ្តីបំរើឡើយ តែកូនស្រីត្រឡប់ជាចែកអាហារឲ្យស្រ្តីបំរើ របស់ខ្លួនញ៉ាំមុន តើដូចម្តេចទើបធ្វើយ៉ាងនេះ?”

(១) គឺ ជាពាក្យបុរិសសព្វនាមប្រើជំនួសឈ្មោះស្រ្តី “បើជាបុរសថាគេ”។

វិសាខា ៖ “មានហេតុផលយ៉ាងនេះឯងចាស លោកអ៊ី ក្នុង មួយថ្ងៃៗយើងមានតែសេចក្តីសប្បាយរីករាយភ្លើតភ្លើន ចំ ណែកជនទាំងឡាយនេះ គ្នាត្រូវខំប្រឹងធ្វើការឲ្យយើងនឿយ ហត់ណាស់ ដូចញើសតាងទឹកជានិច្ចកាល”។

ព្រាហ្មណ៍ ៖ “ល្អណាស់ កូនស្រី ចុះហេតុដូចម្តេចក្នុងពេល ដើរលុយទឹកម្តងៗ កូនស្រីមិនដោះស្រែងជើងចេញ?”

វិសាខា ៖ “ព្រោះក្នុងទឹកមិនមាននរណាម្នាក់មើលឃើញនូវ វត្ថុជាគ្រឿងមុតទាំងឡាយមានបន្ទាជាដើមទេ ខ្ញុំមិនត្រូវការ ឲ្យជើងរបស់ខ្ញុំ បានទទួលរបួសចាកវត្ថុមានមុខមុត ទើបខ្ញុំ ដើរទាំងស្បែកជើង!”

ព្រាហ្មណ៍ ៖ “ល្អដែរហើយ កូនស្រីរបស់អ៊ី ស្រ្តីទាំងឡាយគឺ បិទទាំងយូក្នុងដំណើរចូលក្រោមម្លប់ឈើ ព្រោះអាកាស ក្រោមដើមឈើត្រូវបានថយកំដៅ អស់ច្រើនហើយ ហេតុអ្វី កូនស្រីនៅតែកាងតាំងយូដដែល ឬ មួយកូនស្រីមិនបាន ទទួលធាតុត្រជាក់?”

វិសាខា ៖ “តែលោកអ៊ីចាស រឿងនេះវាក៏ដូចជារឿងមុន គឺ ក្រៅអំពីមានអ្វីៗ ណាមួយធ្លាក់ចុះមក ស្វាជាសត្វរពិសនៅ មិនស្ងៀម វានឹងកាច់មែកឈើចោលមកលើខ្លួនរបស់យើង លេងជាល្បែង^(១) របស់វា ធំជាងនេះទៅទៀត តាំងយូជាវត្ថុ

(១) ល្បែង ច្រើនជំនួសល្បែងតាមក្បួនវេយ្យាករណ៍។

ធាតុមួយ អាចជួយការពារនូវមែកឈើបាក់បានខ្លះដែរ។

ដោយសេចក្តីពេញចិត្តចំពោះបញ្ញាវៃនាប័រហ៍ស របស់
វិសាខា ព្រាហ្មណ៍នោះក៏បានចូលខ្លួនទៅរកមាតាបិតារបស់
វិសាខា ហើយបានស្នើរសូមគឺឲ្យជាករិយានៃបុត្ររបស់សេដ្ឋី
ឈ្មោះមិគារៈ ដោយបរិយាយកថាមានដូចនេះ ៖

“នារីមានលក្ខណៈដូចនេះ បើបានជាករិយានៃបុរសណា
បុរសនោះជាបុគ្គលមានវាសនាខ្ពស់បំផុត ជាបុគ្គលនៃឪពុក
ម្តាយណា ឪពុកម្តាយនោះជាបុគ្គលមានសេចក្តីសុខសម្រាប់
លោកដល់ទីបំផុត ជាមិត្តនៃមនុស្សទាំងឡាយណា មនុស្ស
ទាំងឡាយនោះ ជាបុគ្គលមានអនាគតទុក្ខមិនមាន។ នាង
មានមារយាទខ្ពស់ មានចរិយាថ្លៃថ្នូរ មានចិត្តមេត្តាករុណាអ្នក
ដទៃជាងខ្លួនឯង មានបញ្ញាឆ្លៀវឆ្លាតវៃវាងក្នុងមុខការគ្រប់
វិស័យ សូមមេត្តាអនុញ្ញាតឲ្យនាងមានគូជីវិត រៀបចំអាពាហ៍
ពិពាហ៍ ជាមួយបុណ្ណវឌ្ឍនៈ ជាបុត្ររបស់ មិគារៈចុះ”។

មាតាបិតារបស់វិសាខាព្រមផង ទើបរៀបចំមង្គលការ
តាមរបៀបប្រពៃណី ហើយបញ្ជូននាងទៅនៅជាមួយស្វាមី
ក្នុងនគរសាវត្ថី។

វិសាខាជាមហាឧបាសិការរបស់ព្រះបរមសាស្តា ជាស្រ្តី
មានសទ្ធាជ្រះថ្លាក្នុងបុណ្យកុសល១០០ ភាគ១០០តែមិគារៈ
បិតារបស់ស្វាមីនៃនាង រួមជាមួយមនុស្សក្នុងផ្ទះទាំងអស់

របស់គេ មិនបានដូចជានាងទេ ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ វិសាខាខំប្រឹងប្រតិបត្តិខ្លួនឲ្យជាទីស្រឡាញ់ពេញចិត្ត នៃ មនុស្សទាំងឡាយនោះ តាមការចាំបាច់ដែលកើតមានឡើង។ វិសាខាជាស្រ្តីមានអរិយធម៌រូបកាយ ៥ប្រការ ក្នុងឋានៈនៃនាង ជាបុត្រប្រសាសន៍ម្ចាស់ផ្ទះ លំអទាំង៥យ៉ាងនេះបានធ្វើឲ្យនាង បានទទួលនូវឯតទគ្គ ខាងលំអរូបក្នុងគេហដ្ឋានឪពុកក្មេក ម្តាយក្មេករបស់នាងផង ក្នុងនគរសាវត្ថីផង។ លំអ៥ពោលគឺ សក់ល្អ សាច់ល្អ ឆ្អឹងល្អ សម្បុរស្បែកល្អ និងវ័យល្អ។

សក់ល្អគឺសក់របស់នាងមានលក្ខណៈទ្រង់ទ្រាយដូចរោម កន្ទុយបក្សីក្លោកដែលវាកំពុងតែកាងពង វែងស្រុងចុះក្រោម ទល់ភាគមណ្ឌលនៃចង្កេះ នៅត្រង់ទីបំផុតនៃចុងសក់ដ៏ញឹក ល្អិតនោះមានស្ថានខ្វែងឡើងខាងលើគ្រប់សរសៃ សាច់ល្អ ក៏គឺបបូរមាត់របស់វិសាខាមានសម្បុរក្រហមព្រឿងៗ ដូចផ្លែ ម្រះទុំ ឆ្អឹងល្អក៏គឺធ្មេញសមានជាតិប្រេងធម្មជាតិផ្សំលាយមាន សម្បុរស តែសមានឈាមដូចសម្បុរភ្នុកដំរី ស្បែកល្អក៏គឺ ស្បែកនោះសូម្បីវិសាខាមិនបានប្រើគ្រឿងលាបគ្រឿងសំអាង អ្វីសោះ ក៏នៅតែល្អម៉ត់ចត់ផ្សំផងមានលក្ខណៈទ្រង់ទ្រាយដូច ភ្លេងផ្កាឈូក មានសំរស់សថ្លាដូចផ្កាកណ្តិការ វ័យល្អ គឺវ័យ ខាងក្រោយអំពីកាលដែលនាងបានឲ្យកំណើតបុត្រ២០ នាក់ ហើយ ក៏នៅតែល្អដដែលដូចជាលំអនៃស្រ្តីមានវ័យក្រមុំ។

វិសាខាមានលំអមួយពិសេសទៀត បានដល់សម្លេងក្នុង កាលណាវិសាខាហើបមាត់និយាយម្តងៗ មានមនុស្សផ្ទៀង ស្លាប់ស្លាត់ជ្រាប ព្រោះសម្លេងរបស់នាងពិរោះវិស័យដូចសំ ណួររតាំងដែលគេសិតដោយធាតុប្រាក់ ឬ សម្លេងតន្ត្រីដែល មានគ្រឿងព្យាណូដឹកនាំ ។

ក្នុងពេលដែលវិសាខាត្រូវចេញទៅខាងស្វាមី មានតាបិ ការបស់គឺក៏បានចែកឲ្យនូវគ្រឿងតែងកាយ មានតម្លៃស្ទើរ កាត់មិនបានហៅថា “មហាអាករណៈបក្សីដើរដី” គ្រឿង ប្រដាប់តែងកាយនេះគេធ្វើជារូបក្លោកមួយតួ រោមស្លាបរបស់ វាមួយៗធ្វើដោយមាសសុទ្ធមានទឹក១០ ក្នុងស្លាបម្ខាងៗមាន ៥០០សន្លឹក មាត់របស់វាធ្វើដោយផ្កាថ្មកែវ ភ្នែក ក នឹង រោម ខ្លួនធ្វើដោយពេជ្រ ប្រកបត្បូងៗ កាលណាវិសាខាពាក់គ្រឿង អាករណៈ នេះលើក្បាលរបស់នាង គេមើលទៅឃើញភាព នាងស្រដៀងភាពបក្សីក្លោក ទំនេរលើទីមួយខ្ពស់ស្រឡះ មានសំនៀងភ្លេងដែលពន្លេង ដោយការរណ្តំនៃគ្រឿងតែង កាយរបស់នាង ឮសូររងំបណ្តាលឲ្យស្លឹកត្រចៀកនៃអ្នក ទស្សនាទាំងឡាយស្ថិតនៅស្ងៀមស្ងាត់ប្រុងប្រយ័ត្នដូច ជា ភ្នែក។

វិសាខា ជាស្ត្រីមានបុណ្យបានសាងច្រើន បានធ្វើគ្រប់ មុខបុណ្យទាំងអស់ សូម្បីតែបុណ្យដែលមិនមាននរណា

ឃើញក៏នាងបានធ្វើដោយច្រើន មានជាអាទិ៍បុណ្យជួយរំដោះ ទុក្ខលំបាកនៃមនុស្សមានជម្ងឺ មនុស្សជរា មនុស្សកំព្រាញាតិ កូនក្មេង មនុស្សវង្វេងផ្លូវ មនុស្សមានសេចក្តីខ្វះខាតសម្ភារៈ ក្នុងដំណើរចេញទៅ មនុស្សមានសេចក្តីខ្វះខាតក្នុងពាក់ កណ្តាលដំណើរ មនុស្សមានសេចក្តីខ្វះខាតក្នុងដំណើរចូល មក មនុស្សមានសេចក្តីខ្វះខាតក្នុងដំណើរកំពុងបំពេញបេស កម្មនានា។ល។ ជាពិសេសជាងនេះទៅទៀត គឺវិសាខាចូល ចិត្តធ្វើច្រើន នូវបុណ្យណាដែលអ្នកដទៃគេមិនសូវចង់ធ្វើ ដូច ជាជួយសង្គ្រោះមនុស្សរងគ្រោះ ជួយបន្ថែមធនធានលើ កុសលរួមដែលមានចំនួនសេសឲ្យគត់ ជួយសង់បង្ហើយសំ ណង់អ្វីៗ ដែលគេស្ថាបនាមិនហើយព្រោះអស់បច្ច័យ ឬ ព្រោះមកអំពីរឿងអ្វីមួយជួយដឹកនាំអ្នកដំណើរដោយ យាន ជួយបំភ្លឺភ្លើងឲ្យបុគ្គលមានភ្នែកល្អមើលឃើញផ្លូវ ។ល។ បុណ្យទាំងឡាយនេះគឺធ្វើក្នុងបច្ចុប្បន្នជាតិខ្លះ ក្នុងអតីតជាតិ ខ្លះ មិនតែប៉ុណ្ណោះគឺតាំងចិត្តថានឹងធ្វើបុណ្យបែបនេះ ទៅក្នុង អនាគតជាតិទៀតផង។ ដោយអាស្រ័យកម្លាំងបុណ្យទាំង ឡាយនេះជួយទំនុកបំរុងវិសាខាទើបត្រូវបានសម្រេចនូវសម្ប ទាន៥យ៉ាងគឺ ៖

- ១) ញាតិសម្បទា សម្បទាពោលគឺសម្បណ៍ញាតិ។
- ២) ភោគិសម្បទា សម្បទាពោលគឺសម្បណ៍ទ្រព្យ។

៣) អរោក្យសម្បទា សម្បទាគឺមិនមានរោគ។

៤) សីលសម្បទា សម្បទាគឺមានយោទថ្លៃថ្នូរ។

៥) ទិដ្ឋិសម្បទា សម្បទាគឺមានបញ្ញាវាងវៃ។

មានការស្ងាត់កំបាំងមួយទៀតគឺ វិសាខា មានកម្លាំងរូប កាយ(កម្លាំងសាច់ដុំ) ខុសអំពីកម្លាំងសាច់ដុំអ្នកដទៃជាច្រើន ព្រោះវិសាខាចូលចិត្តជួយមនុស្សមានកម្លាំងទន់ខ្សោយដើម្បី យកផលបុណ្យច្រើនជាងជួយមនុស្សខ្លាំងពូកែ ដើម្បីយកកេរ្តិ៍ ឈ្មោះ។

ដែលថា វិសាខាសម្បូណ៍ញាតិ ញាតិក្នុងទីនេះលោកមិន បានគិតត្រឹមតែមនុស្សរួមលោហិតទាំង៧ជួរទេ គឺគិតដល់ មនុស្សទាំងអស់ណាដែលបានស្គាល់រាប់អានវិសាខាទាំងជន ក្នុងប្រទេសទាំងជនបរទេស។ ញាតិមិត្តរបស់វិសាខាមិន មែនមានតែជនមានទ្រព្យសម្បត្តិស្តុកស្តម្ភ មានយសសក្តិធំដុំ ទេ ដែលច្រើនបំផុតគឺញាតិមិត្តអនាថាក្រខ្យត់ទ្រព្យសម្បត្តិ ព្រោះអ្វី? ព្រោះវិសាខាចូលចិត្តធ្វើសេចក្តីស្និតស្នាលកៀក កើយជាមួយមនុស្សអន់ជាងមនុស្សគ្រាន់។

ដែលថា វិសាខាសម្បូណ៍ទ្រព្យសម្បត្តិនោះ គឺវិសាខា មានទ្រព្យសម្បត្តិលើសវិស័យនៃការរាប់ចំនួន តែគេអាចគិត គួរឲ្យដឹងចំនួនតាមក្បួនគណិតសាស្ត្របានដែរ ។ ដូចម្តេច ទើបវិសាខាមានទ្រព្យសម្បត្តិច្រើនម៉្លេះ? ចម្លើយមានតែពីរ។

១) មានច្រើនព្រោះត្រកូលនេះមានតៗ គ្នាមក លុះដល់មក ឪពុកម្តាយវិសាខា មិនមានឮថា មានកូនច្រើន គឺមានតែ វិសាខាតែមួយជាអ្នកទទួលមរត៌ត។ ២) មានព្រោះបុណ្យក្នុង អតីតជាតិបានធ្វើឲ្យអតីតវិញ្ញាណ របស់វិសាខាមានគុណ ភាពល្អបរិសុទ្ធ ហើយវិញ្ញាណនោះក៏បានតាក់តែងបង្កើតឲ្យ បានវិញ្ញាណថ្មី ដោយអាស្រ័យវិញ្ញាណចាស់ល្អ វិញ្ញាណថ្មីក៏ ល្អដូចវិញ្ញាណចាស់ដែរ។ វិញ្ញាណល្អត្រូវតែមកកើតក្នុងផ្ទៃនៃ ត្រកូលមាន ទ្រព្យសម្បត្តិច្រើនដូចនេះឯង។

ដែលថា វិសាខាមិនមានរោគ រោគក្នុងទីនេះលោកមិន បានរាប់យកសេចក្តីស្រេកឃ្លានជុះនោមផងទេ គឺលោកគិត អំពីជម្ងឺ^(១) គ្រុនរដូវគ្រុនចាញ់ជាដើមឡើយទៅ ជម្ងឺទាំង ឡាយនេះវិសាខាមិនមានទេ ព្រោះមានបុណ្យក្នុងអតីតកាល ជួយការពារផង មានអនាម័យក្នុងបច្ចុប្បន្ននៅជុំវិញជីវិតរបស់ នាងជារបាំងផង។

ដែលថា វិសាខាមានចរិយាមារយាទថ្លៃថ្នូរនោះ គឺវិសាខា មិនមែន ជាស្ត្រីទុកដាក់ជាមិត្ររបស់ខ្លួន ចំពោះតែបុគ្គល ដែលមានខ្សែលោហិតជាមួយគ្នាទេ ចំពោះតែដែលមានរូបល្អ មានទ្រព្យសម្បត្តិ មានយសស័ក្តិ ។ល។ ប៉ុណ្ណោះទេ មនុស្ស នៅក្នុងឋានៈណា ជាតិសាសន៍ណា ក្នុងត្រកូលអម្បូរណា ក្នុងវណ្ណៈណា ក្នុងពណ៌សម្បូរណា។ល។ ក៏វិសាខាយកជា

មិត្តទាំងអស់ តែនាងមិនបណ្តោយឲ្យខូចសីលធម៌របស់នាង ព្រោះតែមានយាទចៅកទាបរបស់គេទេ។ ដូច្នោះហើយបានជា ក្នុងពេលដែលគេលើកនាងឲ្យទៅធ្វើជាប្រពន្ធ បុណ្ណវឌ្ឍនៈ ដោយគេឥតមានសួរចិត្តរបស់នាង ក៏គឺមិនមានប្រកែក ទោះ ជាបានដឹងថាទាំងខ្លួនបុណ្ណវឌ្ឍនៈ ទាំងវង្សត្រកូលជាវត្តធាតុ មួយដែលនាងមើលឃើញថាមិនល្អក៏ដោយ ព្រោះអ្វី? ព្រោះ នាងគិតថាអ្វីៗ ទាំងអស់មិនមែនមានបញ្ហាចោទទេ។ ដូចនេះ អាត្មាអញត្រូវតែទទួលស្រាយបញ្ហាដែលគេដាក់ឲ្យលុះត្រាតែ រួច ទើបឈ្មោះថាជាកូនស្រីនៃត្រកូលមួយ ដែលអ្នកជិតខាង ធ្លាប់គោរព និងផ្ញើរសេចក្តីសង្ឃឹមទុកលើខ្លួន។

ដែលថា វិសាខាសម្បូណ៌បញ្ញាវាងវៃ បញ្ញាក្នុងទីនេះ លោកមិនគិតយកត្រឹមតែវិជ្ជានានាដែលរៀនអំពីគ្រូទេ គឺគិត ដល់សេចក្តីឆ្លៀវឆ្លាតឆាប់យល់ការណ៍ ឆាប់ឃើញការណ៍អ្វី ទាំងអស់នៅជុំវិញខ្លួនរបស់នាង។ វិសាខាមានទាំងបញ្ញា ដែលកើតអំពីការសិក្សាចាកគ្រូ។ មានទាំងបញ្ញាដែលកើត អំពីការពិចារណាឃើញដោយខ្លួនឯង។

នៅក្នុងផ្ទះ ឪពុកក្មេក វិសាខាបានជួបនឹងសេចក្តីពិត ដែលនាងបានគិតទុកជាមុនថាមុខតែនឹង..... រឿងនោះគឺ ឪពុកក្មេករបស់នាង គេកាន់សាសនាអ្នកបួសស្លៀកអាភាស ពួកមួយ អ្នកបួសទាំងឡាយនេះ រួមទាំងឪពុកក្មេករបស់នាង

ផងបាននិយាយផ្ដោះផ្ដងចំអកឡកឡើយដៀមដាមក្នុងឥរិយា
បថប្រមាថមើលងាយព្រះអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធហេតុនេះ បាន
ធ្វើឲ្យនាងវិសាខាមិនសប្បាយចិត្តយ៉ាងខ្លាំង។

មានថ្ងៃមួយបព្វជិតស្លៀកមេឃបាននិយាយទៅ កាន់
មិគារៈថា ៖

“ឱ ញោម អ្នកបាននាំយកមកនៅក្នុងគ្រួសាររបស់អ្នកនូវ
មនុស្សអាក្រក់បំផុត ខ្លួនគឺជាសាវ័ករបស់សមណគោតម។
ចូរអ្នកបណ្ដេញវាចេញចាកទីនេះដោយប្រញាប់ទៅ”។

មិគារៈនឹកតែក្នុងចិត្តថា “រឿងនេះមិនមែនងាយទេ! ព្រោះ
វិសាខាជាស្រ្តីមកចាកត្រកូលស្តុកស្តម្ភណាស់” តែអាត្មាអញ
មិនធ្វើតាមសំណូមពរ របស់លោកគ្រូទាំងឡាយនៃអញក៏មិន
កើត ដូច្នោះ អញត្រូវរំពៃគយគន់មើលគ្រប់នាទីទាំងអស់របស់
វិសាខាយើងមិនមោះសមត្រង់ណា អញនឹងចាប់ថ្នាក់ ហើយ
បណ្ដេញភ្លាម”។

ថ្នាក់បានកើតមានឡើងក្នុងពេលដែលមិគារៈ កំពុងហុត
យាគូផ្សំទឹកដោះក្នុងបានមាស ដែលមានវិសាខាអង្គុយនៅ
ក្បែរខាង មានដៃកាន់ផ្លិតស្លាបបក្សីដងភ្នកកំពុងបក់ខ្យល់ជូន
ឱពុកក្មេកដោយគោរពយ៉ាងទន់ភ្លន់។ ក្នុងពេលជាមួយគ្នានេះ
មានព្រះសង្ឃមួយអង្គមានឥន្ទ្រិយ៍គួរអ្នកផងចង់គោរព លោក
និមន្តចូលមកដើម្បីបណ្ឌិត តែមិគារៈក្លែងធ្វើជាមិនឃើញ

គាត់លោកហុតយាគូរឿយៗទៅ។

វិសាខានិយាយទៅកាន់ភិក្ខុអង្គនោះ ដោយសំដីយ៉ាងថ្មម ទន់ភ្លន់ថា ៖

“និមន្តហួសផ្ទះនេះទៅចុះព្រះករុណាខ្ញុំ! លោកឪពុកខ្ញុំ កំពុងពិសាអាហារចាស់ លោកឪពុករបស់ខ្ញុំពុំបានគិតគូរដល់ អាហារថ្មីទេ”។ លុះឮសំដីនេះរបស់វិសាខាភ្លាម មិគារៈ ច្រឡោតតូងក្រោកឈរស្រែកសន្ធាប់ដឹងថា៖

“យកយាគូនេះចេញទៅ ដេញវាចេញចាកផ្ទះនេះភ្លាម ទៅ ទាំងអស់គ្នាជួយគិតអញមើល វាគួរដៃឬ? មេស្រីចង្រៃ នេះ វាអួតខ្លួនវាថាល្អ វាស្តីចំពោះមុខថាអញសុំអាហារចាស់ វានិយាយក្នុងពេលដែលអញកំពុងតែស៊ីឆ្ងាញ់!”

“លោកប៉ា!” វិសាខានិយាយក្នុងឥរិយាបថយ៉ាងស្ងប់ ស្ងៀម។

“កូនចុះចេញផ្ទះនេះភ្លាមៗ ពុំទាន់បានទេ ព្រោះកូនមិន មែនជាស្រីសោភិនីទេ កូនជាស្រីរបស់ត្រកូលអ្នកមានសីល ធម៌មួយ ឪពុករបស់កូនបានដៅស្មានទុកជាមុនហើយថានឹង មានរឿងបែបនេះកើតឡើងជាមិនខាន ដូច្នេះមុននឹងឲ្យខ្ញុំមក នៅក្នុងទីនេះ លោកឪពុកបានតែងតាំងព្រាហ្មណ៍ព្រឹទ្ធាចារ្យ៨ នាក់នៅក្នុងតំណែងជាឧត្តមប្រឹក្សា សម្រាប់វិនិច្ឆ័យឲ្យដឹងក្តី ខុសត្រូវ សូមលោកប៉ាជ្រាប ហើយសូមលោកប៉ាប្រើអ្នកបំរើ

ឲ្យទៅអញ្ជើញព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយនោះមក។

មិគារៈយល់ព្រមផងដោយសេចក្តីរីករាយ ព្រោះគាត់គិតថា ព្រាហ្មណ៍ទាំងលាយក៏គង់សម្រេចសេចក្តីឲ្យគាត់ត្រូវឲ្យវិសាខាខុស។ ក្នុងបណ្តាព្រាហ្មណ៍ទាំង៨នាក់ មានព្រាហ្មណ៍ម្នាក់ជារុដ្ឋសមាជិកនៃអង្គឧត្តមប្រឹក្សាក៏បានទទួលមក តាមសេចក្តីអញ្ជើញ មិគារៈបានផ្ដើមនិយាយរឿងដែលកើតមានឡើងឲ្យព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយស្តាប់។ ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយក៏បានតាំងសំនួរនឹងស្តាប់ចម្លើយ ដូចមានតទៅនេះ ៖

សំនួរ = “កូនស្រីសំឡាញ់ចិត្ត” ក្រោយអំពីនាងបានស្តាប់សេចក្តីរាយការណ៍ របស់ឪពុកក្មេកនៃនាងហើយ “តើរឿងទាំងអស់ពិតដូច្នោះមែន ឬ? ”

ចម្លើយ = “មិនត្រូវតាមចំណាំរបស់នាងខ្ញុំឡើយ!” ព្រោះក្នុងខណៈដែលឪពុកក្មេករបស់នាងខ្ញុំ ស្ដែងកិរិយាវាហី មិនងាកម្យ៉េងមើលព្រះភិក្ខុអង្គនោះ ហើយដែលនាងខ្ញុំនិយាយថា “លោកប៉ារបស់ខ្ញុំព្រះករុណាកំពុងនីអាហារចាស់ “ពាក្យនេះមិនមែនមានន័យទៅលើអាហារចាស់មែនទែនទេ គឺមានន័យទៅលើបុណ្យចាស់ ព្រោះខ្ញុំចង់និយាយឲ្យព្រះភិក្ខុអង្គនោះជ្រាបក្នុងព្រះទ័យរបស់លោកថា “លោកឪពុកក្មេករបស់ខ្ញុំ លោកអាស្រ័យតែបុណ្យចាស់ លោកមិនសាងបុណ្យថ្មីទៀតទេ តើវាខុសទៅប៉ុណ្ណាបើខ្ញុំនិយាយប៉ុណ្ណោះ?”

“មិនមានកំហុសអ្វីទេ កូនស្រីសម្លាញ់ចិត្ត” ប្រធានឧត្តម ប្រឹក្សាពេលបញ្ជាក់។ “កូនស្រីរបស់យើងនិយាយត្រឹមត្រូវណាស់ ដូចម្តេចទើបលោកត្រឡប់ជាខឹងឆ្ពោះក្រមាស់នឹងគឺ ទៅវិញ?”

“រឿងនេះ យល់ព្រមលើកទោសឲ្យ ព្រោះមិនមានកំហុស មែន” មិគារឆ្លើយតប។

តែអំពីកាលដែលនាងចេញចាកផ្ទះរបស់នាង មកនៅជា មួយខ្ញុំ ម្តាយរបស់នាងបានឲ្យមេរៀន១០យ៉ាង មេរៀនទាំង អស់នោះខ្ញុំស្តាប់មិនយល់មិនចូលចិត្តសោះ ចំណុចដំបូងគឺ “ភ្លើងក្នុងផ្ទះកុំនាំយកចេញចាកទ្វារទៅខាងក្រៅ”។ ចំពោះ រឿងនេះលោកឧត្តមប្រឹក្សាក៏ធ្លាប់ជ្រាបស្រាប់ហើយ ថា ត្រកូលរបស់យើង មានទំនៀមទម្លាប់ខាងបញ្ជូនភ្លើងពីផ្ទះ មួយទៅផ្ទះមួយទៀតជាធម្មតា គឺយើងធ្លាប់ចែកភ្លើងគ្នាប្រើ ប្រាស់ជាប្រក្រតីមកហើយ ប្រសិនបើយើងយកមេរៀននេះ មកអនុវត្ត យើងក៏មិនដឹងជានឹងរស់នៅជាមួយគ្នាយ៉ាងណា កើតទេ មិគារចោទប្រកាន់។

សំនួរ = “វាជាសេចក្តីពិតដូចជាពាក្យដែលគេនិយាយឬ ទេ កូនស្រីសម្លាញ់ចិត្ត?”

ចម្លើយ = “លោកឧត្តមប្រឹក្សា វាមិនមែនមានន័យយ៉ាង នេះទេ ពាក្យថាភ្លើងក្នុងមេរៀននេះ មិនមែនជាភ្លើងរបស់ធម្ម

ជាតិសុទ្ធាមែនៗទេ គឺជាសំដីដែលលោកប្រៀបធៀបដូចជា ភ្លើងទេតើ បំណងរបស់មេរៀននេះគឺចង់ឲ្យមនុស្សយើងរៀន រស់នៅក្នុងវង្សត្រកូលឲ្យបានសុខសប្បាយ កាលណាមាន រឿងថ្លោះឆ្នោយ ឬ មានរឿងមិនល្អកើតឡើង លោកហាមមិន ឲ្យនាំយកទៅនិយាយប្រាប់គ្រួសារដទៃ ព្រោះមិនមានភ្លើង ឯណាមានកំដៅជាងភ្លើងគឺសំដីចាក់រុក ឬ សំដីមិនល្អនេះ ទេ”។ នេះជាសេចក្តីខុស ព្រោះតែខ្ញុំនិយាយទៅកាន់ព្រះភិក្ខុ ដែលលោកឈរនៅខាងក្រៅទ្វារផ្ទះនោះឬ ?

ចំពោះចម្លើយនេះ មិគារៈមានសេចក្តីរៀនខ្មាសយ៉ាង ខ្លាំងកើតឡើង ទើបគាត់និយាយថា ៖

“រឿងនេះសុខចិត្តលើកទោសឲ្យ តែគឺបានទទួលការអប់រំ ចាកមេរៀនថា “ភ្លើងខាងក្រៅត្រូវកុំនាំចូលមកខាងក្នុងទ្វារផ្ទះ មេរៀននេះក្នុងគ្រួសាររបស់យើងមិនអាចអនុវត្តបាន ទេ ព្រោះប្រពៃណីស្រុកភូមិធ្លាប់បានប្រាស្រ័យគ្នាអំពីរឿង ភ្លើង នេះគ្រប់ពេលវេលាមកហើយ ព្រោះហេតុដូច្នោះមេរៀននេះខ្ញុំ មិនត្រូវការជាដាច់ខាតហើយ”។

ក្រោយអំពីពេលបានងាកមកខ្សឹបគ្នាទំនងដូចពិគ្រោះ រក ផ្លូវចេញ ប្រធានឧត្តមប្រឹក្សាក៏ធ្វើសំនួររបន្ថែមទៅទៀត ៖

សំនួរ = ម៉េចកូនស្រី រឿងនេះវាមានការណ៍ពិតដូចគេ និយាយមែនឬ ?”

ចម្លើយ = ចាស! មិនមែនទេលោកឧត្តមប្រឹក្សា “គឺន័យ
មានថា -បើមនុស្សក្រៅផ្ទះនិយាយពាក្យអាក្រក់ជាមួយ
មនុស្សណាម្នាក់ ចូរកុំពាំនាំយកពាក្យនោះ ទៅនិយាយនៅ
ខាងទ្វារផ្ទះ ព្រោះមិនមានភ្លើងណាៗ ទាំងអស់ក្តៅជាងភ្លើង
គឺអណ្តាតមិនល្អទេ”។

“ត្រូវណាស់ ពីរោះណាស់ កូនស្រីសម្លាញ់ចិត្ត ចុះក្រៅ
អំពីរឿងនេះ មានរឿងអ្វីទៀតដែរ ? ”

វិសាខាទើបអធិប្បាយតាមដែលគឺចាំបានយ៉ាងច្បាស់ៗ
មួយៗ ថា ៖

“នាងខ្ញុំបានទទួលការអប់រំថា ចូរធ្វើនូវអំណោយដល់
មនុស្សដែលគេបានធ្វើដល់ខ្លួន និងចូរធ្វើអំណោយដល់
មនុស្សដែលគេមិនបានធ្វើដល់ខ្លួនផង”។ ក្នុងចំណុចនេះមាន
ន័យថា ជាមនុស្សត្រូវមានសេចក្តីមេត្តាករុណាញាតិមិនជិត
ឆ្ងាយទូទៅដែលគ្នាទីទំលក្រ ឬដែលរងគ្រោះថ្នាក់ ទោះជាគេ
មិនមានចិត្តមេត្តាករុណាយើង មិនធ្លាប់ដែលបានជួយ
សង្គ្រោះយើងក៏ដោយ។ “ចូរអង្គុយយ៉ាងមានសេចក្តីសុខ”។
ក្នុងចំណុចនេះមានន័យថា “កាលណាអ្នកស្រ្តីឃើញឪពុក
ក្មេកម្តាយក្មេកនិងស្វាមីរបស់ខ្លួន អ្នកស្រីត្រូវក្រោកឡើង
ទទួលឈរនៅចំពោះមុខរបស់លោកទាំងនោះ។ “ចូរស៊ីយ៉ាង
មានសេចក្តីសុខ”។ ក្នុងចំណុចនេះមានន័យថា “អ្នកស្រីត្រូវ

ចាត់ចែងរៀបចំអាហារចំណីដូនឪពុកក្មេកម្តាយក្មេកនិងស្វាមីរបស់ខ្លួន ឲ្យលោកទាំងអស់នោះបរិភោគមុន។ “ចូររំពៃឧស្សាហ៍បំរើនឿង”។ ក្នុងចំណុចនេះមានន័យថា “អ្នកស្រីត្រូវរំពៃព្យាយាមគោរពប្រតិបត្តិឪពុកម្តាយក្មេកនិងស្វាមីរបស់ខ្លួន ដូចជាគេព្យាយាមថែទាំរក្សាភ្លើងទៀនឲ្យឆេះល្អដូច្នោះដែរ ។ “ចូរគោរពបូជាពួកទេព^(១) ក្នុងគេហដ្ឋាន”។ ក្នុងចំណុចនេះមានន័យថា “បុគ្គលទាំង៣ពួក គឺឪពុកម្តាយក្មេកម្តាយក្មេកនិងស្វាមីរបស់ខ្លួន ជាបុគ្គលត្រូវបានទទួលការគោរពបូជាចាកកូនប្រសានិងភរិយាដោយពិត”។ “ចូរគេងយ៉ាងមានសេចក្តីសុខ”។ ក្នុងចំណុចនេះមានន័យថា “អ្នកស្រីមិនត្រូវដាក់ កាយចុះលើទីគំនេងមុនអំពីកាលបានបំពេញមុខងារគ្រប់យ៉ាងឲ្យជនទាំង៣ស្រេចបាច់អស់ហើយ”។ ច្បាប់ទាំងអស់នេះ នាងខ្ញុំបានគោរពប្រតិបត្តិដោយឥតមានសល់ខាន “តើមានអ្វីខ្លះដែរដែលនាងខ្ញុំបានធ្វើខុសសូមមេត្តាប្រាប់ខ្ញុំផងមើល ?”

មិគារៈមានមុខសំយុងចុះអង្គុយស្ងៀមនៅដូចរូបស៊ីម៉ង់ត៍ដែលគេផ្អែកនៅជើងសសរ។ ឧត្តមប្រឹក្សាទាំង៨នាក់បាននិយាយថា ៖ “លោកសេនាបតីឃ្លាំង មានសេចក្តីប្រព្រឹត្តិមិនល្អអ្វីខ្លះទៀតដែរឬ ដែលកូនប្រសាររបស់លោកបានប្រព្រឹត្ត

(១) ទេព គំណែងនៃឈ្មោះនេះ មិនមែនមានតែមាតាបិតានិងស្វាមីទេស្រ្តីភរិយាក៏លោកហៅថា ទេពដែរ ប្រសិនបើស្រ្តីនោះមានសីលធម៌។

ក្រៅអំពីក្រឹត្យស្តីទាំង១០ប្រការ? ក្រឹត្យ១០នាងពុំបាន
ប្រព្រឹត្តល្មើសទេ តាមដែលយើងខ្ញុំបានសួរបានស្តាប់ បាន
ពិចារណាល្អិតល្អន់សព្វគ្រប់មកហើយនោះ”

“មិនមាន មិនមានសោះឡើយ”។ មិគារៈតប។ ក្នុងខណៈ
នោះ វិសាខា ក្រោកឈរសំដែងសេចក្តីក្រោធខឹងថា ៖

“អំឡុងប្រឹក្សាទាំងឡាយ” គឺនិយាយ “ជាការមិនសមគួរ
សោះឡើយដែលនាងខ្ញុំត្រូវគេដេញដោយមិនមានកំហុសក្នុង
វិន័យរបស់មនុស្ស។ តែទោះណាជាខ្លួនខ្ញុំមិនមានកំហុសក៏ខ្ញុំ
ត្រូវតែដើរចេញចាកទីនេះព្រោះស្ថានការណ៍ក្នុងផ្ទះនិងសីល
ធម៌ខាងផ្លូវចិត្តវាតម្រូវឲ្យចេញ ឲ្យលាគេទៅក្នុងពេលនេះ ខ្ញុំ
ដល់ម៉ោងហើយ ខ្ញុំសូមលាសិនហើយ”

វិសាខាបានបញ្ជាឲ្យអស្សរថ ច្រើនរយតូនិងមនុស្សបំរើ
របស់នាងច្រើនរយនាក់រៀបចំអីវ៉ាន់ត្រៀមខ្លួន ដើម្បីធ្វើដំ
ណើរត្រឡប់ទៅកាន់ផ្ទះកំណើតវិញ។ មិគារៈឃើញហេតុ
ការណ៍មិនស្រួលដូច្នោះ ទើបនិយាយអង្វរលន់តួ សូមឲ្យវិសា
ខានៅក្នុងឋានៈជាកូនប្រសាររបស់ខ្លួនទៅ។ សំណូមនេះ ត្រូវ
វិសាខាទាត់ចោលភ្លាម តែមិគារៈទោះណាជាមានកម្លាចមាន
អំនឿនប៉ុណ្ណាក៏គាត់ ចេះតែខំប្រឹងនិយាយអង្វររឿយៗ គាត់
សំដែងសេចក្តីប្រាថ្នាយ៉ាងភ្លៀវភ្លា សូមឲ្យវិសាខាលើកទោស
ឲ្យគាត់។

“លោកអ្នកត្រូវប្រើក្បាទាំងឡាយ” វិសាខាតប “ទំហើណា ដែលគួរឲ្យខ្ញុំលើកទោសឲ្យ ខ្ញុំនិងយល់ព្រមលើកទោសឲ្យ យ៉ាងរីករាយសប្បាយចិត្ត។ តែក្នុងឋានៈនៃខ្លួនខ្ញុំជាបុត្តនៃគ្រូ សារដែលមានសទ្ធាជ្រះថ្លាក្នុងធម្មៈនៃ ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ប្រសិនបើគេអនុញ្ញាតឲ្យខ្ញុំបំរើគណសង្ឃរបស់ខ្ញុំ ខ្ញុំនឹងនៅ ក្នុងទីនេះតទៅ។ បើមិនដូច្នោះទេ ខ្ញុំសូមលាដាច់ខាត ហើយ”។

គិការៈឆ្លើយថា ៖

“កូនស្រីដួងជីវិត ចូរកូនបំរើគណសង្ឃរបស់កូនតាម សេចក្តីពេញចិត្តចុះ”។

ក្រោយអំពីកាលបានព្រមព្រៀងគ្នាហើយ វិសាខាក៏បាន នាំមិការៈទៅគាល់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធដើម្បីស្តាប់ព្រះពុទ្ធា វាទ ព្រះបរមសាស្តាទ្រង់សំដែងធម៌លៃលួមដល់និស្ស័យ របស់ គាត់ ដោយធម្មទេសនារបស់ព្រះអង្គ ជាធម្មទេសនាមាន បច្ចេកទេសគ្រប់គ្រាន់ ធម៌នេះក៏បានជ្រាបចូលទៅក្នុងបេះ ដូងរបស់គាត់ លុះចប់ធម្មទេសនាគាន់ក៏បានប្រកាសថ្វាយ ខ្លួនជាឧបាសកក្នុងពុទ្ធសាសនា។ មុនកាលក្រោកចេញចាក វត្តទៅបានកើតមានមិការខ្មោចថា ៖

“ប្រយោជន៍ល្អ កេរ្តិ៍ឈ្មោះល្អ គុណធម៌ល្អ ធម្មធាតុទាំង អស់នេះជារបស់ដែលអាត្មាអញបានមកអំពីកូនប្រសា”។

លុះមកដល់មាត់ជណ្តើរផ្ទះ មិគារៈបានលើកដៃម្ខាង
របស់គាត់ដាក់លើស្មារនៃវិសាខា ហើយគាត់និយាយល្អលោម
ថា ៖

ចាប់ដើមអំពីកាលនេះទៅ ខ្លួនខ្ញុំត្រូវជាកូនរបស់នាងចំ
ណែកខ្លួននាងត្រូវនៅក្នុងឋានៈជាម្តាយរបស់ខ្ញុំ។ នេះគឺជា
កិត្តិយសខ្ពង់ខ្ពស់បំផុតដែលឪពុកក្មេកបានលើកជូនកូន ប្រ
សា ដោយអាស្រ័យកិត្តិយសនេះ ទើបមិគារៈចាត់ចែងឲ្យជាង
មាសធ្វើគ្រឿងអាករណៈប្រដាប់តែងកាយជាន់ខ្ពស់បំផុតហៅ
ថា “ទេពនាយាលក្ខណ៍ដើរដី” គ្រឿងអលង្ការនេះគេធ្វើមាន
រូបប្រហែលគ្នានឹងគ្រឿងអលង្ការឈ្មោះ “អាករណៈបក្សីដើរ
ដី” ដែលបាននិយាយមកហើយនោះដែរ។

វិសាខាជាស្ត្រីមានសីលធម៌ល្អ មានវិន័យសម្រាប់ប្រពៃ
ណីនៃត្រកូល មានចិត្តមេត្តាករុណាច្រើន មានការធ្វើបុណ្យ
ទានអស់កាលជានិច្ច មានវ័យវឌ្ឍនារឿយៗប្រៀបបាននឹង
មណ្ឌលព្រះចន្ទ ក្នុងថ្ងៃពាក់កណ្តាលខ្មែតរហូតដល់ថ្ងៃចាស់
ខ្មែត។ គឺមានបុត្រច្រើន គឺមានកូនប្រុស១០នាក់ កូនស្រី១០
នាក់។ គឺរស់នៅយ៉ាងយូរលុះបានអាយុ១២០ឆ្នាំទើបអស់ជីព
ជន្ម មុនអស់អាយុសក់របស់គឺមិនស្តូវសូម្បីមួយសរសៃរ
ធ្មេញមិនមានបាក់ ស្បែកមិនមានយុរយារ សម្បុរមិនអាប់
វ័យមិនមានប្រែប្រួល។ គឺដើរទៅវត្តជាមួយកូនៗ ចៅៗ អ្នក

ផងឃើញតែងសួរគ្នាថា ៖

“នរណាមួយជាយាយវិសាខា?”

ពាក្យឆ្លើយមានដូចតទៅនេះ វិសាខាសុភាពស្រីមានចរិយានោះគឺជនដែលដើរយ៉ាងសង្រួមនឹងធីងជាងគេទាំងឡាយនុះឯង”

វិសាខាជាស្រ្តីល្អគ្រប់ឥរិយាបថ កាលណានាងគេងនាងដើរ នាងឈរ នាងអង្គុយ អ្នកទស្សនាចង់ឲ្យនាងប្រព្រឹត្តនៅក្នុងឥរិយាបថមួយៗ រហូតទៅ គឺគេទាំងឡាយចង់ឃើញលំអដែលមាននៅក្នុងគំនេង ក្នុងដំណើរ ក្នុងជំហរ ក្នុងអំនុយ^(១) មិនចង់ឲ្យនាងផ្លាស់ប្តូរឥរិយាបថអំពីមួយទៅទៀតឡើយ ។ គ្រប់តែឥរិយាបថរបស់វិសាខា មិនមាននរណាធ្វើសេចក្តីរិះគន់ទិទៀនបានសូម្បីត្រឹមតែបន្តិច។

ធម្មធាតុដែលគេសង្គ្រោះចូលក្នុងរបស់មានតម្លៃច្រើនបំផុតរបស់វិសាខាគឺការចិញ្ចឹមអ្នកក្រ ឲ្យរស់នៅបានសុខស្រួលគ្រប់ៗគ្នា។ ការសាងបុណ្យយ៉ាងធំចុងក្រោយបង្អស់ គឺបានចំណាយថ្វាយព្រះរាជាមួយព្រះអង្គនូវគ្រឿង “មហាអាណាបក្សីដើរដី” យកបច្ច័យមកសាងវត្តមួយឈ្មោះ “បុព្វរាម” សាងមន្ទីរព្យាបាលជម្ងឺ សាងផ្ទះសង្គ្រោះ ចែកអាហារ ចែកឱសថ ឲ្យអ្នកអត់ឃ្លាន អ្នកមានជម្ងឺបៀតបៀន។ សេចក្តីរាយការណ៍នៃជីវិតរបស់នាង គេអាចធ្វើបានយ៉ាងងាយបំផុតខាង

សំណង់ តែគេធ្វើបានយ៉ាងលំបាកអំពីចិត្តមេត្តាករុណាដែល
ឧបាសិកានេះមានយ៉ាងច្រើនទៅក្នុងមនុស្សជាតិគ្រប់វណ្ណៈ។

ព្រះបរមសាស្តាទ្រង់និយាយអំពី រឿងវិសាខាមាន ដូច
នេះ ៖

“ភិក្ខុទាំងឡាយ មាលាការដែលមានសេចក្តីស្អាត់ជំនាញ
ខាងធ្វើផ្កាឲ្យកើតបានជាកំរង គេចេះតែព្យាយាមដោតក្រុង
បន្តិចម្តងៗ លុះត្រាតែបានកើតទៅជាកម្រងផ្កាធំៗយ៉ាងណា
មិញ ចិត្តរបស់វិសាខាកូនរបស់យើងជាស្រ្តីមានចិត្តអោនលំ
ទោនទៅក្នុងការងារ មានសេចក្តីព្យាយាមខ្ជាប់ខ្ជួនក្នុងការងារ
ហើយញ៉ាំងការងារគ្រប់ប្រភេទឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ដោយក្រុងការ
ងារទាំងឡាយនោះឲ្យបានសម្រេចជារូបរាងយ៉ាងល្អ ចម្លែក
ដូចមាលាការនោះដែរ”។ នេះគឺជារឿងរ៉ាវរបស់ជីវិតនៃស្រ្តី
ម្នាក់ ដែលបានស្រាយបញ្ហារស់នៅរបស់ខ្លួន ឲ្យមានដំណើរ
ប្រព្រឹត្តទៅយ៉ាងស្រួលតាំងអំពីកាលជាបឋមរហូតដល់ កាល
ជាទីបំផុតនៃជីវិត។

ជីវិតមនុស្សដែលអ្នកប្រាជ្ញសាកលប្រវត្តិសាស្ត្រ បាន
ទទួលស្គាល់ បានសរសេរក្នុងទំព័រសៀវភៅរបស់ខ្លួនហើយ
ដែលខ្ញុំបានដកស្រង់ យកមកសរសេរក្នុងសៀវភៅឈ្មោះ
“បញ្ហាជីវិត” របស់ខ្ញុំចប់ប៉ុណ្ណោះហើយ។ អ្នកអាចចង់បក
ស្រាយជីវិតរបស់បុគ្គលទាំងឡាយនេះ ទៅលើអ្វីស្រេចហើយ

តែគំនិតអ្នកអានចុះព្រោះអ្នកអានក៏មានសេរីភាពពេញទី ក្នុង
ការបកស្រាយបញ្ហាគ្រប់យ៉ាង ដូចអ្នកសរសេរដែរ។

ក្នុងទីបំផុតនេះ ខ្ញុំសូមរំលឹកមិត្តអញ្ជូនកអានថា ជីវិត
របស់យើង មានចោទឡើងជាបញ្ហាគ្រប់ជីវិត ដោយហេតុដូច
នេះ ទើបអ្នកប្រាជ្ញវេយ្យាករណ៍លោកបានបង្កើតសញ្ញាមួយ
ហៅថា “បុគ្គលសញ្ញា” មានរូបដូចនេះ “?” សំរាប់ប្រើក្នុងភា
សាសរសេរ ឧទាហរណ៍ ដេក? ដើរ? ឈរ? អង្គុយ? ស៊ី?
ធ្វើ? គិត? កើត? ចាស់? ឈឺ? ស្លាប់? រក? ទៅ? ច្បាំង?
ជួយ? ចិញ្ចឹម? ។ល។ សរសេរឲ្យពេញជាប្រយោគពាក្យ
និយាយថា គេដេកដូចម្តេច? គេដើរដូចម្តេច? គេឈរដូច
ម្តេច? គេអង្គុយដូចម្តេច? គេស៊ីនូវអ្វី? គេដឹកនូវអ្វី? គេធ្វើការ
អ្វី? គេគិតអំពីអ្វី? គេកើតអំពីអ្វី? គេចាស់ព្រោះអ្វី? គឺឈឺ
ព្រោះអ្វី? គេស្លាប់ព្រោះអ្វី? គេរកអ្វី? គេទៅណា? គេច្បាំង
គ្នាយ៉ាងម៉េច? គេជួយទំនុកបំរុងគ្នាដូចម្តេចខ្លះ? គេចិញ្ចឹមអ្នក
ដែរឬ? ។ល។ អ្នកអានក្រោយអំពីបានដឹងនូវចំណោទនៃ
ជីវិតដូចខ្ញុំបាននិយាយមកដោយសង្ខេបនេះហើយ គប្បីព្យា
យាមដោះស្រាយតាំងអំពីបញ្ហាដេក ដើរ ឈរ អង្គុយ ។ល។
រហូតដល់បញ្ហាសីលធម៌ បញ្ហានយោបាយ បញ្ហាសង្គមកិច្ច
បញ្ហាវប្បធម៌។ល។ តាមសមត្ថភាពរបស់ខ្លួនដោយយក
តម្រាប់តាមជីវិតរបស់បុគ្គល ដែលគេបានដោះស្រាយបញ្ហា

ជីវិតរបស់គេរួចមកហើយមុនយើង ជាពិសេសគឺជីវិតនៃព្រះ
សម្មាសម្ពុទ្ធរបមត្រូវរបស់យើង តាំងអំពីនៅក្នុងទស្សជាតក
មានព្រះតេមិយៈជាដើម រហូតដល់សោយព្រះជាតិជាព្រះ
សិទ្ធត្ថៈ ព្រោះជីវិតនៃព្រះអង្គជាជីវិតមានការពិសោធន៍ច្រើន
មានការដោះស្រាយយ៉ាងត្រឹមត្រូវជាងជីវិតនៃបុគ្គលណាៗ
ទាំងអស់។ ចំណែកខាងជីវិតរបស់បុគ្គលដទៃៗយើងត្រូវ
ត្រាប់តាមតែត្រង់ចំណុចដែលសំខាន់ ដែលមានមនុស្សធម៌
សីលធម៌នឹងឧត្តមគតិយ៉ាងថ្លៃថ្នូរ។ តួយ៉ាងដូចជីវិតរបស់
ហ៊ីត្លែរ យើងត្រូវធ្វើតាមតែមុខងារណាមួយ ចំណែកមុខងារ
អាក្រក់យើងត្រូវទាត់ចោល កុំយកមកអនុវត្តឡើយព្រោះអ្វី?
ព្រោះការងារអាក្រក់មិនមែនជាការងារសម្រាប់មនុស្ស ជាតិ
ទេ។

ចប់

